

EUROPEAN CENTRAL BANK

EUROSYSTEM

Ekonomikos biuletenis

2016 / 8

Turinys

Ekonominė ir pinigų aplinkos raida	2
Apžvalga	2
1 Išorės aplinka	5
2 Finansų raida	11
3 Ekonominė veikla	15
4 Kainos ir sąnaudos	20
5 Pinigai ir kreditas	25
6 Fiskalinė raida	31
Intarpai	34
1 2016 m. lapkričio mėn. OPEC susitarimo poveikis naftos rinkai	34
2 Likvidumo sąlygos ir pinigų politikos operacijos nuo 2016 m. liepos 27 d. iki spalio 25 d.	37
3 Struktūriniai euro zonos verslo aplinkos rodikliai	41
4 Būsto išlaidų poveikio infliacijai pagal SVKI vertinimas	46
5 Biudžetų projektų 2017 m. apžvalga ir bendra euro zonos biudžeto padėtis	50
Straipsniai*	
1 <i>The impact of uncertainty on activity in the euro area</i> Neapibrėžtumo poveikis euro zonos veiklai	
2 <i>Looking back at OTC derivative reforms – objectives, progress and gaps</i> Apžvelgiant nebiržinių išvestinių finansinių priemonių reformas – tikslai, pažanga ir spragos	
Statistika	S 1

* Žr. ECB interneto svetainėje (<http://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/index.en.html>)

Ekonominė ir pinigų aplinkos raida

Apžvalga

2016 m. gruodžio 8 d. įvykusiame posėdyje pinigų politikos klausimais Valdančioji taryba, remdamasi reguliaria ekonomine ir pinigų analize, atliko išsamų ekonomikos ir infliacijos perspektyvų bei pinigų politikos pozicijos vertinimą. Dar kartą patvirtinta, kad turto pirkimo programą reikia vykdyti ilgiau nei iki 2017 m. kovo mėn. siekiant išsaugoti labai aukštą skatinimo pinigų politikos priemonėmis lygį, būtiną, kad infliacija vidutiniu laikotarpiu grįžtų į mažesnę kaip 2 %, bet jam artimą lygį.

Ekonominės ir pinigų aplinkos vertinimas laikotarpiu, kai vyko 2016 m. gruodžio 8 d. Valdančiosios tarybos posėdis

Antrąjį pusmetį pasaulinis aktyvumas padidėjo ir tikimasi, kad toliau didės, nors ir lėčiau nei prieš krizę. Vis dar palankios finansavimo sąlygos ir gerėjanti darbo rinkų padėtis skatino ekonominės veiklos aktyvumą JAV, tačiau, įvykus JAV rinkimams, netikrumas dėl šios šalies ir pasaulinių perspektyvų padidėjo. Tikimasi, kad augimo tempas Japonijoje tebėra nuosaikus, o padidėjęs neapibrėžtumas dėl būsimų Jungtinės Karalystės santykių su ES turėtų riboti šalies vidutinio laikotarpio ekonomikos augimo perspektyvas. Be to, nors vis dar lėtėjantis Kinijos ekonomikos augimas gali slopinti kitų besiformuojančios rinkos ekonomikos šalių augimą, nuoseklus gilios recesijos mažinimas kai kuriose didesnėse žaliavas eksportuojančiose šalyse vis labiau skatins pasaulinį augimą. Lapkričio 30 d. pasirašius OPEC susitarimą, naftos kainos pakilo, o praeityje mažėjusių naftos kainų poveikis pasaulinei bendrajai infliacijai iš lėto mažėjo. Tačiau grynąją infliaciją riboja vis dar gausūs pasauliniai nepanaudoti pajėgumai.

Pastaruoju metu euro zonos valstybių vyriausybės obligacijų pajamingumai padidėjo, o EONIA išankstinių sandorių kreivė pakrypo aukštyn. Spalio pradžioje didėjęs nominalusis pajamingumas iš dalies susijęs su pasauline ilgesnio laikotarpio palūkanų normų didėjimo tendencija, kuri buvo ryškiausia JAV. Dėl nominaliojo pajamingumo didėjimo kilo ir EONIA išankstinių sandorių kreivė. Įmonių obligacijų pajamingumo skirtumai didėjo tik šiek tiek, tačiau buvo gerokai mažesni nei 2016 m. kovo pradžioje, kai buvo paskelbta Eurosistemos bendrovių sektoriaus pirkimo programa. Nors euro zonos bendros akcijų kainos šiek tiek padidėjo, bankų akcijų indeksų pokytis buvo didesnis nei bendrojo indekso.

Euro zonoje ekonomika toliau atsigauja. 2016 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, realusis BVP euro zonoje padidėjo 0,3 %, beveik tiek pat, kiek ir antrąjį ketvirtį. Gaunami duomenys, konkrečiau – apklausų rezultatai, rodo, kad ir 2016 m. ketvirtąjį ketvirtį ekonomika augs panašiu tempu.

Vertindama ateitį, Valdančioji taryba tikisi, kad ekonomika, nors ir nuosaikiai, bet ir toliau augs. ECB pinigų politikos priemonių poveikis realiajai ekonomikai

skatina vidaus paklausą ir palengvina finansinio įsiskolinimo mažinimą. Investicijų atsigavimą vis dar skatina didėjantis įmonių pelningumas ir palankios finansavimo sąlygos. Be to, dėl, be kitų dalykų, anksčiau įgyvendintų struktūrinių reformų toliau didėjantis užimtumas daro teigiamą poveikį namų ūkių realiosioms disponuojamosioms pajamoms ir asmeniniam vartojimui. Taip pat yra ženklų, kad šiek tiek labiau atsigauna pasaulio ekonomika. Vis dėlto euro zonos ekonomikos augimą turėtų slopinti vangus struktūrinių reformų įgyvendinimo tempas ir nebaigti koreguoti įvairių sektorių balansai.

2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominėse prognozėse euro zonai numatoma, kad 2016 ir 2017 m. metinis realusis BVP padidės 1,7 %, o 2018 ir 2019 m. – 1,6 %. Palyginti su 2016 m. rugsėjo mėn. ECB ekspertų makroekonominėmis prognozėmis, realiojo BVP augimo prognozė iš esmės nesikeitė. Euro zonos ekonomikos perspektyva toliau siejama su lėtesnio, negu prognozuota, augimo rizika.

Pagal išankstinį Eurostato įvertį, 2016 m. rugsėjo ir spalio mėn. siekusi atitinkamai 0,4 % ir 0,5 %, metinė infliacija pagal SVKI euro zonoje lapkričio mėn. sudarė 0,6 %. Tai daugiausia susiję su padidėjusiu metiniu energijos kainų lygiu, nors dar nėra ženklų, užtikrintai rodančių grynosios infliacijos kilimo tendenciją.

Sprendžiant iš dabartinių naftos ateities sandorių kainų, tikėtina, kad metų pabaigoje bendrosios infliacijos lygis dar gerokai padidės ir pasieks didesnę nei 1 % lygį – daugiausia dėl metinio energijos kainų kitimo tempo bazės efektų. Dėl ECB pinigų politikos priemonių, numatomo ekonomikos atsigavimo ir atitinkamai mažėjančio sąstingio 2018 ir 2019 m. infliacijos lygis turėtų toliau didėti.

2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominėse prognozėse euro zonai numatoma, kad metinė infliacija pagal SVKI 2016 m. bus 0,2 %, 2017 m. – 1,3 %, 2018 m. – 1,5 %, o 2019 m. – 1,7 %. Palyginti su 2016 m. rugsėjo mėn. ECB ekspertų makroekonominėmis prognozėmis, bendrosios infliacijos pagal SVKI augimo prognozė iš esmės nesikeitė.

Mažos palūkanų normos ir nestandartinių ECB pinigų politikos priemonių poveikis vis dar palaiko pinigų ir kredito raidą. 2016 m. trečiąjį ketvirtį plačiųjų pinigų kiekio augimo tempas nesikeitė, tačiau spalio mėn. šiek tiek sumažėjo. Spalio mėn. paskolų privačiajam sektoriui augimo rodikliai gerėjo. Pinigų kūrimo vidaus šaltiniai tebebuvo pagrindinis plačiųjų pinigų kiekio augimo veiksnys. ECB pinigų politikos priemonių poveikis tebeskatins pinigų ir kredito augimą. Bankai, turėdami palankias finansavimosi sąlygas, mažina paskolų palūkanų normas ir švelnina skolinimo sąlygas, taip skatindami nuosaikų paskolų augimo atsigavimą. Vertinama, kad metinis ne finansų bendrovių viso finansavimo skolinimomis lėšomis srautas 2016 m. trečiąjį ketvirtį toliau didėjo.

Pinigų politikos sprendimai

Siekdama palaikyti kainų stabilumą, Valdančioji taryba priėmė šiuos sprendimus:

- Kalbant apie nestandartines pinigų politikos priemones, pažymėtina, kad iki 2017 m. kovo pabaigos Eurosistema toliau pirs turą pagal turto pirkimo programą už 80 mlrd. eurų per mėnesį. Nuo 2017 m. balandžio mėn. iki gruodžio pabaigos arba ilgiau, jei tai bus būtina, tačiau bet koku atveju tol, kol Valdančioji taryba įsitikins, kad infliacijos raida vėl tapo tvari ir atitinka siekį, turto ketinama pirkti už 60 mlrd. eurų per mėnesį. Jeigu per tą laiką perspektyva taps mažiau palanki arba jeigu finansinės sąlygos taps nesuderinamos su grįžimu prie tvarios infliacijos raidos, Valdančioji taryba ketina padidinti programos apimtį ir (arba) trukmę. Bus ne tik perkama turto, bet ir reinvestuojamos pagrindinės pagal turto pirkimo programą įsigytų vertybinių popierių sumos, suėjus jų terminui.
- Kad Eurosistemos turto pirkimo programa ir toliau būtų vykdoma sklandžiai, Valdančioji taryba nusprendė nuo 2017 m. sausio mėn. pakeisti kai kuriuos jos parametrus. Pirma, bus praplėsta viešojo sektoriaus pirkimo programoje numatytų terminų grupė sutrumpinant mažiausią tinkamų vertybinių popierių likutinį terminą nuo dvejų iki vieno metų. Antra, bus leidžiama, kiek būtina, pirkti vertybinių popierių, kurių pajamingumas iki išpirkimo termino yra mažesnis negu palūkanų norma už naudojamąsi ECB indėlių galimybe.
- Pagrindinės ECB palūkanų normos nebuvo pakeistos. Valdančioji taryba tebemano, kad jos nesikeis arba bus mažesnės dar gana ilgą laiką ir net gerokai ilgiau, negu bus vykdoma turto pirkimo programa.

Turto pirkimo programos terminas yra atitinkamai pratęstas siekiant išsaugoti labai aukštą skatinimo pinigų politikos priemonėmis lygį, būtina, kad infliacija vidutiniu laikotarpiu grįžtų į mažesnį kaip 2 %, bet jam artimą lygį. Šis pratęsimas, kartu ir didelė jau nupirkto turto apimtis bei numatomas reinvestavimas padės užtikrinti, kad finansų sąlygos euro zonoje ir toliau būtų labai palankios, o tai būtina ECB tikslui pasiekti. Eurosistemos turto pirkimo programos termino pratęsimas visų pirma didina tvaresnį dalyvavimą rinkoje, o tai prailgina ECB skatinamųjų priemonių poveikį. Šis kalibravimas rodo euro zonos ekonomikos nuosaikų, bet vis stiprėjančią atsigavimą ir vis dar vangų infliacinį spaudimą. Valdančioji taryba atidžiai stebės kainų stabilumo perspektyvos raidą, o prireikus reaguoti imsis visų pagal įgaliojimus turimų priemonių.

Išorės aplinka

Pasaulinis aktyvumas šių metų antrąjį pusmetį padidėjo, manoma, kad ateityje jis dar labiau didės, nors jo tempas ir toliau bus mažesnis už prieškrizinį lygį. Pasaulinę infliaciją vis dar slopina praeityje kritusios naftos kainos, o grynajai infliacijai, manoma, vidutiniu laikotarpiu neleis didėti gausūs pasauliniai nepanaudoti pajėgumai.

Pasaulio ekonomikos aktyvumas ir prekyba

Antrąjį pusmetį padidėjo pasaulinis aktyvumas. Pastaraisiais mėnesiais paskelbti duomenys rodo palyginti stabilią plėtrą išsivysčiusios ekonomikos šalyse ir nedidelį pagerėjimą besiformuojančios rinkos ekonomikos (BRE) šalyse. Vidutinio laikotarpio pasaulinio aktyvumo perspektyva rodo spartėsiantį augimą, nors jo tempas ir bus lėtesnis negu prieš krizę. Pasaulinę perspektyvą toliau temdo keletas veiksnių, įskaitant žemas žaliavų kainas, kurios daro neigiamą poveikį žaliavas eksportuojančioms šalims, laipsnišką Kinijos ekonomikos perbalansavimą ir didėjantį politinį neapibrėžtumą JAV.

Išsivysčiusios ekonomikos šalių finansų rinkos pasirodė atsparios, o kai kuriose BRE šalyse, atrodo, atsiranda spaudimo ženklų. Gerokai padidėjo JAV ilgalaikių obligacijų pajamingumas – iš dalies dėl rinkos lūkesčių dėl didesnės infliacijos, susijusių su galimu fiskaliniu skatinimu. Per pastarąsias kelias savaites sumažėjo akcijų rinkų kintamumas, o akcijų rinkos išsivysčiusios ekonomikos šalyse įgavo suaktyvėjo. Besivystančios rinkos ekonomikos šalims buvo naudingos pastaraisiais ketvirčiais gerėjusios finansavimo sąlygos, bet po rinkimų JAV lapkričio mėn. kapitalo grįžimas į BRE šalis pradėjo mažėti, padidėjo BRE šalių vyriausybės obligacijų pajamingumo skirtumai ir suintensyvėjo spaudimas BRE šalių valiutomis.

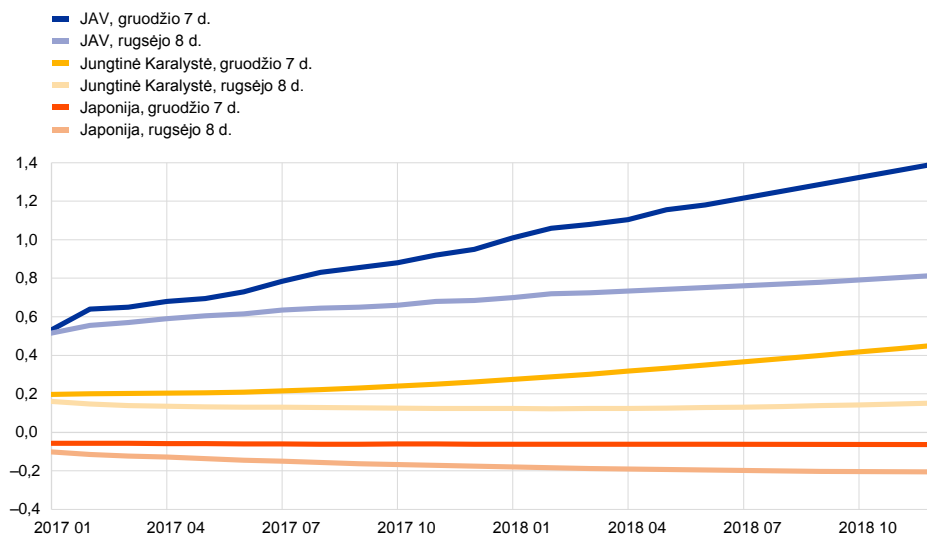
Pinigų politika tebėra skatinamoji. Federalinių fondų ateities sandorių kreivė pastaraisiais mėnesiais kilstelėjo į viršų, tai iš dalies buvo susiję su numatoma ekspansyvesne fiskaline JAV politika (žr. 1 pav.). Anglijos bankas, priešingai, sumažino palūkanų normas ir rugpjūčio mėn. posėdyje paskelbė tolesnį kiekybinį skatinimą, o Japonijos bankas rugsėjo mėn. padarė tam tikrus savo pinigų politikos sistemos pakeitimus, t. y. kontroliuoti pajamingumo kreivę ir įsipareigojo viršyti tikslinės infliacijos lygį.

Iš naujausių paskelbtų duomenų matyti, kad antrąjį pusmetį pasaulio ekonomikos aktyvumas didėjo. Sudėtinis produkcijos pirkimo vadybininkų indeksas (PVI), neįskaitant euro zonos, lapkričio mėn. nepakito ir sudarė 53,3, jis rodė, kad pasaulinis augimas paskutinį ketvirtį buvo spartus (žr. 2 pav.). Lapkričio mėn. pokyčiai daugumoje išsivysčiusios ekonomikos ir besiformuojančios rinkos ekonomikos šalių buvo teigiami. Iš sutampančių EBPO rodiklių taip pat matyti, kad išsivysčiusios ekonomikos šalių augimo tempas stabilus, bet pagrindinių besivystančių ekonomikų jis spartėja. Apskritai išsivysčiusios ekonomikos šalių augimas, atrodo, nelėtėja, o BRE šalių jis pasiekė žemiausią lygį ir daugiau nebelėtėja.

1 pav.

P pinigų politikos palūkanų normų lūkesčiai

(procentai)

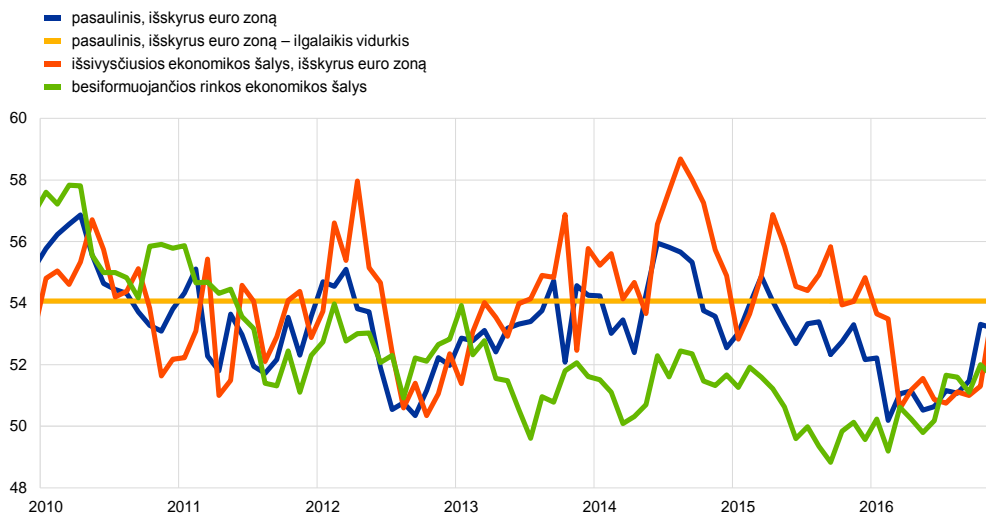

Šaltiniai: Bloomberg ir Anglijos bankas.

2 pav.

Pasaulinis sudėtinis produkcijos PVI

(pasiskirstymo indeksas)

Šaltiniai: Haver Analytics ir ECB ekspertų skaičiavimai.

Pastabos: paskutiniai duomenys – 2015 m. lapkričio mėn. Besiformuojančios rinkos ekonomikos šalys – Kinija, Rusija, Brazilija, Indija ir Turkija. Išsivysčiusios ekonomikos šalys – JAV, Jungtinė Karalystė ir Japonija. Ilgalaikis vidurkis – laikotarpis nuo 1999 m. sausio mėn. iki 2016 m. lapkričio mėn.

Pirmąjį pusmetį buvęs nedidelis, JAV ekonominis aktyvumas 2016 m. trečiąjį

ketvirtį gerokai išaugo. Sparčiai didėjantis grynasis eksportas ir investicijos į atsargas gerokai prisidėjo prie realiojo BVP augimo trečiąjį ketvirtį, o privačios investicijos į pagrindinį kapitalą toliau buvo nedidelės, vartojimo išlaidos taip pat mažiau prisidėjo prie augimo. Vertinant ateities perspektyvas, manoma, kad augimas toliau didės nuosaikiai, jį palaikys pagerėję pamatiniai ekonomikos veiksniai.

Padidėjo netikrumas dėl politikos, susijusios su prezidento rinkimais JAV. Kadangi padidėjo lūkesčiai dėl skatinamosios fiskalinės politikos, tai lėmė tam tikrą finansinių sąlygų, ypač susijusių su ilgalaikių palūkanų normomis, sugriežtinimą.

Ekonominis aktyvumas Jungtinėje Karalystėje, nepaisant iškart po referendumo dėl narystės ES padidėjusio neapibrėžtumo, trečiąjį ketvirtį nemažėjo. BVP augimą trečiąjį ketvirtį skatino vartojimas ir didelė gryniosios prekybos įtaka, o investicijos nemažėjo. Tačiau prognozuojama, kad dėl netikrumo dėl būsimų ES ir Jungtinės Karalystės prekybos santykių mažės investicijos, o pastaruoju metu kritęs svaro sterlingų kursas ribos vartojimą.

Japonijoje ekonominis aktyvumas ir toliau didėja nedaug, nors realusis BVP trečiąjį ketvirtį sparčiai augo. Aktyvumą tebeslopina menka užsienio paklausa ir mažas asmeninis vartojimas. Vertinant ateities perspektyvas, pažymėtina, kad palankios finansinės sąlygos ir teigiami įmonių pelno rodikliai turėtų skatinti investicijas. Manoma, kad augant užsienio paklausai eksportas laipsniškai didės, nepaisant anksčiau pakilusio jenos kurso. Numatoma, kad asmeninis vartojimas, priešingai, toliau didės nuosaikiai. Tikimasi, kad fiskalinių paskatų priemonės palaikys vidaus paklausą artimiausius keletą metų.

Kinijos augimas trečiąjį ketvirtį stabilizavosi, jį palaikė sparčiai didėjantis vartojimas ir infrastruktūros išlaidos. Nors artimiausiu laikotarpiu augimą palaikys skatinamosios politikos priemonės, manoma, kad vidutiniu laikotarpiu tebebus nuoseklus ekonomikos augimo mažėjimo tendencija. Ir toliau lėčiau didės investicijos, nes nuosekliai mažėja pertekliniai pajėgumai. Numatoma, kad vartojimas bus pagrindinis augimą skatinantis veiksnys.

Prognozuojama, kad realiosios ekonomikos aktyvumas Vidurio ir Rytų Europoje ir toliau bus palyginti stabilus daugumoje regionų. Tikimasi, kad jį teigiamai veiks sparčiai didėjančios investicijos, palaikomos ES struktūrinių fondų, taip pat dinamiškas asmeninis vartojimas, kurį lemia išaugusios realiosios disponuojamosios pajamos ir gerėjanti darbo rinkos padėtis mažos infliacijos sąlygomis.

Kalbant apie stambių žaliavų eksportuotojų produkciją, pažymėtina, kad po gilios recesijos matyti jos atsigavimo ženklų. Iš turimų duomenų matyti, kad Rusijos ekonominis aktyvumas po truputį didėja. Sušvelnėjo finansinės sąlygos, nes centrinis bankas sumažino pinigų politikos palūkanų normas dėl tebevykstančio dezinfliacijos proceso, bet vis dar yra didelis neapibrėžtumas, o vartotojų pasitikėjimo rodiklis yra mažas. Nors vėl kylančios naftos kainos suteiks tam tikrą atokvėpį, būtina fiskalinė konsolidacija turės įtakos verslo aplinkai. Brazilijoje gili ir užsitęsusi recesija antrąjį pusmetį po truputį turėtų jau nebedidėti dėl sumažėjusio politinio neapibrėžtumo ir švelnėjančių finansinių sąlygų. Kita vertus, manoma, kad dideli fiskalinės konsolidacijos poreikiai turės įtakos vidutinio laikotarpio perspektyvai.

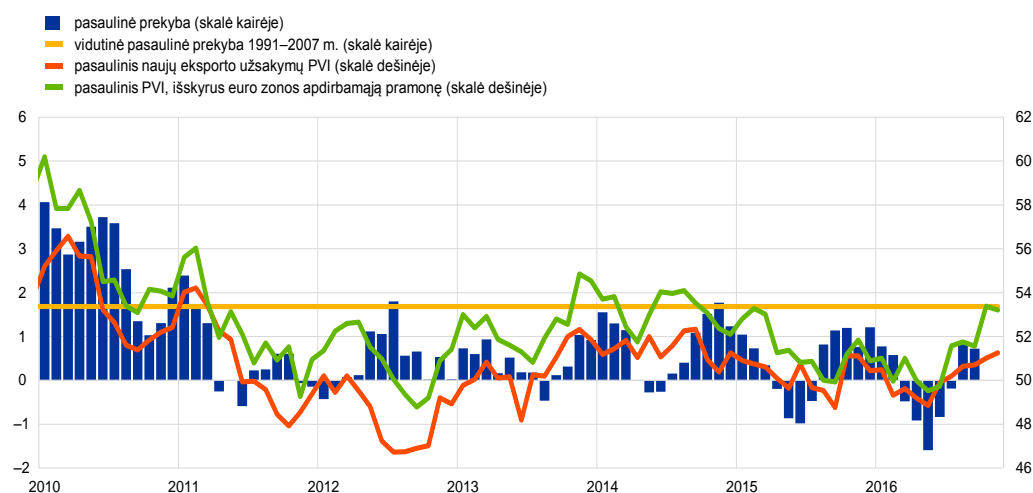
Antrąjį pusmetį truputį padidėjo pasaulinės prekybos aktyvumas. Pasaulio, neįskaitant euro zonos, importo duomenys 2016 m. pirmąjį pusmetį patikslinus buvo truputį padidinti ir iš turimų rodiklių matyti teigiamų ženklų trumpalaikėje perspektyvoje. CPB Nyderlandų ekonominės politikos analizės biuro duomenimis, po dviejų neigiamo augimo ketvirčių trečiąjį ketvirtį pasaulinio prekių importo apimtis

padidėjo 0,7 % (žr. 3 pav.). Pasaulinis naujų eksporto užsakymų PVI lapkričio mėn. dar labiau padidėjo ir rodė, kad paskutinį ketvirtį pasaulinė prekyba augo sparčiau. Žvelgiant į dar tolesnę ateitį, manoma, kad pasaulinė prekyba didės ir jos augimas atitiks pasaulinio aktyvumo atsigavimą. Prekybos sulėtėjimas paskutinius keletą metų daugiausia yra struktūrinio pobūdžio ir turėtų lėtėti toliau¹. Todėl daroma prielaida, kad pasaulinio importo elastingumas BVP augimo atžvilgiu vidutiniu laikotarpiu bus gerokai mažesnis negu prieš krizę.

3 pav.

Užsienio prekyba prekėmis

(skalė kairėje: 3 mėn. pokyčiai, procentais, palyginti su ankstesniu 3 mėn. laikotarpiu; skalė dešinėje: pasiskirstymo indeksas)

Šaltiniai: Markit, CPB ir ECB skaičiavimai.

Pastaba: Paskutiniai duomenys – 2016 m. lapkričio mėn. (PVI), 2016 m. rugsėjo mėn. (prekyba).

Apskritai prognozuojama, kad pasaulinis augimas 2016–2019 m. nuosekliai didės.

Pagal 2016 m. gruodžio mėn. ECB ekspertų makroekonominės prognozes, pasaulio, neįskaitant euro zonos, realiojo BVP augimas pamažu didės nuo 3,0 % (2016 m.) iki 3,5 % (2017 m.), 3,7 % (2018 m.) ir 3,8 % (2019 m.). Euro zonos užsienio paklausos augimas, tikimasi, padidės nuo 1,5 % (2016 m.) iki 2,4 % (2017 m.), 3,4 % (2018 m.) ir 3,6 % (2019 m.). Palyginti su 2016 m. rugsėjo mėn. prognozėmis, pasaulinis augimas iš esmės nesikeičia, o euro zonos užsienio paklausos didėjimas truputį sumažintas, daugiausia dėl mažesnio importo didėjimo kai kuriose išsivysčiusios ekonomikos šalyse.

Pastaruoju metu padidėjo neapibrėžtumas dėl pagrindinio pasaulinio aktyvumo prognozių scenarijaus, rizika siejama su mažesniu, negu prognozuojama, augimu, ypač BRE šalių.

Didesnį, nei prognozuojama, augimą galėtų lemti labiau ekspansinė JAV fiskalinė politika, kuri skatintų JAV ir pasaulio ekonomikos augimą. Mažesnio, nei prognozuojama, augimo rizika apima galimą protekcionizmo prekyboje padidėjimą ir griežtėjančias pasaulines finansines sąlygas, dėl kurių šalyse, kuriose vyrauja vidaus arba išorės disbalansai, gali sustiprėti spaudimas finansų rinkoms. Staigus perteklinio finansinio svėro sumažėjimas BRE

¹ Daugiau informacijos žr. "Understanding the weakness in global trade. What is the new normal?" ECB Occasional Paper No 178, September 2016.

šalyse, ypač Kinijoje, taip pat gali paskatinti lėtesnį vidaus paklausos didėjimą, sukelti susirūpinimą dėl finansinio stabilumo ir paskatinti kapitalo nutekėjimą. Galiausiai tebeegzistuoja ir geopolitinė rizika.

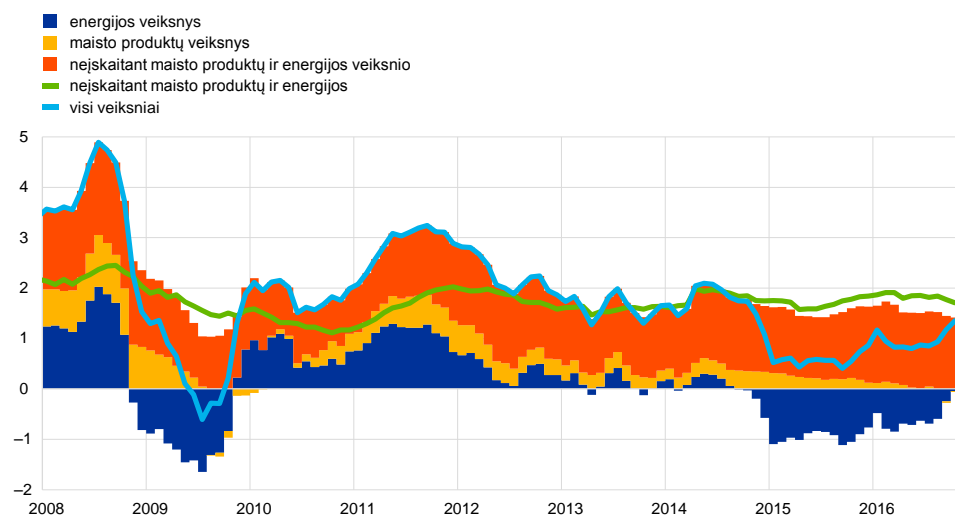
Pasaulinė kainų raida

Praeityje mažėjusių naftos kainų poveikis toliau daro įtaką pasaulinei bendrajai infliacijai, nors šis poveikis po truputį mažėja. EBPO šalyse metinė infliacija pagal vartotojų kainų indeksą (VKI), rugsėjo mėn. sudarė 1,2 %, spalio mėn. padidėjo iki 1,4 % dėl mažiau neigiamo ir energijos, ir maisto produktų kainų augimo. Nors infliacijos lygis tebėra žemas, ji reikšmingai padidėjo, palyginti su pirmuoju pusmečiu, kai vidutinė infliacija pagal VKI buvo 0,9 %. Metinė infliacija, neįskaitant maisto produktų ir energijos, EBPO šalyse spalio mėn. truputį sumažėjo ir sudarė 1,7 % (žr. 4 pav.). Išsivysčiusios ekonomikos šalyse bendroji infliacija pakilo JAV, Japonijoje ir Kanadoje, o Jungtinėje Karalystėje ji truputį sumažėjo. Pagrindinėse ne EBPO šalyse infliacija sumažėjo Indijoje, Brazilijoje ir Rusijoje, o Kinijoje ji padidėjo.

4 pav.

EBPO vartotojų kainų infliacija

(pokyčiai, procentais, palyginti su atitinkamu ankstesnių metų laikotarpiu; kaitos veiksniai, procentiniais punktais)

Šaltinis: EBPO.

Pastaba: paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn.

Po OPEC narių posėdžio lapkričio 30 d. gerokai pakilo naftos kaina. Anksčiau OPEC paskelbti ketinimai atkurti gavybos kvotas paskatino neapibrėžtumą naftos rinkoje. Po bendro OPEC narių ir kai kurių ne OPEC šalių gamintojų sprendimo sumažinti gavybą 2017 m. pirmąjį pusmetį atitinkamai 1,2 ir 0,6 mln. barelių per dieną, Brent žalios naftos kaina gruodžio 7 d. pakilo daugiau kaip 10 % – iki 52 JAV dolerių už barelį (nuo 46 JAV dolerių lapkričio 29 d.). Ateityje rekordiška didelės atsargos vis dar bus švelninantis veiksnys, saugantis nuo didelio kainų pakilimo, tačiau bendras pasiūlos ribojimas padės sklandžiai sumažinti atsargas. Naujoji OPEC strategija ir naftos kainų perspektyva trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu, esant alternatyvioms pasiūlos tendencijoms, apžvelgiamos 1 intarpe. Labai pakilo bendros

ne naftos žaliavų kainos, jas lėmė metalų kainų reakcija į naujienas apie ir toliau didelę paklausą Kinijoje ir į pranešimus apie naujas investicijas į JAV infrastruktūrą.

Tikimasi, kad ateityje pasaulinė infliacija po truputį didės. Anksčiau kritusių naftos ir kitų žaliavų kainų poveikis turėtų mažėti ir mažiau slopinti bendrą infliaciją. Dar vėliau kylanti naftos ateities sandorių kreivė rodo naftos kainų kilimą prognozuojamu laikotarpiu. Kita vertus, vis dar gausūs pasauliniai nepanaudoti pajėgumai kurį laiką ateityje turėtų slopinti grynąją infliaciją.

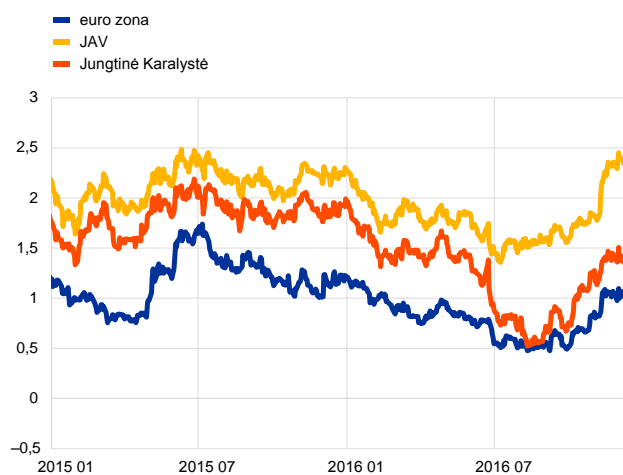
2 Finansų raida

Po Valdančiosios tarybos susitikimo pinigų politikos klausimais rugsėjo mėn. euro zonos vyriausybės obligacijų pajamingumas padidėjo, o EONIA išankstinių sandorių kreivė kilo į viršų. Nominalusis pajamingumas padidėjo daugiausia dėl didesnės infliacijos lūkesčių. Įmonių obligacijų pajamingumo skirtumai šiek tiek didėjo, bet tebebuvo mažesni nei 2016 m. kovo pradžioje, kai buvo paskelbta bendrovių sektoriaus pirkimo programa (BSPP). Akcijų kainos euro zonoje pakilo nedaug, kita vertus, bankų akcijų kainos didėjo sparčiau negu bendras indeksas.

5 pav.

10 m. trukmės vyriausybės obligacijų pajamingumas euro zonoje, JAV ir Jungtinėje Karalystėje

(metinės palūkanų normos, procentais)

Šaltiniai: Bloomberg ir ECB.

Pastaba: nurodytas euro zonos pagal BVP pakoreguotas 10 m. vyriausybės obligacijų pajamingumas.

Nuo rugsėjo pradžios padidėjo euro zonos šalių vyriausybės ilgalaikių obligacijų pajamingumas.

Euro zonos 10 m. trukmės vienos nakties apsikeitimo sandorių indeksas (angl. *overnight index swap*, OIS) nagrinėjamu laikotarpiu (nuo 2016 m. rugsėjo 8 d. iki gruodžio 7 d.) pakilo apie 50 bazinių punktų – iki 0,35 %. Tuo pat laikotarpiu pagal BVP pakoreguotas 10 m. vyriausybės obligacijų pajamingumas pakilo 50 bazinių punktų ir siekė šiek tiek daugiau nei 1 % (žr. 5 pav.). Palūkanų normos pradėjo kilti spalio pradžioje ir atkūrė maždaug pusę nuo metų pradžios smarkiai sumažėjusio euro zonos OIS pajamingumo. Dėl to 10 m. trukmės OIS pajamingumas smuko iki vasario viduryje stebėto lygio. Daugelio šalių 10 m. trukmės vyriausybės obligacijų pajamingumas padidėjo 40–90 bazinių punktų, o vyriausybės obligacijų pajamingumo skirtumas nuo Vokietijos Bundesbanko 10 m. trukmės obligacijų atžvilgiu padidėjo 5–50 bazinių punktų, išskyrus Graikiją, kur skirtumai sumažėjo daugiau nei 200 bazinių punktų. Labiausiai vyriausybės obligacijų

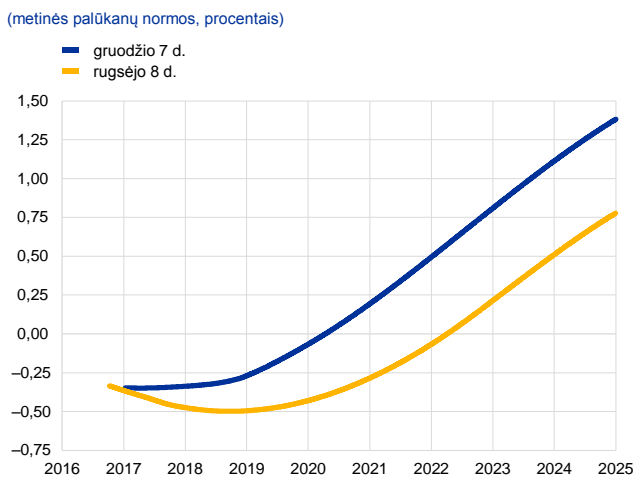
pajamingumo skirtumai padidėjo Italijoje, ir tai daugiausia buvo susiję su politiniu neapibrėžtumu dėl gruodžio 4 d. šalyje įvykusio referendumo dėl Konstitucijos pakeitimo.

Nuo spalio pradžios didėjęs euro zonos šalių OIS ir vyriausybės obligacijų pajamingumas iš dalies rodė pasaulinę ilgesnės trukmės palūkanų normų kilimo tendenciją. Ši tendencija labiausiai išryškėjo JAV, kur pajamingumo augimą daugiausia skatino didėjantys rinkos lūkesčiai dėl didesnės infliacijos, kuri yra susijusi su galima fiskaline parama ir protekcionizmu, galinčiais turėti įtakos tolesnei pinigų politikos eigai. Euro zonoje padidėjęs pajamingumas pirmiausia buvo susijęs su ūgtelėjusiomis realiosiomis palūkanų normomis. Tačiau po JAV prezidento rinkimų infliacijos lūkesčiai darė didžiausią įtaką nominaliojo pajamingumo padidėjimui.

Padidėjęs nominalusis pajamingumas lėmė labai pakilusį EONIA išankstinių sandorių kreivės lygį ir statumą. Nuo spalio pradžios labai pasikeitė EONIA išankstinių sandorių kreivės forma ir padėtis, nagrinėjamu laikotarpiu kreivė tapo maždaug 60 bazinių punktų statesnė (žr. 6 pav.). Kreivės formos pokyčiai leidžia manyti, kad padidėjęs nominalusis pajamingumas nagrinėjamu laikotarpiu buvo susijęs su sumažėjusiais lūkesčiais dėl ECB politikos. Tai matyti iš to, kad neliko

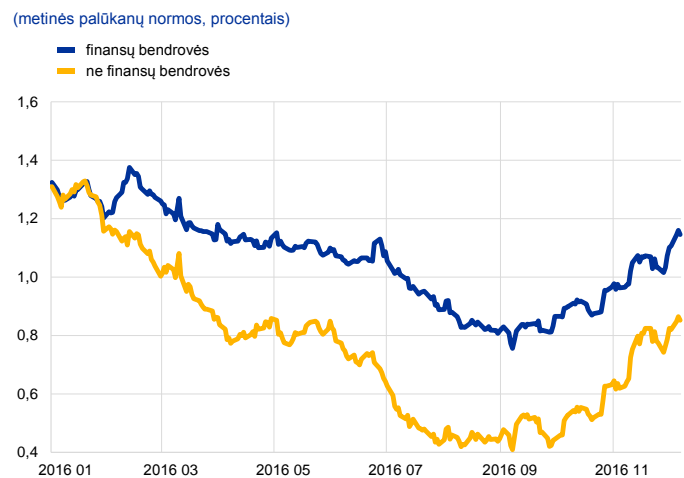
žemėjančios trumpesnės kreivės dalies, kuri suplokštėjo ir rodė, kad rinkos dalyviai nebesitiki, jog bus toliau mažinama palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe. EONIA nagrinėjamu laikotarpiu toliau buvo stabilus ir sudarė apie –35 bazinius punktus. Atitinkama įprastinę tendenciją, maždaug 2016 m. trečiojo ketvirčio pabaigoje EONIA pakilo iki –32 bazinių punktų. Nagrinėjamu laikotarpiu bankų sektoriaus perteklinis likvidumas² padidėjo maždaug 147 mlrd. eurų – iki 1 185 mlrd. eurų, tam didžiausią įtaką darė pirkimai pagal Eurosistemos vykdomą išplėstinę turto pirkimo programą. Daugiau informacijos apie euro zonos likvidumo būklės ir pinigų politikos operacijų pokyčius pateikta 2 intarpe.

6 pav.
EONIA išankstinių sandorių palūkanų normos

Šaltiniai: Thomson Reuters ir ECB skaičiavimai.

7 pav.
Euro zonos bendrovių obligacijų pajamingumas

Šaltinis: Thomson Reuters.
Pastaba: vidutinis obligacijų grupių, kurių reitingas nuo AAA iki BBB, pajamingumas.

Baigėsi ne finansų bendrovių išleistų obligacijų pajamingumo skirtumų mažėjimo tendencija, vyravusi nuo Valdančiosios tarybos kovo mėn. paskelbtos BSPP.

Nuo vasario vidurio pajamingumui mažėjant, įskaitant trumpalaikį padidėjimą birželio mėn., sietiną su referendumo Jungtinėje Karalystėje sukelta įtampa, euro zonos BSPP išleistų obligacijų pajamingumo skirtumas nuo rugsėjo pradžios didėjo visose reitingo grupėse (žr. 7 pav.). Tačiau šis padidėjimas apskritai buvo nedidelis – vidutiniškai apie 35 procentinius punktus visose reitingo grupėse, o nerizikingų palūkanų normų skirtumai padidėjo tik truputį. Kita vertus, ūgtelėję bendrovių obligacijų pajamingumo skirtumai nereiškia, kad rinkos dalyviai įžvelgia reikšmingą įmonių rizikos padidėjimą. Bendrovių obligacijų pajamingumo skirtumai atitinkamoje AAA reitingą turinčioje euro zonos šalių kreivėje padidėjo apie 10–20 bazinių punktų, priklausomai nuo ne finansų bendrovių obligacijų reitingų. Nepaisant pastaruoju metu didėjusių skirtumų, gruodžio 7 d. ne finansų bendrovių obligacijų, turinčių AA, A ir BBB reitingus, pajamingumo skirtumai tebebuvo 10–35 baziniais punktais mažesni nei 2016 m. kovo mėn., kai Valdančioji taryba paskelbė apie pradedamą vykdyti BSPP. Finansų sektoriuje nagrinėjamu laikotarpiu taip pat šiek

² Perteklinis likvidumas apibrėžiamas kaip indėliai naudojantis indėlių galimybe, neįskaitant ribinio skolinimosi galimybes, plius atsargos einamosiose sąskaitose, viršijančios sąskaitas, prisidedančias prie privalomųjų atsargų reikalavimo.

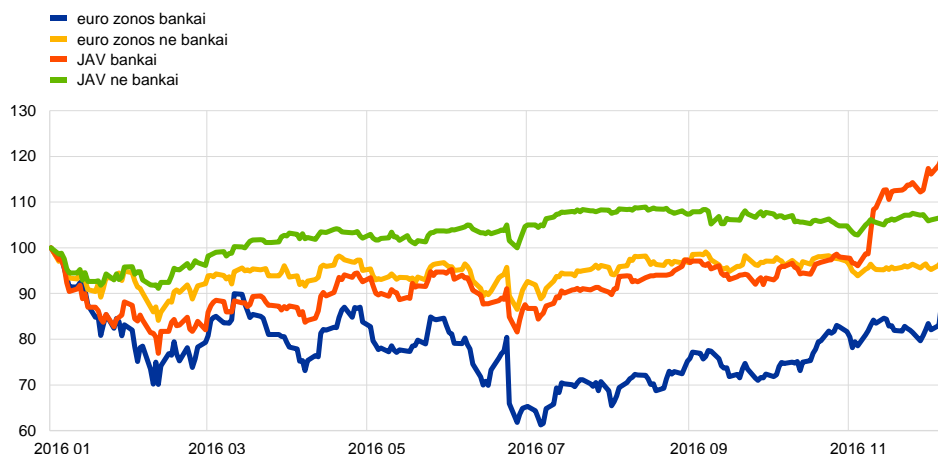
ties – nuo 2 iki 20 bazinių punktų – padidėjo obligacijų pajamingumo skirtumai visose reitingo grupėse.

Bendros euro zonos šalyse veikiančių bendrovių akcijų kainos nuo rugsėjo pradžios pakilo nedaug, o bankų sektoriuje jų vertė labai išaugo. Nagrinėjamu laikotarpiu EURO STOXX indeksas padidėjo 1,3 %, o euro zonos šalių bankų akcijos pakilo apie 16 % (žr. 8 pav.). Po rugsėjo mėn. vykusių reikšmingų svyravimų bankų akcijų kainos gerokai pakilo. Tokia jų raida daugiausia buvo sietina su dviem veiksniais: rinkos dalyvių turima informacija apie tai, kad baigiami rengti „Bazelis III“ reikalavimai bus švelnesni, tokia nuomonė galėjo sustiprėti po rinkimų JAV rezultaty, ir kylanti pajamingumo kreivė, rodanti gerėjančias pasaulinio ekonomikos augimo ir infliacijos perspektyvas, dėl kurių turi didėti pelnas, kaip tikisi bankai. Ilguoju laikotarpiu ir birželio mėn. vykusio referendumo Jungtinėje Karalystėje dėl narystės ES metu buvusios mažos bankų akcijų kainos pakilo apie 35 %. Kartu rinkos neapibrėžtumas, apibūrinamas kaip akcijų kainų kintamumo lūkesčiai, nagrinėjamu laikotarpiu apskritai ir toliau buvo stabilus. Nuo gruodžio pradžios į metinį perskaičiuotas numanomas akcijų rinkos kintamumas euro zonoje sudarė 15 %, o JAV jis buvo kiek didesnis negu 11 %.

8 pav.

Euro zonos ir JAV akcijų kainų indeksai

(2016 m. sausio 1 d. = 100)

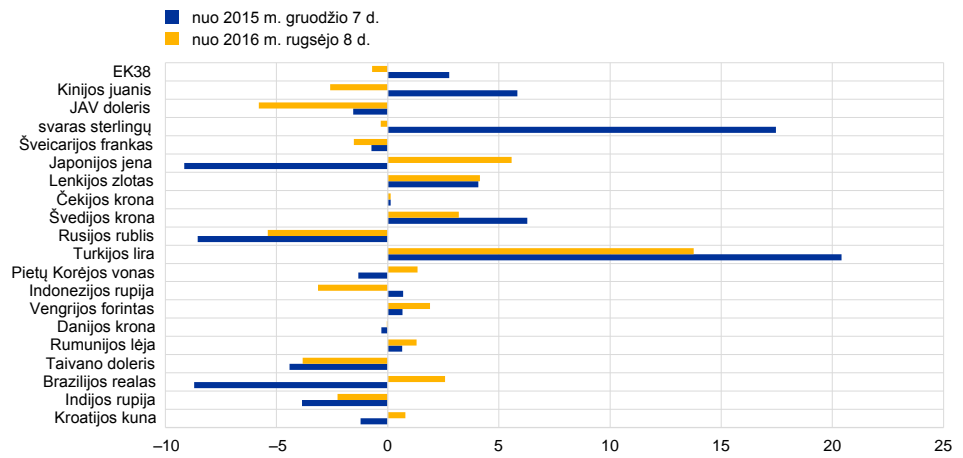
Šaltiniai: Thomson Reuters ir ECB skaičiavimai.

Užsienio valiutų rinkose euro valiuta prekybos svėro požiūriu buvo iš esmės stabilii. Euro kursas JAV dolerio atžvilgiu nuo rugsėjo 8 d. smuktelėjo 5 %, šis kritimas rodo nuo lapkričio pradžios didėjusius pajamingumo skirtumus. Euro kursas smuko ir Kinijos juanio atžvilgiu (1,9 %), taip pat ir kitų besiformuojančios rinkos ekonomikos Azijos šalių valiutų atžvilgiu. Silpnėjant Japonijos jenai, euro kursas jos atžvilgiu smuko 6,6 %. Euro kursas ir toliau buvo iš esmės stabilus kitų pagrindinių valiutų, įskaitant svarą sterlingų (+0,6 %), atžvilgiu dėl tebetvyrančio netikrumo po referendumo Jungtinėje Karalystėje, taip pat Šveicarijos franką (–0,8 %), o daugelio kitų ES šalių valiutų atžvilgiu jo kursas kilo (žr. 9 pav.).

9 pav.

Euro kurso pokyčiai kai kurių valiutų atžvilgiu

(procentais)

Šaltinis: ECB.

Pastabos: EK38 – tai euro nominalusis efektyvusis kursas 38 svarbiausių euro zonos prekybos partnerių valiutų atžvilgiu. Pokytis apskaičiuotas atsižvelgiant į 2016 m. gruodžio 7 d. galiojusius užsienio valiutos kursus.

3 Ekonominė veikla

Ekonomikos augimas ir toliau yra nedidelis, bet spartėja. ECB pinigų politikos priemonių poveikis realiajai ekonomikai skatina vidaus paklausą ir palengvina finansinio sveto mažinimą. Investicijų atsigavimą toliau skatina didėjantis įmonių pelningumas ir labai palankios kreditavimo sąlygos. Dėl anksčiau įgyvendintų struktūrinių reformų tvariai augantis užimtumas ir vis dar palyginti mažos naftos kainos turėtų daryti papildomą teigiamą poveikį namų ūkių realiosioms disponuojamosioms pajamoms ir asmeniniam vartojimui. 2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominėse prognozėse numatytas euro zonos realusis BVP augimas 2016 ir 2017 m. turėtų padidėti 1,7 %, 2018 ir 2019 m. – 1,6 %. Euro zonos ekonomikos augimo perspektyva toliau siejama su lėtesnio, negu prognozuota, augimo rizika.

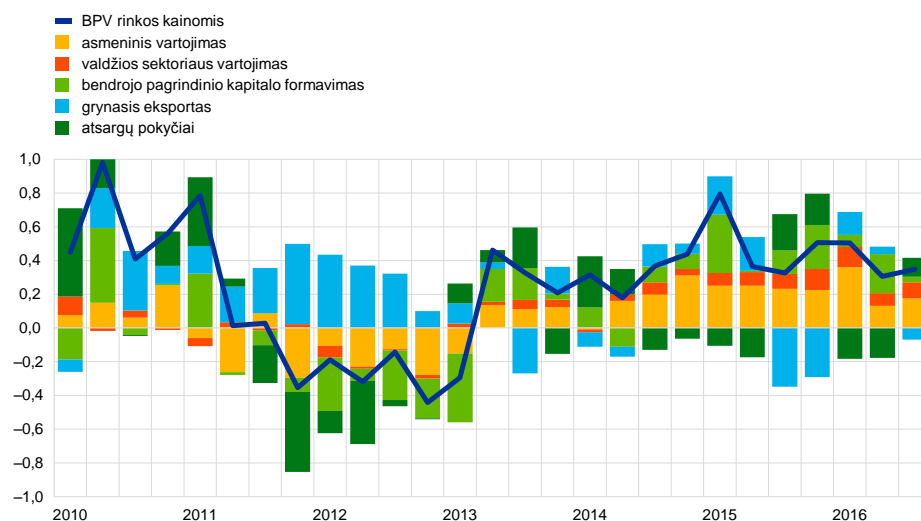
2016 m. trečiąjį ketvirtį toliau didėjo euro zonos ekonominis aktyvumas.

Palyginti su ankstesniu ketvirčiu, realusis BVP ūgtelėjo 0,3 %, ir tai atitiko pastaruosius trejus su puse metų stebėtą augimo dinamiką. Apskritai euro zonos realiojo BVP augimą palaikė didėjusi vidaus paklausa, o grynosios prekybos indėlis buvo neigiamas (žr. 10 pav.). Taigi spartesnis augimas pasirodė esąs gana atsparus silpnos pasaulinės prekybos ir pastaruoju metu padidėjusio politinio neapibrėžtumo poveikiui³.

10 pav.

Euro zonos BVP ir jo dedamosios

(ketvirtiniai pokyčiai, procentais, palyginti su atitinkamu ankstesnių metų laikotarpiu, ir ketvirtiniai kaitos veiksniai, procentiniais punktais)

Šaltinis: Eurostatas.

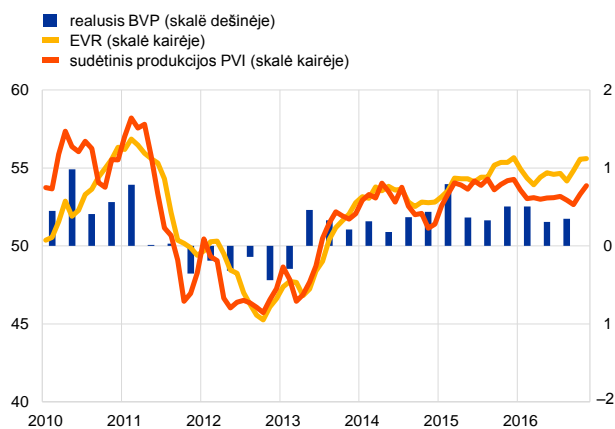
Pastaba: paskutiniai duomenys – 2016 m. III ketv.

³ Šio *Ekonomikos biuletenio* numerio straipsnyje „The impact of uncertainty on activity in the euro area“ išsamiau apžvelgiamos įvairios neapibrėžtumo vertinimo priemonės ir jų galimas poveikis euro zonos ekonominiam aktyvumui.

11 pav.

Realusis euro zonos BVP, sudėtinis PVI ir EVR

(ketvirtinis augimas ir normalizuoti balansai, procentais; pasiskirstymo indeksai)

Šaltiniai: *Markit*, Europos Komisija ir Eurostatas.

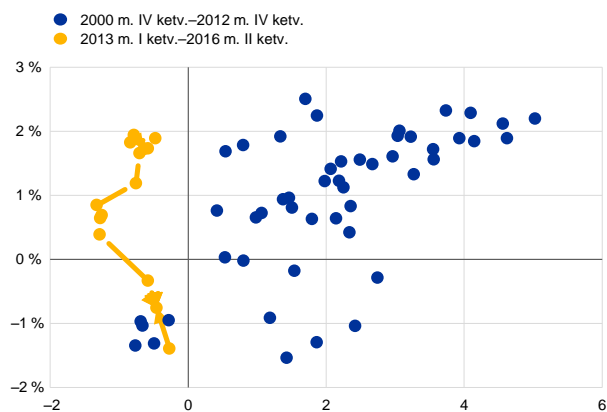
Pastaba: paskutiniai duomenys – 2016 m. III ketv. (EVR), ir 2016 m. lapkričio mėn. (PVI).

ekonominių vertinimų rodiklį lėmė pagerėjęs esamos padėties vertinimas ir didesni ekonominio aktyvumo lūkesčiai. Abiejų apklausų vidutiniai dydžiai spalio ir lapkričio mėn. buvo aukštesnio lygio negu trečiąjį ketvirtį ir didesni už jų atitinkamus ilgalaikius vidurkius (žr. 11 pav.).

12 pav.

Namų ūkių įsiskolinimas ir asmeninis vartojimas

(x ašis: namų ūkių įsiskolinimas (procentais, palyginti su ankstesniais metais); y ašis: vartojimo augimas (procentais, palyginti su ankstesniais metais))

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB.

Pastabos: namų ūkių įsiskolinimas apibrėžiamas kaip paskolų dalis, palyginti su bendromis disponuojamomis pajamomis, pakoreguota dėl namų ūkių grynosios nuosavybės pensijų fondų atsargose pokyčio. Paskutiniai duomenys – 2016 m. II ketv.

pradžioje. 2016 m. trečiąjį ketvirtį nedarbo lygis sudarė 10 % ir buvo žemiausias nuo 2011 m. vidurio, o spalio mėn. dar labiau sumažėjo – iki 9,8 %. Didesnį darbo rinkos sąstingį rodantys rodikliai, kurie įvertina tas grupes gyventojų, kurie ne savo noru dirba ne visą darbo dieną arba pasitraukė iš darbo rinkos, tebėra dideli ir mažėja lėčiau negu bendras nedarbas. Antrąjį ketvirtį toliau didėjo užimtumas, todėl euro zonos užimtumo lygis padidėjo 2,3 mln., palyginti su ankstesniais metais. Užimtumo euro zonoje lygis taip pat yra mažiau nei 1 % mažesnis už aukščiausią prieškrizinį

Vertinant gamybos metodu, pridedamoji vertė 2016 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, padidėjo 0,3 %, tai lėmė pramonė (neįskaitant statybos) ir paslaugos, taip pat statyba.

Nors pramonės ir paslaugų sukuriama pridedamoji vertė nuo 2013 m. didėja, statybų sektorius atsiliko ir tik pastaruosiu metu jame atsirado stabilizavimosi ir atsigavimo ženklų. Vis platesnio masto atsigavimas teikia vilčių, nes mažo augimo pasiskirstymo sektoriuose laikotarpiai įprastai susiję su apskritai didesniu augimu.

Rodikliai rodo ekonomikos augimo 2016 m.

ketvirtąjį ketvirtį tendenciją. Iš Europos Komisijos ekonominių vertinimų rodiklio (EVR), taip pat sudėtinio produkcijos pirkimo vadybininkų indekso (PVI) buvo matyti bendras pagerėjimas visuose sektoriuose ir visose šalyse spalio ir lapkričio mėn. Pagerėjusį

Ekonomikos augimo stabilumą vis dar labiausiai palaiko asmeninis vartojimas, kuris 2016 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, padidėjo 0,3 %.

Šį mažą padidėjimą, palyginti su antruoju ketvirčiu, paskatino tvirta namų ūkių pajamų dinamika, kurią palaikė gerėjanti padėtis euro zonos darbo rinkose. Priešingai, negu laikotarpiu iki krizės, kai vartojimo augimas įprastai būdavo siejamas su didėjančiais skolos rodikliais, pastaruosiu metu kartu su didėjančiu vartojimu nuosekliai mažėjo namų ūkių skolos rodiklis (žr. 12 pav.). Tai dar labiau atskleidžia, kad asmeninio vartojimo tvarumas ir stabilumas yra pagrindinis ekonomikos augimą skatinantis veiksnys, ypač dėl to, kad atsigauna darbo rinkos ir tebėra padidėjęs vartotojų pasitikėjimas.

Gerėjanti euro zonos darbo rinkos padėtis toliau palaiko asmeninį vartojimą. Toliau vyravo nedarbo

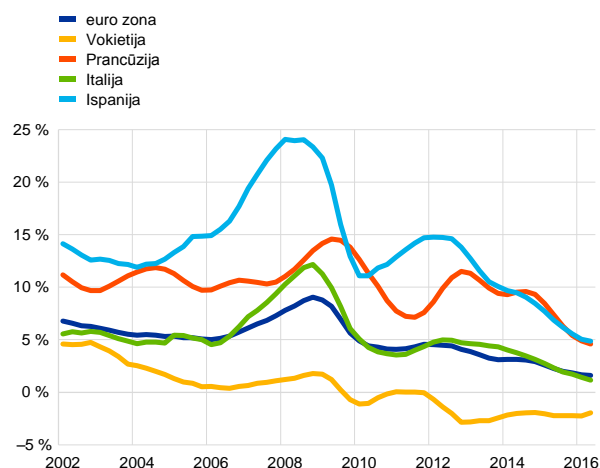
euro zonoje mažėjimo tendencija, prasidėjusi 2013 m.

lygi, užfiksuotą 2008 m. antrąjį ketvirtį. Iš naujausios informacijos, kaip antai apklausų, matyti, kad darbo rinkos padėtis euro zonoje per ateinančią laikotarpį toliau gerės.

13 pav.

Ne finansų bendrovių grynieji palūkanų mokėjimai

(procentais, palyginti su bendroju likutiniu pertekliumi)

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB.

Pastabos: procentai pagrįsti ketvirtiniais slenkamaisiais vidurkiais. Paskutiniai duomenys – 2016 m. II ketv.

nuolat mažėja (žr. 13 pav.), dėl to augantis pelnas turėtų skatinti investicijas, jos turėtų didėti ir dėl būtinumo pakeisti kapitalą po metų metų trukusio menko pagrindinio kapitalo formavimo. Tačiau lėtas reformų įgyvendinimo tempas, ypač kai kuriose šalyse, taip pat prastos potencialaus augimo perspektyvos irgi gali stabdyti investicijų didėjimą. Šiuo požiūriu verslo aplinka daugelyje šalių tebėra palyginti nepalanki ir reikėtų imtis priemonių šiai problemai spręsti (plačiau skaitykite 3 intarpe „Struktūriniai euro zonos verslo aplinkos rodikliai“).

Išorės aplinka 2016 m. trečiąjį ketvirtį toliau darė įtaką euro zonos aktyvumui, o bendras eksporto didėjimas ir toliau buvo nedidelis.

Nors pastaraisiais mėnesiais eksportas truputį padidėjo, tačiau į valstybes, nepriklausančias euro zonai, ir toliau didėjo nedaug (žr. 14 pav.). Lėtą eksporto didėjimą trečiąjį ketvirtį daugiausia lėmė mažėjantis eksportas į JAV ir OPEC šalis. Tiek Rusijos, tiek Lotynų Amerikos indėlis į prekių eksporto augimą iš esmės buvo neutralus, o Azijos (įskaitant Kiniją) ir ne euro zonos Europos šalių šis indėlis buvo teigiamas. Euro zonos šalių prekių eksporto rinkos dalys trečiąjį ketvirtį iš esmės buvo stabilios, o tai rodo, kad teigiamas uždelstas euro efektyviojo kurso kaitos poveikis mažėja. Apklausos, apimančios 2016 m. ketvirtąjį ketvirtį, ir valstybių, nepriklausančių euro zonai, eksporto užsakymai rodo, kad artimiausiu laikotarpiu eksportas ir toliau augs lėtai, nors ir sparčiau. Manoma, kad eksportas į valstybes, nepriklausančias euro zonai, ateityje augs dėl nuosekliai atsigaunančios pasaulinės prekybos. Tačiau rizika prekybos perspektyvai yra susijusi su galimu neigiamu poveikiu, kurį daro padidėjęs neapibrėžtumas, susijęs su prekybos politika.

Trečiąjį ketvirtį toliau didėjo investicijos, visų pirma dėl ūgtelėjusio aktyvumo statybų sektoriuje.

Nors investicinių prekių gamyba 2016 m. trečiąjį ketvirtį išaugo tik šiek tiek, statybos produkcija didėjo sparčiau. Išaugusias investicijas į statybą daugiausia lėmė gerėjanti euro zonos būsto rinkos padėtis, augo ir investicijos daugelyje šalių. Europos Komisijos 2016 m. ketvirtąjį ketvirtį parengtos apklausos duomenimis, paklausa, kaip suvokiama investicinių prekių gamybos kliūtis, smuko iki žemiausio lygio, užfiksuoto nuo Didžiosios recesijos laikų. Gerėjančios finansinės sąlygos, išaugęs pasitikėjimas statybų sektoriuje ir didėjantis suteiktų statybų leidimų skaičius rodo investicijų augimą ketvirtąjį ketvirtį.

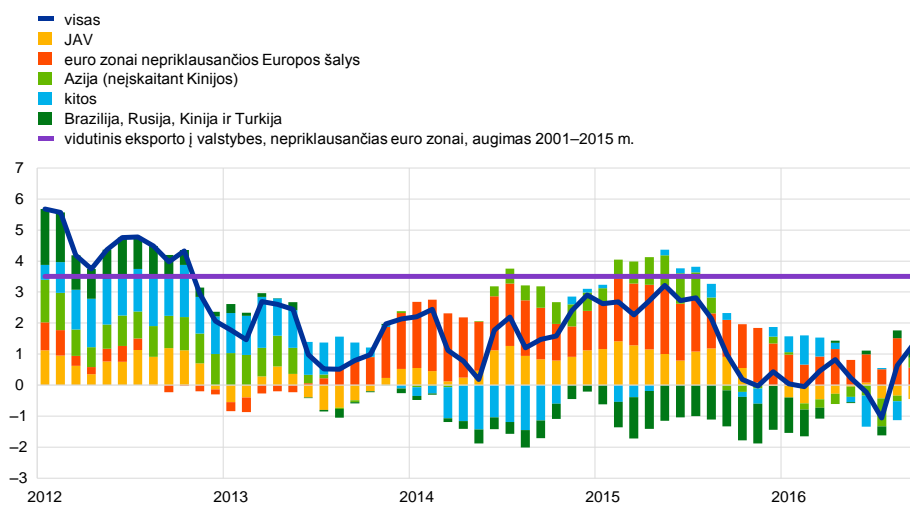
Toliau atsigaunant paklausai, kurią palaiko ECB labai skatinamoji pinigų politika, turėtų toliau didėti investicijos tiek į verslą, tiek į statybą.

Ne finansų bendrovių grynieji palūkanų mokėjimai nuo 2013 m.

14 pav.

Prekių eksportas į valstybes, nepriklausančias euro zonai

(pokyčiai, procentais, palyginti su atitinkamu ankstesnių metų laikotarpiu, 3 mėn. slenkamasis vidurkis; kaitos veiksniai, procentiniais punktais)

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

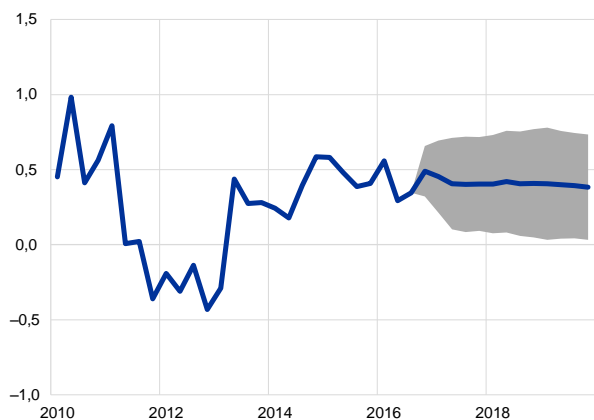
Pastabos: paskutiniai duomenys – 2016 m. rugsėjo mėn., išskyrus „euro zonai nepriklausančias Europos šalis“ ir „kitas“, kurių paskutiniai duomenys – 2016 m. rugpjūčio mėn. Prekių eksportas į valstybes, nepriklausančias euro zonai, nurodytas palyginamosiomis kainomis.

Tikimasi, kad ateityje ekonomikos atsigavimo tempas euro zonoje apskritai bus nedidelis, bet spartės. Pinigų politikos priemonių poveikis toliau persiduoda realiajai ekonomikai ir skatina vidaus paklausą, palengvina finansinio svėro mažinimą. Investicijų atsigavimą vis dar skatina didėjantis įmonių pelningumas ir labai palankios finansavimo sąlygos. Dėl, be kitų dalykų, anksčiau įgyvendintų struktūrinių reformų toliau didėjantis užimtumas daro teigiamą poveikį namų ūkių realiosioms disponuojamosioms pajamoms ir asmeniniam vartojimui. Taip pat yra ženklų, kad šiek tiek labiau atsigauja pasaulio ekonomika. Vis dėlto euro zonos ekonomikos augimą turėtų slopinti vangus struktūrinių reformų įgyvendinimo tempas ir nebaigti koreguoti įvairių sektorių balansai.

15 pav.

Realusis euro zonos BVP (įskaitant prognozes)

(ketvirtiniai pokyčiai, procentais)

Šaltiniai: Eurostatas ir straipsnis „2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozės“.

Pastaba: pagrindinių prognozių laikotarpiai pagrįsti faktinių rezultatų ir ankstesnių metų prognozių, rengiamų jau daug metų, skirtumu. Laikotarpiai yra dvigubai platesni už šių skirtumų vidutinę absoliučiąją vertę. Ši ribų skaičiavimo metodika, apimanti koregavimą dėl išskirtinių įvykių, aprašyta 2009 m. gruodžio mėn. ECB leidinyje „New procedure for constructing ECB staff projection ranges“, paskelbtame ECB interneto svetainėje.

2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominėse prognozėse euro zonai numatoma, kad metinis realiojo BVP augimas 2016 ir 2017 m. padidės 1,7 %, 2018 ir 2019 m. – 1,6 % (žr. 15 pav.). Palyginti su 2016 m. rugsėjo mėn. ECB ekspertų makroekonominėmis prognozėmis, realiojo BVP augimo prognozė iš esmės nesikeitė. Euro zonos ekonomikos augimo perspektyva toliau siejama su lėtesnio, negu prognozuota, augimo rizika.

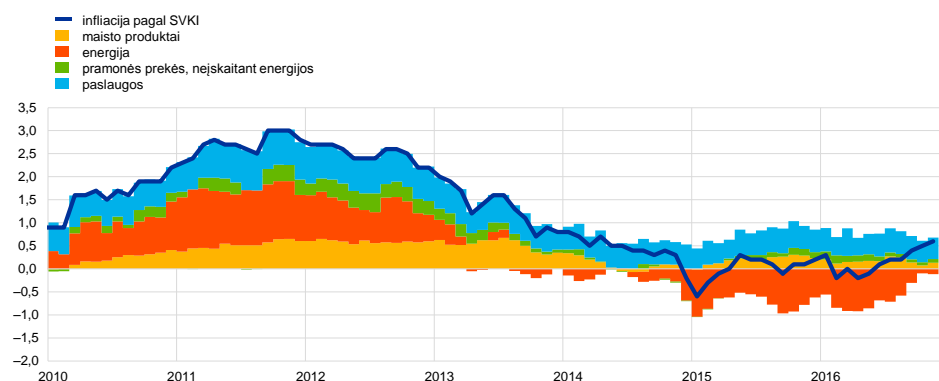
Pagal išankstinį Eurostato įvertį, balandžio mėn. siekusi $-0,2\%$, metinė infliacija pagal SVKI euro zonoje 2016 m. lapkričio mėn. sudarė $0,6\%$. Kita vertus, pagrindinių kainų raida nerodo jokios aiškios didėjimo tendencijos. Tikėtina, kad metų pabaigoje infliacijos lygis dar padidės ir pasieks didesnę nei 1% lygį – daugiausia dėl metinio energijos kainų kitimo tempo bazės efektų. 2017, 2018 ir 2019 m. infliacija, skatinama ECB pinigų politikos priemonių ir numatomo ekonomikos atsigavimo, turėtų dar labiau didėti. Tokį vertinimą patvirtina ir 2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozės euro zonai. Jose numatoma, kad 2016 m. metinė infliacija pagal SVKI bus $0,2\%$, 2017 m. – $1,3\%$, 2018 m. – $1,5\%$, o 2019 m. – $1,7\%$.

Lapkričio mėn. bendroji infliacija toliau didėjo. Pagal išankstinį Eurostato įvertį, rugsėjo ir spalio mėn. sudarė atitinkamai $0,4\%$ ir $0,5\%$, infliacija pagal SVKI lapkričio mėn. dar padidėjo ir sudarė $0,6\%$ (žr. 16 pav.). Lapkričio mėnesio infliaciją didino augančios maisto produktų kainos, o prieš tai buvusius keletą mėnesių – šoktelėjusios energijos kainos. Vis dėlto maisto produktų kainų įtaka bendrajai infliacijai, palyginti su istoriniais duomenimis, tebebuvo gana maža.

16 pav.

Sudedamųjų dalių poveikis euro zonos bendrajai infliacijai pagal SVKI

(metiniai pokyčiai, procentais; kaitos veiksniai, procentiniais punktais)

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

Pastaba: paskutiniai duomenys – 2016 m. lapkričio mėn.

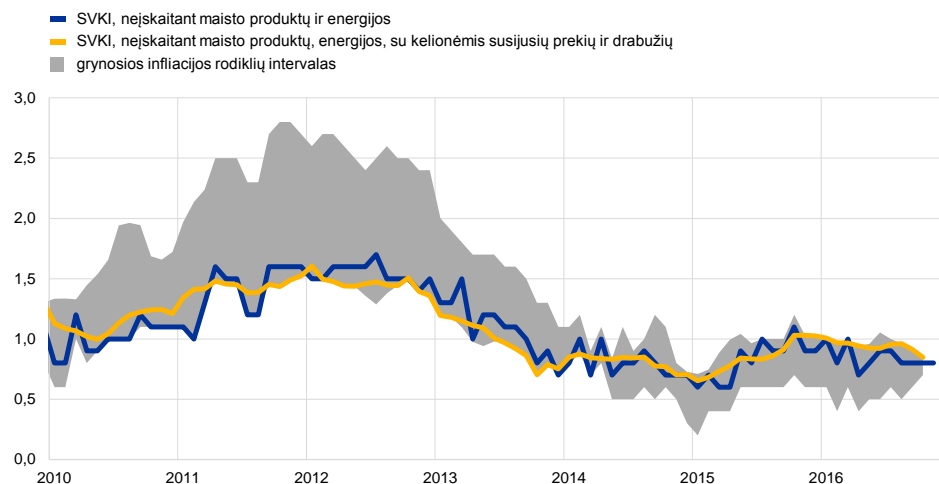
Energijos kainų raida ir toliau formavo bendrosios infliacijos tendencijas.

2015 m. gruodžio mėn. ir 2016 m. sausio mėn. vėl smukus naftos kainoms, kurios turi įtakos energijos kainoms, ypač transporto ir šildymo kuro kainoms, energijos kainų infliacija pagal SVKI 2016 m. balandžio mėn. krito iki $-8,7\%$. Vėliau metinė energijos kainų infliacija pagal SVKI užtikrintai didėjo ir, skatinama didinančių bazės efektų, 2016 m. spalio mėn. pasiekė $-0,9\%$. Lapkričio mėn. ji vėl šiek tiek sumažėjo – iki $-1,1\%$. Nepaisant šio nedidelio sumažėjimo ir sprendžiant iš dabartinių naftos ateities sandorių kainų, tikėtina, kad kelis kitus mėnesius energijos kainų infliacijos pagal SVKI lygis ir toliau sparčiai kils. 2016 m. balandžio–lapkričio mėn. bendroji infliacija pagal SVKI padidėjo $0,8$ procentinio punkto – tai daugiausia lėmė nuo 2016 m. balandžio mėn. didėjančios energijos kainos.

Dauguma grynosios infliacijos rodiklių vis dar nerodo jokios aiškios didėjimo tendencijos. Nuo 2016 m. pradžios metinė infliacija pagal SVKI, neįskaitant maisto produktų ir energijos, svyravo tarp 0,7 % ir 1,0 %, o rugpjūčio mėn. pasiekusi 0,8 %, ji toliau nekito. Kiti grynosios infliacijos rodikliai nerodo jokių aiškių didėjimo tendencijų (žr. 17 pav.). Tai iš dalies galėjo lemti netiesioginis slopinamasis poveikis, atsiradęs dėl staigaus ankstesnio naftos ir kitų žaliavų kainų kritimo, kurio poveikis pasireiškia šiek tiek vėliau. Apskritai vidaus sąnaudų spaudimas, ypač darbo užmokesčio kilimas, taip pat tebėra nedidelis. Lėtas nuomos, sudarančios nemažą SVKI paslaugų sudedamąją dalį, kainų augimas taip pat trukdo įsibėgėti grynajai infliacijai (žr. 4 intarpą).

17 pav. Grynosios infliacijos rodikliai

(metiniai pokyčiai, procentais; kaitos veiksniai, procentiniais punktais)

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

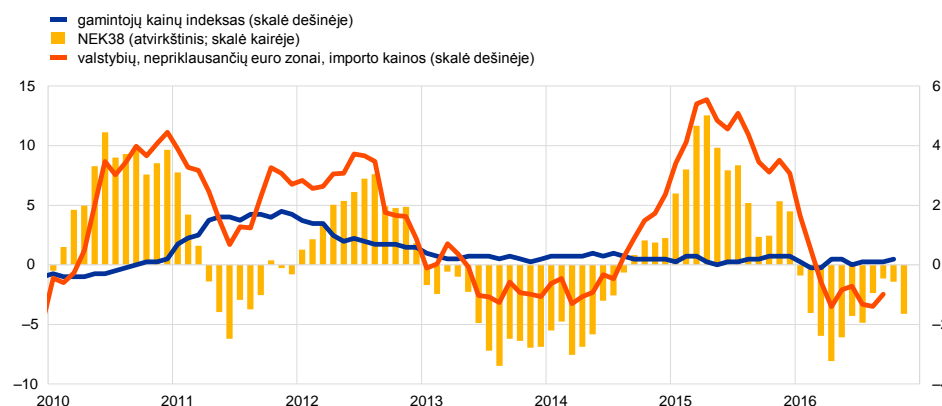
Pastabos: grynosios infliacijos rodiklių intervalas apima: SVKI, neįskaitant energijos; SVKI, neįskaitant neperdirbtų maisto produktų ir energijos; SVKI, neįskaitant maisto produktų ir energijos; SVKI, neįskaitant maisto produktų, energijos, su kelionėmis susijusių prekių ir drabužių; apkarpytąjį vidurkį (10 %); apkarpytąjį vidurkį (30 %); SVKI medianą ir dinamių faktorių modelių pagrįstą rodiklį. Paskutiniai duomenys – 2016 m. lapkričio mėn. (SVKI, neįskaitant maisto produktų ir energijos) ir 2016 m. spalio mėn. (visi kiti rodikliai).

Importo kainų infliacija tebebuvo neigiama, o gamintojų kainų infliacija

tebebuvo stabili. Rugpjūčio mėn. siekęs $-1,4\%$, vartojimo prekių, neįskaitant maisto produktų, importo kainų metinis augimo tempas šiek tiek padidėjo ir rugsėjo bei spalio mėn. atitinkamai sudarė $-1,0\%$ ir $-0,6\%$. Nuo 2016 m. kovo mėn. importo kainos nedidino kainų spaudimo – tai iš esmės susiję su nuo metų pradžios sustiprėjusio euro efektyviojo kurso poveikiu (žr. 18 pav.). Vėlesniuose kainodaros grandinės etapuose vartojimo prekių, neįskaitant maisto produktų, gamintojų vidaus pardavimo kainos iš esmės nesikeitė – spalio mėn. jų metinis augimo tempas sudarė $0,2\%$. Nors tikėtina, kad gerėjančios ekonominės sąlygos didino gamintojų kainas, mažos su žaliavomis susijusių sąnaudų kainos ir pasaulinis dezinfliacinis spaudimas apskritai galėjo tai atsverti.

18 pav. Gamintojų ir importo kainos

(metiniai pokyčiai, procentais)

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

Pastabos: mėnesiniai duomenys. Paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn. (importo kainos ir GKI) ir 2016 m. lapkričio mėn. (NEK38 – euro nominalusis efektyvusis kursas). NEK38 – atvirkštinis. Neigiamos / teigiamos reikšmės susijusios su euro vertės padidėjimu / sumažėjimu.

Darbo užmokesčio kilimas tebebuvo vangus. 2016 m. pirmąjį ketvirtį atlygio vienam darbuotojui metinis augimo tempas sudaręs 1,2 %, antrąjį ketvirtį sumažėjo ir siekė 1,1 %. 2016 m. trečiąjį ketvirtį metinis sutartas darbo užmokestis kilo 1,4 %, t. y. iš esmės nepakito, palyginti su paskutiniais dviem ketvirčiais. Vis dar didelis darbo rinkos sąstingis, mažai kylantis darbo našumas, žema infliacija ir kai kuriose šalyse krizės metu besitęsiantis įgyvendintų darbo rinkos reformų poveikis toliau slopino darbo užmokesčio didėjimą⁴.

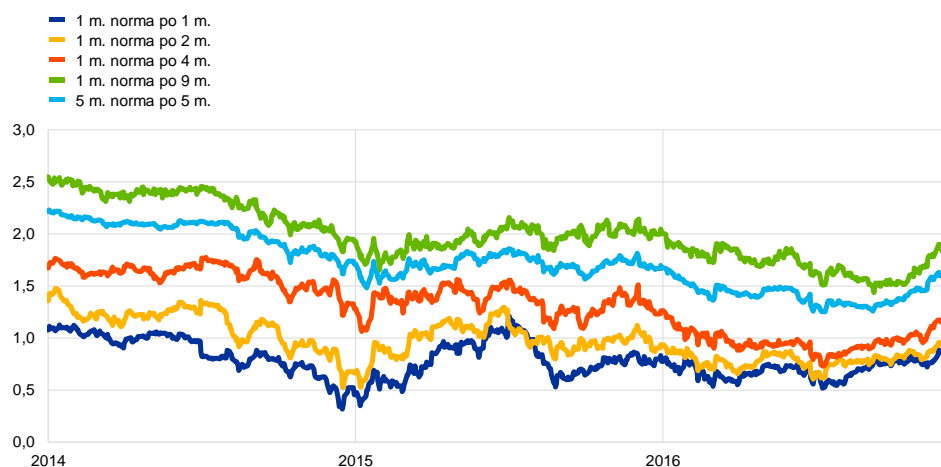
Ilgesnio laikotarpio rinkos duomenimis pagrįsti infliacijos lūkesčiai šiek tiek padidėjo, tačiau tebebuvo maži ir gerokai mažesni nei apklausomis pagrįsti rodikliai. Pasiekę rekordiškai žemą lygį, visi pagal trukmę suskirstyti rinkos pagrįsti infliacijos lūkesčių matai nuo spalio vidurio ėmė šiek tiek gerėti (žr. 19 pav.). Žemas rinkos rodikliais pagrįstų infliacijos lūkesčių lygis iš dalies susijęs su maža infliacijos apsaugos paklausa mažos infliacijos sąlygomis. Kitaip negu rinkos pagrįsti matai, euro zonos naujausiais apklausos duomenimis pagrįsti ilgojo laikotarpio infliacijos lūkesčiai nuo spalio mėn. iš esmės nekito ir siekė maždaug 1,8 %.

⁴ Žr. interpą „Recent wage trends in the euro area“, *Ekonomikos biuletenis*, ECB, 2016, Nr. 3.

19 pav.

Rinkos infliacijos lūkesčių matai

(metiniai pokyčiai, procentais)

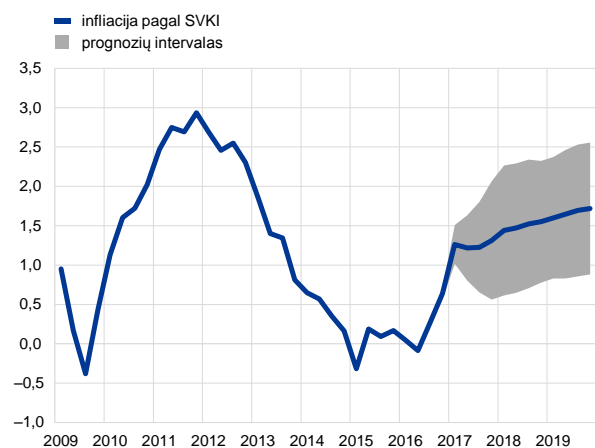

Šaltiniai: Thomson Reuters ir ECB skaičiavimai.
Pastaba: paskutiniai duomenys – 2016 m. gruodžio 7 d.

20 pav.

Infliacija pagal SVKI euro zonoje (įskaitant prognozes)

(metiniai pokyčiai, procentais)

Šaltiniai: Eurostatas ir 2016 m. gruodžio 8 d. ECB svetainėje paskelbtas straipsnis „2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozės euro zonai“.

Pastaba: paskutiniai duomenys – 2016 m. III ketv. (faktiniai duomenys) ir 2019 m. IV ketv. (prognozė).

Vertinant ateities perspektyvas, numatoma, kad infliacija pagal SVKI euro zonoje 2016 m. pabaigoje gerokai padidės ir 2017–2019 m. toliau kils.

Sprendžiant iš dabartinių naftos ateities sandorių kainų, tikėtina, kad metų pabaigoje bendroji infliacija pasieks didesnę nei 1 % lygį – daugiausia dėl metinio energijos kainų kitimo tempo bazės efektų. 2017, 2018 ir 2019 m. infliacija, skatinama ECB pinigų politikos priemonių ir numatomo ekonomikos atsigavimo, turėtų dar labiau didėti. Remiantis lapkričio viduryje turėtais duomenimis, 2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominėse prognozėse euro zonai numatoma, kad infliacija pagal SVKI 2016 m. bus 0,2 %, o 2017, 2018 ir 2019 m. ji kils iki atitinkamai 1,3 %, 1,5 % ir 1,7 % (žr. 20 pav.)⁵. Palyginti su 2016 m. rugsėjo mėn. ECB ekspertų makroekonominėmis prognozėmis, infliacijos pagal SVKI prognozė iš esmės nepakeista.

Kadangi ekonomikos sąstingis pamažu nyksta, prognozuojamu laikotarpiu grynoji infliacija turėtų

laipsniškai didėti. Tikimasi, kad darbo rinkos sąlygų gerėjimas, kurį parodo nedidelis nedarbo lygio mažėjimas, skatins laipsnišką darbo užmokesčio augimo spartėjimą ir grynosios infliacijos didėjimą prognozuojamu laikotarpiu. Ekonomikai atsigaunant, tikimasi, kad didėjanti bendrovių kainų nustatymo galia ir susijęs cikliškas pelno maržų augimas dar labiau didins grynosios infliacijos lygį. Netiesioginio slopinančio energijos ir žaliavų kainų, neįskaitant energijos, pokyčių poveikio silpnėjimas taip pat turėtų prisidėti prie tikėtino grynosios infliacijos lygio

⁵ Žr. straipsnį „2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozės euro zonai“, paskelbtą 2016 m. gruodžio 8 d. ECB svetainėje.

kilimo. Didinančio poveikio galima tikėtis ir dėl apskritai didėjančio pasaulinio kainų spaudimo. Apskritai, nuoseklus grynosios infliacijos augimas turėtų skatinti bendrosios infliacijos didėjimą 2017–2019 m.

5 Pinigai ir kreditas

2016 m. trečiąjį ketvirtį plačių pinigų kiekio augimo tempas nesikeitė, tačiau spalio mėn. šiek tiek sumažėjo. Paskolų privačiam sektoriui augimo rodikliai spalio mėn. gerėjo. Mažos palūkanų normos ir nestandartinių ECB pinigų politikos priemonių poveikis vis dar palaiko pinigų ir kredito raidą. Vertinama, kad metinis ne finansų bendrovių viso finansavimo skolintomis lėšomis srautas 2016 m. trečiąjį ketvirtį toliau didėjo.

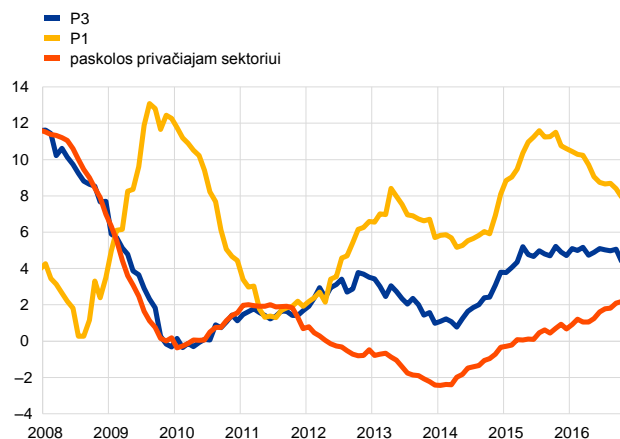
Po iš esmės stabilaus laikotarpio spalio mėn. plačių pinigų augimas sulėtėjo.

Nuo 2015 m. balandžio mėn. svyravęs apie 5,0 %, metinis P3 augimo tempas 2016 m. spalio mėn. sumažėjo ir sudarė 4,4 % (žr. 21 pav.). Esant labai mažoms palūkanų normoms ir plokščiai pajamingumo kreivei, pinigų kiekio augimą tebeskatino mažos likvidžiausių priemonių turėjimo alternatyviosios sąnaudos ir ECB pinigų politikos priemonių poveikis. Metinis P1 augimo tempas, mažėjęs 2016 m. trečiąjį ketvirtį, tebemažėjo ir spalio mėn.

21 pav.

P3, P1 ir paskolos privačiam sektoriui

(metiniai pokyčiai, procentais; dėl sezoniškumo ir kalendoriškai pakoreguota)

Šaltinis: ECB.

Pastabos: paskolos pakoreguotos dėl paskolų pardavimo, pakeitimo vertybiniais popieriais ir tariamų lėšų sujungimo. Paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn.

Nepaisant lėtesnio vienadienių indėlių metinio augimo 2016 m. trečiąjį ketvirtį, jie tebebuvo pagrindinis P3 augimo veiksnys.

Nors trečiąjį ketvirtį ir spalio mėn. namų ūkių vienadienių indėlių metinis augimo tempas iš esmės nekito, ne finansų bendrovių vienadienių indėlių metinis augimo tempas tuo pačiu laikotarpiu sulėtėjo. Pinigų apyvartos augimo tempas nesikeitė – nėra jokių požymių, kad dėl labai mažų ar neigiamų palūkanų normų pinigus turintis sektorius indėlius keistų į grynuosius pinigus. Nevienadieniai trumpalaikiai indėliai (P2 atėmus P1) 2016 m. trečiąjį ketvirtį ir spalio mėn. toliau mažėjo. Trečiąjį ketvirtį likvidžiųjų rinkos priemonių (P3 atėmus P2) – nedidelės P3 sudedamosios dalies – augimo tempas padidėjo; tai daugiausia skatino stabilus pinigų rinkos fondų akcijų ir vienetų augimas. Vis dėlto spalio mėn. likvidžiosios rinkos priemonės augo lėčiau.

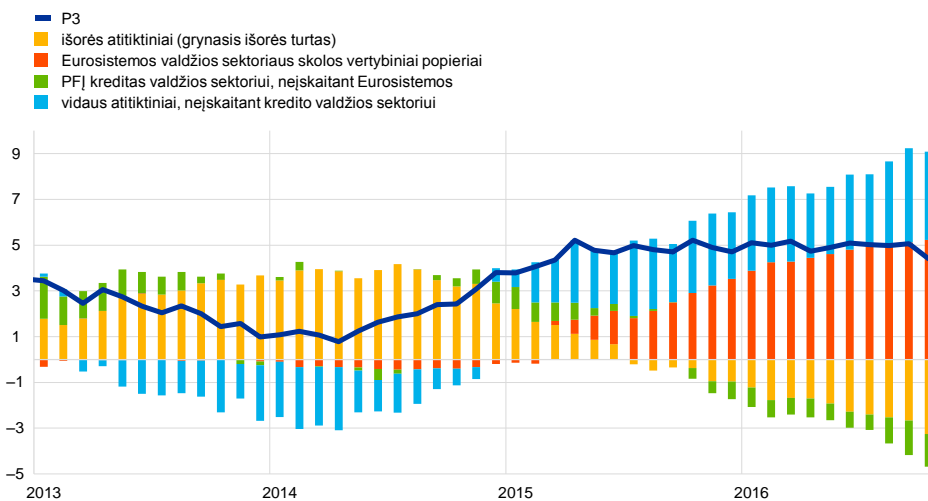
Platų pinigų kiekio augimą ir toliau labiausiai skatino vidaus pinigų kūrimo šaltiniai (žr. 22 pav.).

Vertinant P3 atitiktinius, matyti, kad vienas P3 augimo veiksnių buvo Eurosistemos vyriausybės skolos vertybinių popierių pirkimai, vykdomi daugiausia pagal ECB viešojo sektoriaus pirkimų programą (VSPP) (žr. raudonus stulpelius 22 pav.). P3 augimą tebeskatina vidaus atitiktiniai, išskyrus kreditą valdžios sektoriui (žr. mėlynus stulpelius 22 pav.). Tai lemia tebesitęsiantis kredito privačiam sektoriui atsigavimas ir nuolatinis PFĮ ilgesnės trukmės finansinių įsipareigojimų mažėjimas. Šie ilgesnės trukmės finansiniai įsipareigojimai (neįskaitant kapitalo ir atsargų), kurių metinis pokyčio tempas nuo 2012 m. antrojo ketvirčio buvo neigiamas, 2016 m. trečiąjį ketvirtį ir spalio mėn. mažėjo toliau, visų pirma dėl ECB tikslinių ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų (TITRO II). TITRO, kaip bankų finansavimosi rinkoje ilgoju laikotarpiu alternatyva, mažina ilgesnės trukmės indėlių ir bankų obligacijų patrauklumą investuotojams.

22 pav.

P3 ir jo sudedamosios dalys

(metiniai pokyčiai, procentais; kaitos veiksniai, procentiniais punktais; dėl sezoniškumo ir kalendoriškai pakoreguota)

Šaltinis: ECB.

Pastabos: paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn.

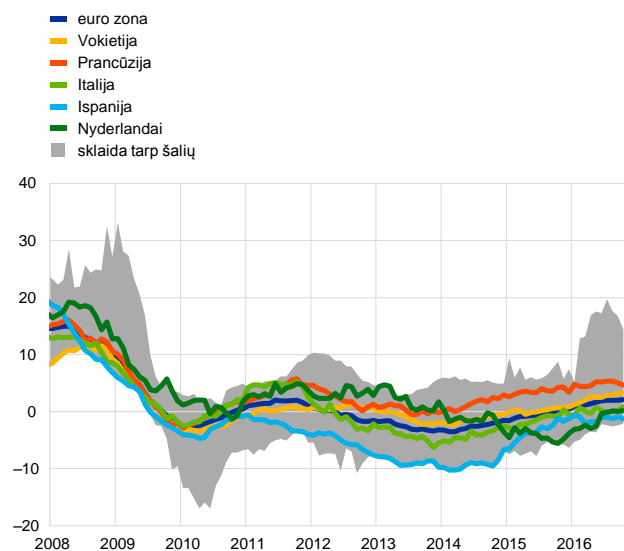
Dėl tebesitęsiančio kapitalo nutekėjimo iš euro zonos PFJ grynasis išorės turtas vis dar gerokai slopino metinį P3 augimo tempą (žr. geltonus stulpelius 22 pav.). Ši tendencija ypač susijusi su euro zonos vyriausybės obligacijomis, kurias pagal VSPP parduoda nerezidentai, nes taip gaunamos pajamos daugiausia investuojamos į ne euro zonos priemones. Be to, PFJ, neįskaitant Eurosistemos, padidino valdžios sektoriaus skolos vertybinių popierių pardavimo apimtį, dėl kurių P3 augo lėčiau (žr. žalius stulpelius 22 pav.).

Paskolų augimo rodikliai toliau po truputį gerėjo. PFJ paskolų privačiam sektoriui metinis augimo tempas (pakoreguotas dėl paskolų pardavimo, pakeitimo vertybiniais popieriais ir tariamų lėšų sujungimo) 2016 m. trečiąjį ketvirtį ir spalio mėn. padidėjo (žr. 21 pav.). Vertinant pagal sektorius, šiek tiek sulėtėjęs trečiąjį ketvirtį, spalio mėn. paskolų ne finansų bendrovėms augimo tempas toliau didėjo (žr. 23 pav.). Apskritai, paskolų ne finansų bendrovėms metiniai augimo rodikliai buvo gerokai didesni, palyginti su 2014 m. pirmąjį ketvirtį pasiektu žemiausiu lygiu. Šis pagerėjimas bendrai matomas didžiausiose šalyse, nors paskolų augimo rodikliai kai kuriose jurisdikcijose vis dar yra neigiami. 2016 m. trečiąjį ketvirtį ir spalio mėn. paskolų namų ūkiams metinis augimo tempas nekito (žr. 24 pav.). Tokias tendencijas paskatino nuo 2014 m. vasaros visoje euro zonoje gerokai mažėjusios bankų paskolų palūkanų normos (visų pirma dėl ECB nestandartinių pinigų politikos priemonių) ir padidėjusi bankų paskolų pasiūla bei paklausa. Be to, bankai padarė pažangą rengdami savo konsoliduotą balansą, nors neveiksnių paskolų lygis kai kuriose šalyse tebėra aukštas, o tai gali stabdyti paskolų augimą.

23 pav.

PFĮ paskolos ne finansų bendrovėms kai kuriose euro zonos šalyse

(metiniai pokyčiai, procentais)

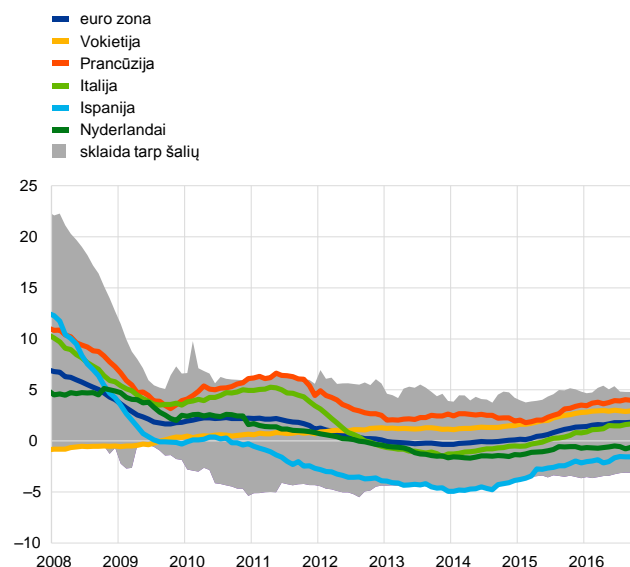
Šaltinis: ECB.

Pastabos: pakoreguota dėl paskolų pardavimo, pakeitimo vertybiniais popieriais ir tariamų lėšų sujungimo. Sklaida tarp šalių apskaičiuota remiantis nustatytos 12 euro zonos šalių imties didžiausia ir mažiausia vertėmis. Paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn.

24 pav.

PFĮ paskolos namų ūkiams kai kuriose euro zonos šalyse

(metiniai pokyčiai, procentais)

Šaltinis: ECB.

Pastabos: pakoreguota dėl paskolų pardavimo, pakeitimo vertybiniais popieriais ir tariamų lėšų sujungimo. Sklaida tarp šalių apskaičiuota remiantis nustatytos 12 euro zonos šalių imties didžiausia ir mažiausia vertėmis. Paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn.

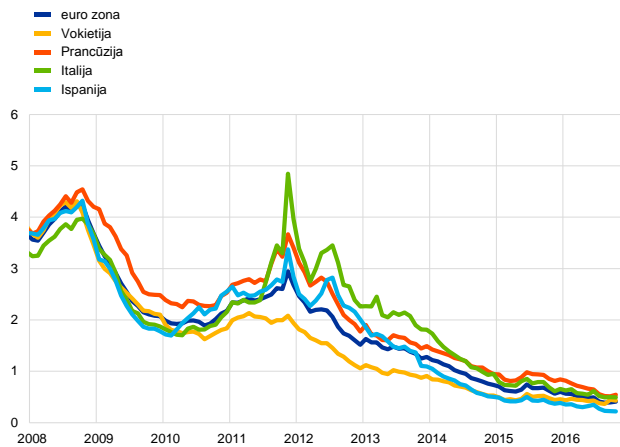
2016 m. trečiąjį ketvirtį paskolų augimą tebeskatino visų kategorijų paskolų paklausa; paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos tapo palankesnės, o sąlygos įmonėms, nors pastaruosius dvejus metus ir švelnėjo, nekito.

Remiantis 2016 m. spalio mėn. euro zonos bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, konkurencinis spaudimas ir šiek tiek mažiau mažesnis rizikos vertinimas toliau švelnino kredito standartus įmonėms ir namų ūkiams. Be to, paskolų paklausos didėjimui didžiausią įtaką darė žemas bendras palūkanų normų lygis, didėjantis susijungimų bei įsigijimų finansavimo poreikis ir palankios būsto rinkos perspektyvos (žr. [apklausą](#)). Dėl to ECB neigiama palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe didino paskolų apimtį, o bankų grynasis palūkanų pajamas ir paskolų maržas – mažino. Kadangi kreditavimo sąlygos dėl ECB turto pirkimo programos švelnėjo, tai turėjo teigiamą poveikį kredito pasiūlai, tačiau, pasak apklausoje dalyvavusių bankų, jų grynąją palūkanų maržą ECB turto pirkimo programa veikė neigiamai.

25 pav.

Bendra bankų finansavimo skolintomis lėšomis kaina

(bendra indėlių kaina ir įkaitu neužtikrintas finansavimas rinkoje skolintomis lėšomis; procentais per metus)

Šaltiniai: ECB, Merrill Lynch Global Index ir ECB skaičiavimai.

Pastabos: bendra indėlių kaina – tai pagal atitinkamus indėlių likučius apskaičiuotas svertinis naujų indėlių palūkanų normų už vienadienius indėlius, sutarto termino indėlius ir įspėjamojo laikotarpio indėlius vidurkis. Paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn.

Bankų finansavimosi sąlygos tebebuvo palankios.

Bendra bankų finansavimo skolintomis lėšomis kaina, kuri 2016 m. trečiąjį ketvirtį iš esmės stabilizavosi, spalio mėn. šiek tiek padidėjo (žr. 25 pav.). Tai lėmė pakilusios bankų obligacijų pajamingumo normos, o indėlių kaina spalio mėn. toliau iš lėto mažėjo. ECB vykdoma skatinamoji pinigų politika, grynasis pajamingumas iš PFĮ ilgesnės trukmės finansinių įsipareigojimų, bankų balansų stiprėjimas ir įvairių finansų rinkų susiskaidymo mažėjimas prisidėjo prie itin žemo bendros bankų finansavimo skolintomis lėšomis kainos lygio. 2016 m. spalio mėn. euro zonos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų rezultatai iš esmės atitinka šiuos pokyčius: apklausa parodė, kad bankų galimybės gauti finansavimą skolos vertybiniais popieriais trečiąjį ketvirtį pagerėjo. Panašių galimybių bankai tikisi ir ketvirtąjį ketvirtį.

2016 m. trečiąjį ketvirtį ir spalio mėn. bankų paskolų ne finansų bendrovėms ir namų ūkiams palūkanų

normos tebebuvo palankios (žr. 26 ir 27 pav.). Sudėtinė būstui pirkti skirtų paskolų namų ūkiams palūkanų norma 2016 m. trečiąjį ketvirtį ir spalio mėn. toliau mažėjo ir pasiekė istoriškai žemą lygį. Tuo pačiu laikotarpiu sudėtinės bankų paskolų ne finansų bendrovėms palūkanų normos svyravo apie anksčiau pasiektą žemą lygį. Nuo 2014 m. birželio mėn., kai ECB paskelbė apie skatinamąsias kredito priemones, sudėtinės paskolų ne finansų bendrovėms ir namų ūkiams palūkanų normos sumažėjo kur kas daugiau negu rinkos orientacinės normos, o tai rodo didėjančią pinigų politikos priemonių poveikį bankų paskolų palūkanų normoms. Paskolų sudėtinųjų palūkanų normų mažėjimą skatina ir bankų finansavimosi bendrųjų sąnaudų mažėjimas. Nuo 2014 m. gegužės mėn. iki 2016 m. spalio mėn. sudėtinė paskolų ne finansų bendrovėms ir namų ūkiams palūkanų norma sumažėjo 110 bazinių punktų. Bankų paskolų palūkanų normos ypač mažėjo pažeidžiamose šalyse, o tai mažino pinigų politikos poveikio neatitikimą įvairiose šalyse. Tuo pačiu laikotarpiu reikšmingai sumažėjo labai mažoms paskoloms (iki 0,25 mln. eurų) ir didelėms paskoloms (didesnėms kaip 1 mln. eurų) euro zonoje taikomų palūkanų normų skirtumas, kuris 2016 m. trečiąjį ketvirtį ir spalio mėn. iš esmės stabilizavosi. Apskritai tai rodo, kad mažėjančios paskolų palūkanų normos mažoms ir vidutinėms įmonėms duoda daugiau naudos negu didelėms įmonėms.

Vertinama, kad metinis euro zonos ne finansų bendrovių viso finansavimo skolintomis lėšomis srautas 2016 m. trečiąjį ketvirtį toliau didėjo.

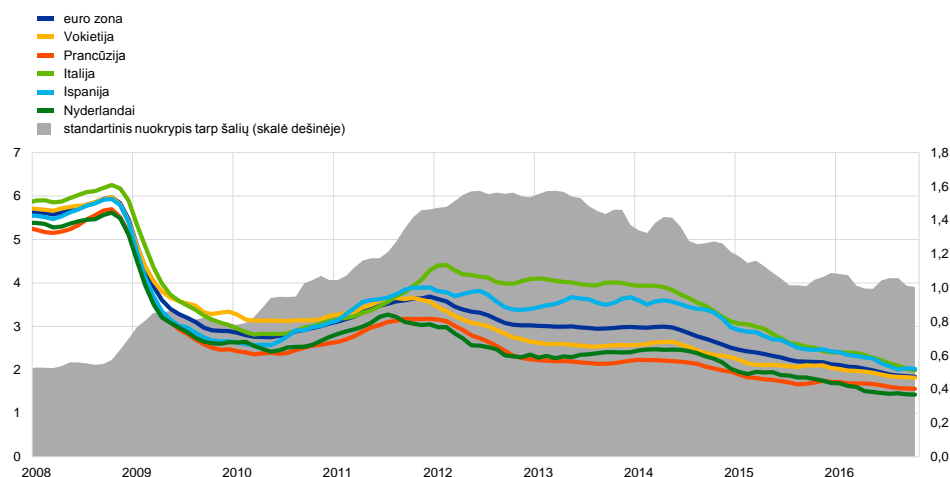
Ne finansų bendrovių finansavimo skolintomis lėšomis lygis dabar yra toks pats, kaip ir lygis, stebėtas 2005 m. pradžioje (kol dar nebuvo prasidėjęs pernelyg didelio kredito augimo laikotarpis). Ne finansų bendrovių finansavimo skolintomis lėšomis atsigavimą nuo 2014 m. pradžios skatino ekonominės veiklos augimas, tolesnis skolinimosi iš bankų kainos mažėjimas, bankų skolinimo sąlygų švelninimas, dar labai maža finansavimo rinkoje skolintomis lėšomis kaina ir, kiek vėliau, didesnis susijungimų ir įsigijimų skaičius. Ne finansų bendrovių turimas rekordiškas grynujų pinigų kiekis ir susirūpinimas dėl pasaulio ekonomikos atsigavimo tvarumo bei

susijusio numatomų pelningų investicijų galimybių trūkumo sumažino išorinio finansavimo poreikį.

26 pav.

Sudėtinės paskolų ne finansų bendrovėms palūkanų normos

(procentais per metus; 3 mėn. slenkamieji vidurkiai)

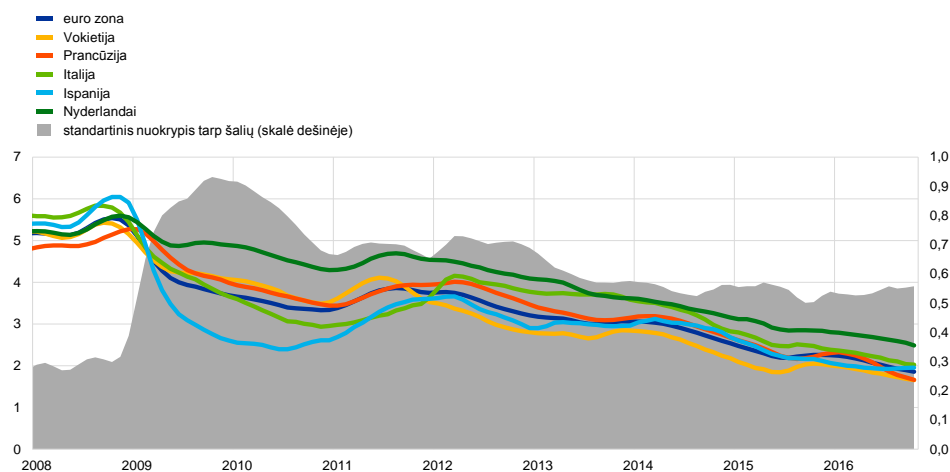
Šaltinis: ECB.

Pastabos: bendros skolinimosi iš bankų kainos rodiklis apskaičiuotas agreguojant trumpalaikes ir ilgalaikes normas, taikant naujų sandorių sumų 24 mėn. slenkamąjį vidurkį. Standartinis nuokrypis tarp šalių apskaičiuotas remiantis nustatyta 12 euro zonos šalių imtimi. Paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn.

27 pav.

Sudėtinės paskolų būstui įsigyti palūkanų normos

(procentais per metus; 3 mėn. slenkamieji vidurkiai)

Šaltinis: ECB.

Pastabos: bendros skolinimosi iš bankų kainos rodiklis apskaičiuotas agreguojant trumpalaikes ir ilgalaikes normas, taikant naujų sandorių sumų 24 mėn. slenkamąjį vidurkį. Standartinis nuokrypis tarp šalių apskaičiuotas remiantis nustatyta 12 euro zonos šalių imtimi. Paskutiniai duomenys – 2016 m. spalio mėn.

2016 m. spalio mėn. grynasis euro zonos ne finansų bendrovių skolos vertybinių popierių išleidimas tebebuvo spartus, tačiau lapkričio mėn. sulėtėjo.

Naujausi oficialūs ECB duomenys rodo, kad išleidimo veikla rugsėjo mėn. itin suintensyvėjo. Intensyvėjimas buvo stebimas daugelyje šalių; jį, be kitų veiksnių, skatino ECB įmonių obligacijų pirkimai. Išankstiniai duomenys rodo, kad spalio mėn. išleidimo veikla tebebuvo tvari, tačiau lapkričio mėn. ėmė silpnėti. Tokie

lapkričio mėn. rezultatai galėjo būti susiję su emitentų planuoto išleidimo atidėjimu. Pastaraisiais mėnesiais ne finansų bendrovių grynasis biržinių akcijų išleidimas buvo palyginti nedidelis.

Euro zonos ne finansų bendrovių finansavimo sąnaudos tebebuvo itin palankios. 2016 m. liepos mėn. į istoriškai žemus lygius nusiritusi bendra nominalioji ne finansų bendrovių finansavimo skolintomis lėšomis kaina rugpjūčio mėn. šiek tiek padidėjo, tačiau rugsėjo ir spalio mėn. ji vėl truputį sumažėjo. Pastaruoju metu, didėjant pasaulio obligacijų pajamingumui, matyti galimų finansavimo skolintomis lėšomis kainos pokyčio ženklų. Dėl didelių nuosavybės vertybinių popierių kainų rizikos premijų finansavimo akcijomis išlaidos tebėra didelės.

6 Fiskalinė raida

Numatoma, kad 2016–2019 m. euro zonos šalių valdžios sektoriaus biudžeto deficito ir skolos rodikliai toliau mažės. Euro zonos fiskalinės politikos pozicija 2016 m. turėtų būti skatinamoji, o 2017–2019 m. tapti iš esmės neutrali. Skolos mažėjimą daugiausia skatins dėl geresnių ciklo sąlygų ir mažų palūkanų normų palankesnis palūkanų normų ir augimo tempo skirtumas. Kai kurios šalys turi fiskalinių veiksmų erdvės, kuria būtų galima skatinti ekonomikos augimą. Kalbant apie šalis, kuriose susidarė didelės skolos, pasakytina, kad reikės imtis Stabilumo ir augimo pakto (SAP) reikalavimus atitinkančių papildomų konsolidavimo priemonių, kad valstybės skolos rodikliai pradėtų stabiliai mažėti.

Numatoma, kad prognozių laikotarpiu euro zonos valdžios sektoriaus biudžeto deficitas toliau iš lėto mažės. Pagal 2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozes⁶ numatoma, kad biudžeto deficito rodiklis sumažės nuo 2,1 % BVP (2015 m.) iki 1,2 % BVP (2019 m.) (žr. lentelę). Remiantis 2016 m. įverčiais, deficito mažėjimą iš esmės skatins mažesni palūkanų mokėjimai ir palanki ciklinio veiksnio įtaka, o 2017–2019 m. tolesnį jo mažėjimą tebeskatins mažesni palūkanų mokėjimai, teigiamos ciklo sąlygos ir pirminis perviršis. Palyginti su 2016 m. rugsėjo mėn. prognozėmis, fiskalinės perspektyvos iš esmės nepakito⁷.

Prognozuojama, kad euro zonos fiskalinės politikos pozicija 2016 m. bus skatinamoji, o 2017–2019 m. taps iš esmės neutrali⁸. Ekspansinė fiskalinė padėtis 2016 m. iš esmės atsirado dėl diskretinių fiskalinių priemonių, susijusių su pajamomis, pavyzdžiui, tiesioginių mokesčių mažinimu daugelyje euro zonos šalių. 2017–2019 m. numatoma, kad fiskalinė politika bus iš esmės neutrali, nes ne taip dinamiškai didėjančios vyriausybės išlaidos turėtų nusverti deficitą didinančias pajamų priemones. Vyriausybės išlaidos, ypač atlygis darbuotojams ir tarpinis vartojimas, prognozuojama, kad didės mažiau nei numatoma nominaliojo BVP augimo tendencija. Kiti straipsniai, pavyzdžiui, valstybės investicijos, turėtų augti didesniu tempu negu potencialus BVP augimas. Atsižvelgiant į būtinybę suderinti ekonomikos stabilizavimo poreikius ir fiskaliniam tvarumui tam tikrose euro zonos šalyse užtikrinti būtiną konsolidavimą, neutralią fiskalinę padėtį 2017 m. ir po to galima vertinti kaip iš esmės tinkamą. 2016 m. rugsėjo mėn. prognozės nebuvo daug tikslinamos. Tačiau 2016 m. fiskalinės politikos pozicija turėtų būti šiek tiek mažiau skatinamoji, nei tikėtasi anksčiau, daugiausia dėl iš anksto skelbto mokesčių mažinimo ir netikėtai gautų didelių pajamų keliose šalyse.

⁶ Žr. 2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozes euro zonai (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eurosystemstaffprojections201612.lt.pdf?a87a1cd206843c0e6e6d21429c56203c>).

⁷ Nors 2017 m. biudžeto planų projektuose, kuriuos euro zonos šalys pateikė spalio viduryje, numatoma, kad kai kurios šalys turės dėti papildomas konsolidavimo pastangas, tai nebūtinai atispindi ekspertų prognozėse, nes prognozės apima tik parlamento priimtas ar netrukus priimsimas priemones. Atnaujintas Ispanijos biudžeto planų projektas paskelbtas pateikimo terminui pasibaigus.

⁸ Fiskalinė padėtis vertinama kaip struktūrinio pirminio balanso pokytis, t. y. pagal ciklą patikslintas pirminis balansas atėmus laikinųjų priemonių, pavyzdžiui, valstybės paramos finansų sektoriui, įtaką. Žr. straipsnį „Euro zonos fiskalinė politika“, jame aptariama euro zonos fiskalinės politikos sąvoka, *Ekonomikos biuletenis*, ECB, 2016, Nr. 4.

Lentelė

Euro zonos fiskalinė raida

(procentais, palyginti su BVP)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
a. Visos pajamos	46,8	46,5	46,2	46,0	45,8	45,7
b. Visos išlaidos	49,4	48,5	47,9	47,5	47,3	47,0
Iš jų:						
c. Palūkanų išlaidos	2,7	2,4	2,2	2,0	1,9	1,8
d. Pirminės išlaidos (b–c)	46,7	46,1	45,8	45,5	45,4	45,2
Biudžeto balansas (a–b)	–2,6	–2,1	–1,8	–1,6	–1,5	–1,2
Pirminio biudžeto balansas (a–d)	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6
Dėl cikliško pakoreguotas biudžeto balansas	–1,9	–1,8	–1,8	–1,7	–1,6	–1,4
Struktūrinis balansas	–1,7	–1,6	–1,8	–1,8	–1,6	–1,4
Bendroji skola	92,0	90,4	89,4	88,5	87,3	85,7
Palyginimui: realusis BVP (pokyčiai, procentais)	1,2	1,9	1,7	1,7	1,6	1,6

Šaltiniai: Eurostatas, ECB ir 2016 m. gruodžio mėn. Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozės.

Pastabos: pateikti bendri euro zonos šalių valdžios sektoriaus duomenys. Dėl apvalinimo skaičių sumos gali nesutapti. Prognozėse atsižvelgta į naujausius duomenų pakeitimus, todėl gali atsirasti nukrypimų nuo naujausių patvirtintų Eurostato duomenų.

Numatoma, kad aukštas euro zonos šalių valdžios sektoriaus skolos lygis

toliau kris. 2014 m. pasiekęs aukščiausią lygį, euro zonos skolos ir BVP santykis turėtų pamažu mažėti: 2015 m. siekęs 90,4 %, 2019 m. pabaigoje jis sudarys 85,7 %. Skolos mažėjimą daugiausia skatina dėl geresnių ciklo sąlygų ir mažų palūkanų normų palankesnis palūkanų normų ir augimo tempo skirtumas. Nedideli pirminiai perviršiai taip pat daro teigiamą poveikį prognozuojamai skolos perspektyvai. Palyginti su 2016 m. rugsėjo mėn. prognozėmis, 2017 ir 2018 m. euro zonos skolos ir BVP santykis turėtų būti šiek tiek didesnis. Numatoma, kad prognozių laikotarpio pabaigoje daugiau nei pusė euro zonos šalių viršys 60 % BVP pamatinę vertę. Be to, manoma, kad keliose šalyse valdžios sektoriaus skolos santykis prognozių laikotarpiu dar padidės.

Būtina imtis papildomų konsolidavimo priemonių, ypač šalyse, kurių skolos ir BVP santykis yra didelis.

Kadangi, vėl padidėjus finansų rinkos nestabilumui ar palūkanų normoms, šalys, kuriose susidarė didelės skolos, taptų labai pažeidžiamos, jos turi nuosekliai mažinti savo valstybės skolos rodiklius. Visiškai laikymasis pagerintų biudžeto disbalansą ir užtikrintų tvarią skolos mažėjimo kryptį. Fiskalinių veiksmų erdvės turinčios euro zonos šalys gali pasinaudoti veikimo laisve, pavyzdžiui, didinti valstybės investicijas. Visos šalys turėtų siekti, kad valdžios biudžeto struktūra skatintų augimą.

Spalio viduryje šalims pateikus biudžeto planų projektus, Europos Komisija

nustatė, kad daugeliui šalių gresia SAP reikalavimų nesilaikymo rizika. Iš visų šalių, kurioms taikoma SAP prevencinė dalis, šešioms šalims – Belgijai, Italijai, Kipriui, Lietuvai, Slovėnijai ir Suomijai – gresia SAP reikalavimų nesilaikymo rizika. Kalbant apie šalis, kurioms taikoma SAP korekcinė dalis, pasakytina, kad SAP reikalavimų nesilaikymo rizika gresia tik Ispanijai. Tačiau, nepaisant to, kad kai kurie biudžeto planų projektai toli gražu neatitiko SAP nuostatų, Komisija nėra iš vienos

valstybės narės nereikalavo jų atnaujinti. Išsamesnę biudžeto planų projektų apžvalgą rasite šio *Ekonomikos biuletenio* 5 intarpe.

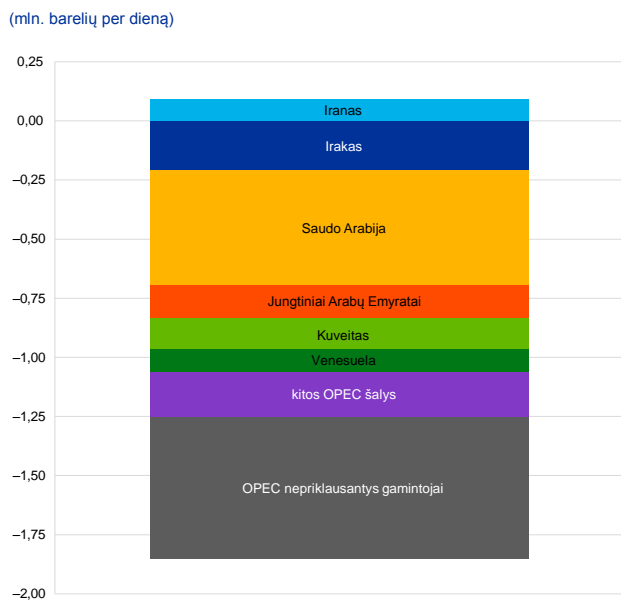
Intarpai

1 2016 m. lapkričio mėn. OPEC susitarimo poveikis naftos rinkai

2016 m. lapkričio 30 d. Naftą eksportuojančių šalių organizacija (OPEC) Ministrų konferencijos metu susitarė grįžti prie naftos gavybos tikslo – per dieną išgauti iki 32,5 mln. barelių. Sutarta sumažinti produkcijos apimtį 1,2 mln. barelių per dieną, todėl nuo 2017 m. sausio iki birželio mėn. kiekviena valstybė pasiūlą turės sumažinti 4,5 % (žr. A pav.). Atsižvelgiant į rinkos sąlygas ir perspektyvas, susitarimas sumažinti naftos pasiūlą gali būti pratęstas iki 2017 m. pabaigos. Tačiau susitarimas netaikomas Libijai ir Nigerijai, nes jų pasiūla yra nenuspėjama ir periodiškai sutrinkanti dėl politinio nestabilumo. Iranui, atsigaunančiam po Vakarų sankcijų, sudarytos specialios sąlygos ir nustatyta 4 mln. barelių per dieną tikslinė apimtis gerokai viršijo faktinį šalies gavybos lygį. OPEC siekį sumažinti naftos gavybą remia OPEC nepriklausantys gamintojai, jie taip pat planuoja sumažinti gavybą 0,6 mln. barelių per dieną. Pasaulinė pasiūla bus sumažinta 1,9 %, palyginti su 2,6 % augimu 2015–2016 m.

A pav.

2016 m. lapkričio 30 d. OPEC konferencijoje priimtas gavybos apimties sumažinimo susitarimas

Šaltinis: OPEC.

Pastabos: Iranas: 0,09 mln. barelių per dieną, Irakas: -0,21 mln. barelių per dieną, Kuveitas: -0,13 mln. barelių per dieną, Saudo Arabija: -0,49 mln. barelių per dieną, JAE: -0,14 mln. barelių per dieną, Venesuela: -0,1 mln. barelių per dieną, OPEC nepriklausantys gamintojai: -0,6 mln. barelių per dieną, „kitos OPEC šalys“ apima Alžyrą (-0,05 mln. barelių per dieną), Angolą (-0,08 mln. barelių per dieną), Ekvadorą (-0,03 mln. barelių per dieną), Gaboną (-0,01 mln. barelių per dieną) ir Katarą (-0,03 mln. barelių per dieną).

Šiame intarpe apžvelgiama nauja organizacijos pasiūlos strategija ir numatomas galimo poveikio naftos kainoms vertinimas.

Rugsėjo 28 d. OPEC paskelbus apie ketinimą atkurti gavybos kvotas, naftos kaina ėmė svyruoti – nuo 44 iki 54 JAV dolerių už barelį. Rinkos lūkesčiams dėl tikėtino gavybos kvotų atnaujinimo tapus permainingiems, šiek tiek padidėjo kintamumas, tačiau kainos žymiai nepakilo. Po susitarimo *Brent* žalios naftos kaina išaugo 6 JAV doleriais – nuo 45,9 JAV dolerio (lapkričio 29 d.) iki 52,0 JAV dolerio (gruodžio 7 d.). Tačiau kai kurie veiksniai, sukėlę neaiškumų rinkoje, vis dar vyrauja.

Tai pirmas kartas, kai OPEC ir OPEC nepriklausantys gamintojai sutarė dėl koordinuoto pasiūlos mažinimo.

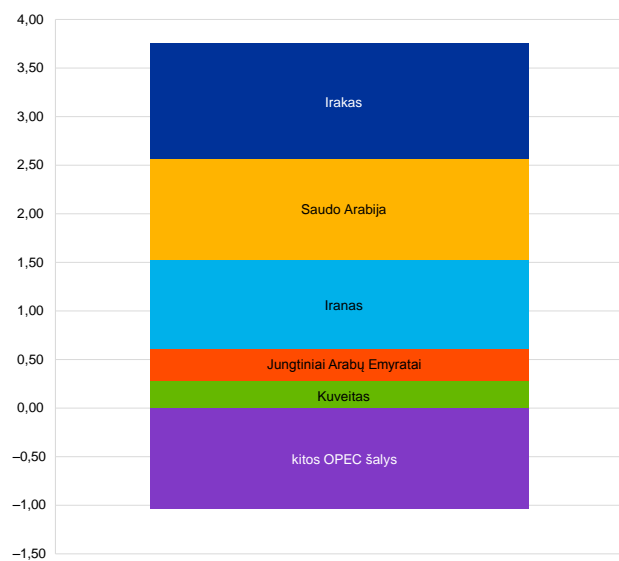
Bendradarbiavimas grindžiamas bendru įvairių šalių noru gerinti savo ekonomikos finansines sąlygas. OPEC indėlis yra kuklesnis nei ankstesniais atvejais (maždaug perpus mažesnis nei Azijos krizės arba Didžiojo nuosmukio metais), bet, įsitraukus OPEC nepriklausantiems gamintojams, buvo užtikrintas reikšmingas naftos pasiūlos sumažinimas. Vis dėlto tikrasis sumažinimas gali pasirodyti esąs mažesnis, nei skelbta, nes dar neaišku, ar Rusija ir kiti OPEC nepriklausantys gamintojai laikysis savo įsipareigojimų.

Priėmus šį susitarimą, Saudo Arabija atsisakė strategijos, kurią ji buvo patvirtinusi 2014 m. lapkričio mėn., siekdama išsaugoti savo rinkos dalį. Tuo metu ji prieštaravo mažesniųjų narių siūlymui riboti gavybą siekiant užkirsti kelią tolesniam naftos kainos mažėjimui. Dėl to nuo 2015 m. pradžios bendra OPEC pasiūla padidėjo 2,7 mln. barelių per dieną. Didžiąją šios pasiūlos dalį sudarė Irako, Saudo Arabijos, o vėliau ir Irano pasiūlos, tačiau kai kurių narių gavybos apimtis sumažėjo dėl mažos naftos kainos (žr. B pav.).

B pav.

Dvejų pastarųjų metų OPEC narių pasiūlos pokyčiai

(mln. barelių per dieną)

Šaltinis: *International Energy Agency*.

Pastabos: Iranas: 0,91 mln. barelių per dieną, Irakas: 1,19 mln. barelių per dieną, Kuveitas: 0,28 mln. barelių per dieną, Saudo Arabija: 1,04 mln. barelių per dieną, Jungtiniai Arabų Emyratai: 0,34 mln. barelių per dieną; „kitos OPEC šalys“ apima Alžyrą (-0,01 mln. barelių per dieną), Angolą (-0,17 mln. barelių per dieną), Gaboną (-0,03 mln. barelių per dieną), Libiją (-0,18 mln. barelių per dieną), Nigeriją (-0,32 mln. barelių per dieną), Katarą (-0,06 mln. barelių per dieną), Venesuelą (-0,32 mln. barelių per dieną), Ekvadorą (0,01 mln. barelių per dieną), Indoneziją (0,04 mln. barelių per dieną).

turėti įtakos naftos pusiausvyros kainai.

Ilguoju laikotarpiu naftos kainos tebėra priklausomos nuo ribinių gavybos sąnaudų. Struktūrinės rinkos sąlygos pastaruoju metu nesikeitė. Dabartinė naftos rinka netgi tapo konkurencingesnė, nei buvo prieš dvejus metus, kai JAV naftos pramonės restruktūrizavimas, orientuotas į efektyvumo didinimą, ir naujųjų

OPEC sprendimo poveikis naftos ateities sandorių kainoms gali būti vertinamas taikant įvairius modelius.

Pavyzdžiui, pasiūlos sumažinimas buvo analizuojamas taikant modelius, naudojamus Eurosystemos ekspertų⁹, ir struktūrinį vektorinės autoregresijos (SVAR) modelį taikant naftos rinkai su ženklų apribojimais, panašų į Kilian ir Murphy¹⁰ pasiūlytą modelį. Taikant šiuos modelius prognozuojama, kad iki 2017 m. pabaigos naftos kaina pakils nuo 19 % iki 25 %, viršydama pagrindinę prognozes, kurios pagrįstos naftos ateities sandoriais¹¹.

Vis dėlto šis augimo scenarijus susijęs su mažesnio, nei prognozuojama, augimo rizika.

Pirma, per daugiau kaip dvejus metus sukauptos didžiulės atsargos gali veikti kaip papildoma apsauga, stabdanti staigų ir didelį kainų pokytį. Antra, į susitarimą neįtrauktų OPEC narių gavybos pokyčiai gali iš dalies kompensuoti pasiūlos sumažinimą. Trečia, potenciali OPEC nepriklausančių gamintojų reakcija gali apriboti naftos kainų kaitą. Pavyzdžiui, struktūriniai pakeitimai, atsiradę dėl JAV skalūnų gavybos perversmo, skalūnų gavybos išlaidos sumažėjo ir tapo mažesnės nei kitų netradicinių naftos gamintojų, todėl pasikeitimas gali

⁹ Žr. keturių modelių derinį, aptartą ECB straipsnyje „Forecasting the price of oil“, *Ekonomikos biuletenis*, ECB, 2015, Nr. 4.

¹⁰ Žr. „The role of inventories and speculative trading in the global market for crude oil“, *Journal of Applied Econometrics*, Vol. 29, 2014, 454–478 p.

¹¹ Pagrindinė prognozė: naftos kaina pasieks 55 JAV dolerius už barelį iki 2019 m. pabaigos. Šiame interpe pateikta analizė iš esmės atitinka alternatyvių naftos kainų raidą, kurios duomenys naudoti jautrumo analizei atlikti naujausiose Eurosystemos ekspertų makroekonomikos prognozėse, kurios parengtos, be kita ko, remiantis naftos ateities sandorių kainomis prieš OPEC susitarimą. Šios jautrumo analizės rezultatai pateikiami „2016 m. gruodžio mėn. Eurosystemos ekspertų makroekonominių prognozių euro zoni“ 3 interpe „Sensitivity and scenario analyses“, paskelbta ECB interneto svetainėje.

technologijų pažanga sumažino nenuostolingą skalūnų gręžinių kainą daugiau nei penktadaliu per trejus metus¹².

¹² *Rystad Energy, North American Shale Report – NASReport, 2016.*

2 Likvidumo sąlygos ir pinigų politikos operacijos nuo 2016 m. liepos 27 d. iki spalio 25 d.

Šiame interpe aprašomos pinigų politikos operacijos, įvykdytos per 2016 m. penktąjį ir šeštąjį atsargų laikymo laikotarpius – atitinkamai nuo liepos 27 d. iki rugsėjo 13 d. ir nuo rugsėjo 14 d. iki spalio 25 d. Šiuo laikotarpiu pagrindinių refinansavimo operacijų (PRO) palūkanų norma ir palūkanų normos už naudojimąsi ribinio skolinimosi galimybe bei indėlių galimybe nepakito ir atitinkamai sudarė 0,00 %, 0,25 % ir –0,40 %. Rugsėjo 28 d. įvykdyta antroji antrosios serijos tikslinė ilgesnės trukmės refinansavimo operacija (TITRO II) už 45,3 mlrd. eurų. Šios operacijos metu suteiktą likvidumą iš dalies atsėvė privalomi lėšų grąžinimai iš pirmosios serijos TITRO (TITRO I) ir savanoriški grąžinimai iš pirmosios TITRO operacijos – iš viso 11 mlrd. eurų. Dėl 34,2 mlrd. eurų grynojo likvidumo padidėjimo bendra likučių suma abiejose TITRO programose nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje pakilo iki 497,2 mlrd. eurų. Be to, Eurosystema ir toliau pirkė viešojo sektoriaus vertybinius popierius, padengtas obligacijas bei turtu užtikrintus vertybinius popierius ir įmonių sektoriaus vertybinius popierius vykdydama savo išplėstinę turto pirkimo programą (TPP), kurios siekiama suma vidutiniškai sudarė 80 mlrd. eurų per mėnesį.

Likvidumo poreikis

Nagrinėjamu laikotarpiu, palyginti su ankstesniu nagrinėtu laikotarpiu (2016 m. trečiuoju ir ketvirtuoju privalomųjų atsargų laikymo laikotarpiais), bankų sistemos likvidumo poreikio dienos vidurkis, apibrėžiamas kaip autonominių veiksmų ir privalomųjų atsargų reikalavimų suma, padidėjo 65,0 mlrd. eurų ir sudarė 908,0 mlrd. eurų. Šis likvidumo poreikio padidėjimas buvo susijęs beveik išimtinai su padidėjusiu grynųjų autonominių veiksmų vidurkiu, kuris padidėjo 63,2 mlrd. eurų ir sudarė rekordinę 790,8 mlrd. eurų sumą, o privalomųjų atsargų reikalavimai išaugo nedaug (žr. lentelę).

Lentelė

Eurosistemos likvidumo padėtis

	Dabartinis laikotarpis (nuo 2016 m. liepos 27 d. iki spalio 25 d.)		Ankstesnis laikotarpis (nuo 2016 m. balandžio 27 d. iki liepos 26 d.)	Šeštasis privalomųjų atsargų laikymo laikotarpis (nuo 2016 m. rugsėjo 14 d. iki spalio 25 d.)	Penktasis privalomųjų atsargų laikymo laikotarpis (nuo 2016 m. liepos 27 d. iki rugsėjo 13 d.)		
Įsipareigojimai – likvidumo poreikis (vidurkiai; mlrd. eurų)							
Autonominiai likvidumo veiksniai:	1 916,7	(+65,0)	1 851,7	1 938,4	(+40,3)	1 898,0	(+0,3)
Banknotai apyvartoje	1 095,5	(+13,3)	1 082,3	1 094,7	(-1,5)	1 096,2	(+9,1)
Valdžios sektoriaus indėliai	151,9	(+0,2)	151,6	168,3	(+30,5)	137,8	(-37,7)
Kiti autonominiai veiksniai	669,3	(+51,5)	617,7	675,3	(+11,3)	664,0	(+28,9)
Pinigų politikos priemonės							
Einamosios sąskaitos	762,0	(+120,1)	641,9	777,4	(+28,6)	748,8	(+91,4)
Privalomųjų atsargų reikalavimai	117,2	(+1,7)	115,5	117,8	(+1,1)	116,7	(+0,8)
Indėlių galimybė	369,9	(+53,3)	316,6	387,3	(+32,2)	355,1	(+32,0)
Likvidumo mažinimo koreguojamosios operacijos	-	(+0,0)	-	-	(+0,0)	-	(+0,0)
Turtas – likvidumo pasiūla (vidurkiai; mlrd. eurų)							
Autonominiai likvidumo veiksniai:	1 126,2	(+1,7)	1 124,5	1 115,5	(-19,8)	1 135,3	(+3,0)
Grynasis užsienio turtas	686,3	(+32,1)	654,2	687,8	(+2,8)	685,0	(+18,9)
Grynasis turtas eurais	439,9	(-30,4)	470,3	427,8	(-22,6)	450,3	(-15,9)
Pinigų politikos priemonės							
Atvirosios rinkos operacijos	1 922,7	(+236,8)	1 685,9	1 987,9	(+121,0)	1 866,9	(+120,6)
Konkurso operacijos	533,5	(+18,4)	515,0	540,9	(+13,7)	527,2	(+8,0)
PRO	40,6	(-9,8)	50,5	37,4	(-6,1)	43,5	(-4,1)
3 mėn. ITRO	19,3	(-8,2)	27,6	17,7	(-3,0)	20,7	(-3,8)
TITRO I operacijos	60,3	(-253,9)	314,1	56,3	(-7,4)	63,7	(-155,2)
TITRO II operacijos	413,2	(+290,4)	122,9	429,5	(+30,2)	399,3	(+171,1)
Vienakrypčių sandorių portfeliai	1 389,2	(+218,4)	1 170,9	1 447,0	(+107,3)	1 339,7	(+112,6)
Pirmoji padengtų obligacijų pirkimo programa	15,9	(-2,4)	18,3	15,2	(-1,3)	16,5	(-1,3)
Antroji padengtų obligacijų pirkimo programa	7,4	(-0,7)	8,0	7,2	(-0,3)	7,5	(-0,2)
Trečioji padengtų obligacijų pirkimo programa	191,6	(+11,8)	179,7	194,7	(+5,9)	188,8	(+5,6)
Vertybinių popierių rinkų programa	107,1	(-4,0)	111,1	105,4	(-3,1)	108,5	(-2,4)
Turtu užtikrintų vertybinių popierių pirkimo programa	20,5	(+1,0)	19,5	20,7	(+0,4)	20,3	(+0,4)
Viešojo sektoriaus pirkimo programa	1 023,0	(+192,3)	830,7	1 072,9	(+92,6)	980,3	(+99,1)
Bendrovių sektoriaus pirkimo programa	23,9	(+20,4)	3,5	30,8	(+12,9)	17,9	(+11,4)
Ribinė skolinimosi galimybė	0,1	(-0,1)	0,2	0,1	(+0,0)	0,0	(-0,1)
Kita likvidumu pagrįsta informacija (vidurkiai; mlrd. eurų)							
Jungtinis likvidumo poreikis	908,0	(+65,0)	843,1	941,1	(+61,4)	879,7	(-2,0)
Autonominiai veiksniai ¹	790,8	(+63,2)	727,6	823,3	(+60,3)	763,0	(-2,9)
Likvidumo perteklius	1 014,7	(+171,9)	842,8	1 046,8	(+59,6)	987,2	(+122,6)
Palūkanų normų pokyčiai (vidurkiai; procentais)							
PRO	0,00	(+0,00)	0,00	0,00	(+0,00)	0,00	(+0,00)
Ribinė skolinimosi galimybė	0,25	(+0,00)	0,25	0,25	(+0,00)	0,25	(+0,00)
Indėlių galimybė	-0,40	(+0,00)	-0,40	-0,40	(+0,00)	-0,40	(+0,00)
EONIA	-0,342	(-0,008)	-0,333	-0,345	(-0,006)	-0,339	(-0,009)

Šaltinis: ECB.

Pastabos: kadangi visi skaičiai lentelėje suapvalinti, kai kuriais atvejais skaičius, nurodytas kaip pokytis, palyginti su ankstesniu laikotarpiu, neatitinka suapvalintų šių laikotarpių skaičių skirtumo (skiriasi 0,1 mlrd. eurų).

¹ Bendra autonominių veiksmų vertė taip pat apima „nebaigtus atsiskaitymus“.

Likvidumą didinantys autonominiai veiksniai šiek tiek padidėjo apžvelgiamu laikotarpiu, nes grynasis turtas eurais toliau mažėjo ir jį kompensavo grynojo užsienio turto didėjimas. Vidutinis grynasis turtas eurais, palyginti su ankstesniu nagrinėtu laikotarpiu, sumažėjo 30,4 mlrd. eurų ir sudarė 439,9 mlrd. eurų dėl sumažėjusio Eurosistemos turimo finansinio turto, laikomo ne pinigų politikos tikslais, ir padidėjusių užsienio įstaigų turimų įsipareigojimų nacionaliniuose centriniuose bankuose. Šios įstaigos padidino savo turimus įsipareigojimus, tai galbūt lėmė tai, kad rinkoje yra mažai patrauklių alternatyvų. Grynasis užsienio turtas padidėjo 32,1 mlrd. eurų ir sudarė 686,3 mlrd. eurų, daugiausia dėl ketvirtinių portfelių perkainojimo rezultatų, kurie atspindėjo euro silpnėjimą (galiausiai juos atsivėrė lygiaverčiai pokyčiai, turintys įtakos kitų likvidumą mažinančių autonominių veiksnių rinkiniui).

Autonominių veiksnių kintamumas tebebuvo padidėjęs ir beveik nepakito, palyginti su ankstesniu nagrinėtu laikotarpiu. Šis kintamumas daugiausia buvo susijęs ir su valdžios sektoriaus indėlių svyravimais ir, nors ir gerokai mažiau, su ketvirtiniu grynojo užsienio turto ir grynojo turto eurais perkainojimu. Kartu Eurosistemos autonominių veiksnių savaitinių prognozių vidutinė absoliučioji paklaida padidėjo 5,1 mlrd. eurų ir nagrinėjamu laikotarpiu sudarė 11,3 mlrd. eurų.

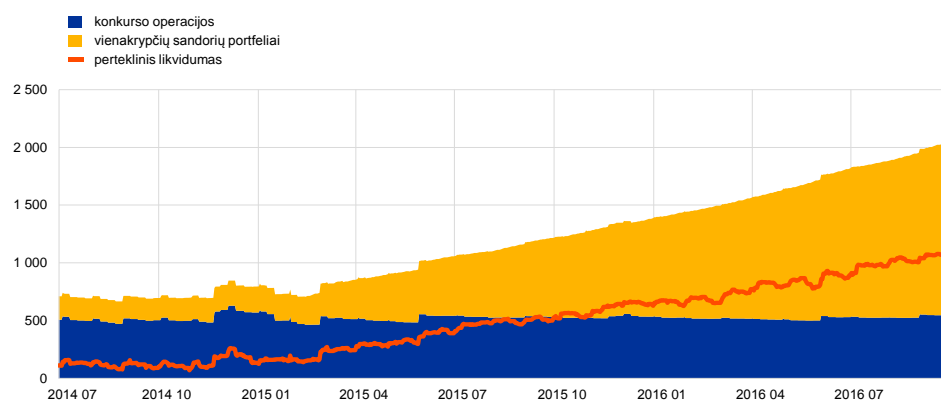
Pinigų politikos priemonėmis teikiamas likvidumas

Atvirosios rinkos operacijomis (konkurso operacijomis ir turto pirkimo programa) suteiktas vidutinis likvidumas padidėjo 236,8 mlrd. eurų – iki 1 922,7 mlrd. eurų (žr. pav.). Šį padidėjimą daugiausia lėmė ECB išplėstinė turto pirkimo programa.

Pav.

Pinigų politikos priemonių ir perteklinio likvidumo raida

(mlrd. eurų)

Šaltinis: ECB

Konkurso operacijomis suteiktas vidutinis likvidumas padidėjo 18,4 mlrd. eurų – iki 533,5 mlrd. eurų. TITRO suteikto likvidumo padidėjimas su kaupu atsivėrė sumažėjusį įprastomis operacijomis suteiktą likvidumą. Konkrečiau, PRO ir 3 mėn. ITRO suteiktas likvidumas sumažėjo atitinkamai 9,8 mlrd. ir 8,2 mlrd. eurų, o TITRO likučiai nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai padidėjo 36,5 mlrd. eurų – tai

buvo bendras antrosios TITRO II operacijos atsiskaitymo, privalomo TITRO I operacijų lėšų gražinimo ir savanoriško pirmų TITRO I operacijų lėšų gražinimo poveikis.

Vykdam išplėstinę TPP suteiktas vidutinis likvidumas padidėjo 218,4 mlrd. eurų – iki 1 389,2 mlrd. eurų, daugiausia dėl viešojo sektoriaus pirkimo programos. Vidutinis likvidumas, suteiktas vykdant viešojo sektoriaus pirkimo programą, trečiąją padengtų obligacijų pirkimo programą, turtu užtikrintų vertybinių popierių pirkimo programą ir bendrovių sektoriaus pirkimo programą padidėjo atitinkamai 192,3 mlrd., 11,8 mlrd., 1,0 mlrd. ir 20,4 mlrd. eurų. Pagal vertybinių popierių rinkų programą ir pirmąją bei antrąją padengtų obligacijų pirkimo programas laikomų obligacijų išpirkimo suma sudarė 7,1 mlrd. eurų.

Likvidumo perteklius

Dėl pirmiau išsamiai apibūdintų pokyčių likvidumo perteklius padidėjo vidutiniškai 171,9 mlrd. eurų ir nagrinėjamu laikotarpiu sudarė 1 014,7 mlrd. eurų (žr. pav.). Penktuoju atsargų laikymo laikotarpiu buvo užfiksuota didžioji šio padidėjimo dalis, kai likvidumo perteklius padidėjo 122,6 mlrd. eurų dėl išplėstinę TPP suteikto likvidumo, o autonominiai veiksniai iš esmės nepakito. Mažesni, 59,6 mlrd. eurų, likvidumo pertekliaus padidėjimą šeštuoju atsargų laikymo laikotarpiu daugiausia lėmė autonominių veiksmių augimas, iš dalies atsivėręs sukauptą likvidumą, susijusį su išplėstinę TPP.

Padidėjusį likvidumo perteklių labiausiai rodė didesnis atsargų einamosiose sąskaitose vidurkis, kuris padidėjo 120,1 mlrd. eurų ir nagrinėjamu laikotarpiu sudarė 762,0 mlrd. eurų. Naudojimosi indėlių galimybe vidurkis padidėjo 53,3 mlrd. eurų ir sudarė 369,9 mlrd. eurų.

Palūkanų normų raida

Vienos nakties pinigų rinkos palūkanų normos tebebuvo artimos palūkanų normai už naudojimąsi indėlių galimybe arba už ją mažesnės per nagrinėjamą laikotarpį. Kalbant apie įkaitu neužtikrintą rinką, pasakytina, kad EONIA (vienos nakties skolinimo eurais palūkanų normų rodiklis), ankstesnį nagrinėtą laikotarpį buvusi vidutiniškai $-0,333\%$, sumažėjo ir vidutiniškai sudarė $-0,342\%$. EONIA svyravo nedaug ir kito nuo $-0,321\%$ iki $-0,354\%$. Be to, standartinio ir išplėstinio įkaito krepšelių vidutinės vienos nakties atpirkimo sandorių normos rinkoje „GC Pooling“ sumažėjo iki atitinkamai $-0,401\%$ ir $-0,395\%$, t. y., palyginti su ankstesniu nagrinėtu laikotarpiu, sumažėjo 0,005 ir 0,008 procentinio punkto. Šios atpirkimo sandorių normos svyravo nedaug, išskyrus trečiojo ketvirčio pabaigą, kai vienos nakties atpirkimo sandorių normos rinkoje „GC Pooling“ labai sumažėjo – iki $-0,457\%$. Šį staigų pokytį lėmė sumažėjusi aukštos kokybės finansinio įkaito pasiūla atpirkimo sandorių rinkoje reguliavimo ataskaitų dienomis, pavyzdžiui, ketvirčio pabaigoje.

Verslo praktika euro zonos šalyse tebėra labai nevienalytė ir paprastai atitolusi nuo geriausių pasaulio pavyzdžių. Palanki verslo aplinka gali palengvinti naujų įmonių kūrimą, skatinti ekonominę veiklą, didinti užimtumą ir ekonomikų atsparumą nepalankiems sukrėtimams¹³. Daugelis institucijų¹⁴, įskaitant ECB¹⁵, paragino įgyvendinti reformas verslo aplinkoje, skatinančias ekonomikos dinamiškumą ir verslumą euro zonoje. Šiame interpe pateikiami struktūriniai rodikliai, stilizuoti faktai ir pavieniai pavyzdžiai, leidžiantys palyginti euro zonos šalių verslo aplinką su geriausiais pasaulio pavyzdžiais, taip pat atsižvelgiant ir į krizės poveikį.

Struktūriniai rodikliai patvirtina, kad aplinka daugumoje euro zonos šalių yra gana nepalanki verslui. Pasaulio banko „verslo palengvinimo“ (angl. *doing business*)¹⁶ rodiklis fiksuoja pagrindinius verslo aplinkos aspektus, jie pateikti A pav., jame horizontalioji ašis rodo šalies pasaulinį reitingą, o histogramos – rodiklio lygį. Geltoni taškai rodo rodiklio pokytį 2008–2013 m., o raudoni trikampiai – raidą nuo 2013 iki 2016 m. „Doing Business 2017“ ataskaitos reitingas rodo, kad tarp dešimties valstybių, kurių aplinka yra geriausia verslui, nėra nė vienos euro zonos šalies¹⁷. Aukščiausias pozicijas užimančios euro zonos šalys yra Estija (12), Suomija (13) ir Latvija (14), o žemiausias – Liuksemburgas (59), Graikija (61) ir Malta (76). Apžvelgus, kaip sekasi įgyvendinti reformas, paaiškėjo, kad Latvija, Portugalija ir Slovėnija padarė didelę pažangą gerindamos verslo aplinką per krizę 2008–2013 m. (geltoni taškai). Vis dėlto daugumoje euro zonos šalių reformų tempas nuo 2013 iki 2016 m. buvo gerokai lėtesnis (raudoni trikampiai). Pažanga pagrindinėse verslo aplinkos srityse nuo 2013 m. paspartėjo tik Airijoje, Austrijoje, Nyderlanduose, Prancūzijoje, Ispanijoje, Belgijoje ir Kipre. Tuo pat metu kai kurios euro zonos šalys netgi atsiliko nuo geriausiųjų 2013–2016 m. (pvz., Graikija, Italija, Slovakija ir Estija). Be to, euro zonos vidurkis (šviesiai mėlyna linija) yra toli nuo geriausių pasaulio pavyzdžių (žalia linija), o bendras kai kurių euro zonos šalių reitingas – tarp prasčiausiai pasirodžiusių išsivysčiusių ekonomikų.

¹³ Žr. naujausią pavyzdį: *Sondermann, D., “Towards more resilient economies: the role of well-functioning economic structures”, ECB Working Paper Series, No. 1984, November 2016.*

¹⁴ Žr., pavyzdžiui, 2016 m. lapkričio 16 d. Europos Komisijos rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos, COM(2016) 726.

¹⁵ Žr., pavyzdžiui, naujausias Vykdomosios valdybos narių kalbas ir ECB Pirmininko įvadinis pranešimas, taip pat M. Draghi kalbą „[The productivity challenge for Europe](#)“, sakyta 100-ojo Deusto verslo mokyklos jubiliejaus proga Madride, 2016 m. lapkričio 30 d., arba M. Draghi kalbą „[Introductory statement to the plenary debate of the European Parliament on the ECB’s Annual Report 2015](#)“, sakyta Strasbūre 2016 m. lapkričio 21 d.

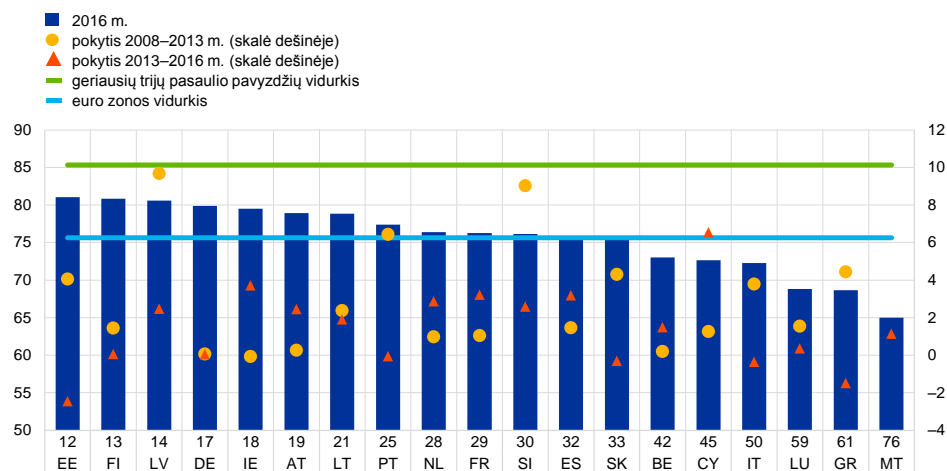
¹⁶ Bendras „verslo palengvinimo“ rodiklis yra sudarytas iš dešimties dalinių rodiklių: verslo pradėjimas, statybos leidimų gavimas, prieiga prie elektros energijos, turto registravimas, kredito gavimas, smulkiųjų investuotojų teisinė apsauga, mokesčių mokėjimas, užsienio prekyba, sutarčių vykdymo užtikrinimas ir nemokumo procedūrų paprastumas. Daliniai rodikliai taip pat yra sudaryti iš keleto rodiklių.

¹⁷ Žr. „[Doing Business 2017](#)“ ataskaitą.

A pav.

Bendras „verslo palengvinimo“ reitingas

(atstumas iki geriausių vertinimą turinčių valstybės (skalė kairėje); reformų įgyvendinimas (skalė dešinėje)

Šaltiniai: Pasaulio bankas, *Doing Business* ir ECB skaičiavimai.

Pastabos: skalė kairėje vaizduoja atstumą iki geriausių vertinimą turinčių valstybės. Kuo didesnė reikšmė, tuo arčiau valstybė yra prie ribos (riba = 100). Kaip įgyvendintų reformų mataavimo priemonė, skalė dešinėje rodo geriausių vertinimą turinčių valstybių pokyčius nuo 2008 iki 2013 m. (geltoni taškai) ir nuo 2013 iki 2016 m. (raudoni trikampiai). Teigiamas (neigiamas) reformos įgyvendinimo pokytis reiškia, kad šalis artėja prie (tolsta nuo) geriausių vertinimą turinčių valstybės. Skaičius horizontalioje ašyje rodo dabartinį pasaulio šalių reitingą. 2008 m. vertė nežinoma.

Dauguma euro zonos šalių taip pat yra toli nuo aukščiausią konkurencingumo rodiklį turinčių valstybės (žr. B pav.).

Tai patvirtina pasaulinio konkurencingumo indeksas¹⁸, rodantis, kad daugelis euro zonos šalių vis dar turi reikšmingų konkurencingumo problemų. Nors Nyderlandai, Vokietija ir Suomija yra labiausiai konkurencingų pasaulio ekonomikų dešimtuose, kai kurios euro zonos šalys vis dar yra tarp labiausiai nekonkurencingų išsivysčiusių ekonomikų pasaulyje. Pagal šį indeksą konkurencingumas daugelyje šalių (pvz., Prancūzijoje, Ispanijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje, Kipre ir Graikijoje) blogėjo nuo 2008 iki 2013 m., tačiau daugumoje šalių, išskyrus Suomiją ir Kiprą, šiek tiek gerėjo nuo 2013 iki 2016 m.¹⁹ Atsižvelgiant į mažą bendrąjį gamybos veiksmų našumo (BGVN) augimą per pastaruosius 20 m. euro zonoje ir į prastą našumo augimo ateityje perspektyvas, siekiant pasivyti labiausiai konkurencingas ekonomikas, reikėtų padaryti didelį žingsnį konkurencingesnių struktūrų sukūrimo²⁰ link.

¹⁸ Pasaulinis konkurencingumo indeksas parodo 138 ekonomikų konkurencingumą nuo 1 (blogiausias) iki 7 (geriausias), pateikia įžvalgą apie jų našumą ir gerovę. Indeksas aprėpia daugiau kaip 100 kintamųjų, sujungdamas makroekonomikos ir smulkiojo verslo konkurencingumo aspektus į vieną indeksą. Be to, bendrą rodiklį sudaro 12 dalinių rodiklių, tačiau šiame interpe kalbama tik apie bendrą rodiklį.

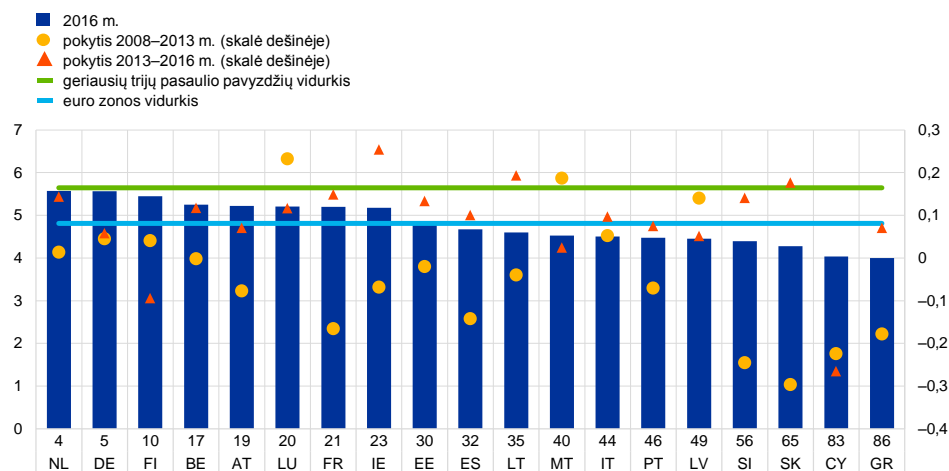
¹⁹ Pasakytina, kad pasaulinis konkurencingumo indeksas atsižvelgia į BVP vienam gyventojui skirtumus. Todėl iš šalių, kurių BVP vienam gyventojui yra didelis, tikimasi, kad jų vidutinė konkurencinė aplinka bus geresnė, todėl ekonomikos atsigavimas padeda šalims pasiekti aukštesnį rodiklį.

²⁰ Taip pat žr. „Increasing resilience and long-term growth: the importance of sound institutions and economic structures for euro area countries and EMU“, *Ekonomikos biuletenis*, ECB, 2016, Nr. 5.

B pav.

Bendras pasaulinis konkurencingumo indeksas

(indeksas (skalė kairėje); reformų įgyvendinimas (skalė dešinėje))

Šaltiniai: Pasaulio ekonomikos forumas ir ECB skaičiavimai.

Pastabos: skalė kairėje: aukštesnė vertė reiškia didesnę konkurencingumą. Kaip įgyvendintų reformų matavimo priemonė, skalė dešinėje rodo rodiklio pokyčius nuo 2008 iki 2013 m. (geltoni taškai) ir nuo 2013 iki 2016 m. (raudoni trikampiai). Teigiamas (neigiamas) reformos įgyvendinimo pokytis, kuris yra didesnis (mažesnis) nei nulis, reiškia, kad šalies rezultatai buvo geresni (blogesni) laikotarpio pabaigoje, palyginti su laikotarpio pradžia. Skaičius horizontalioje ašyje rodo dabartinį šalies reitingą pasaulyje.

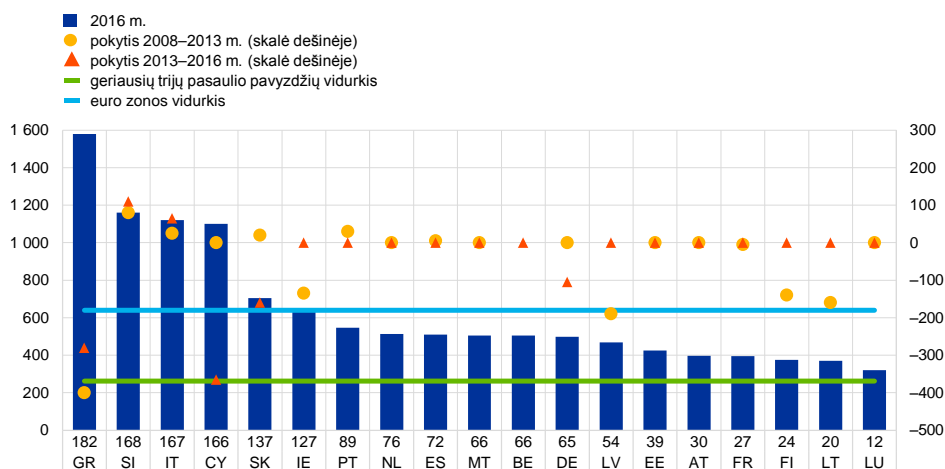
„Verslo palengvinimo“ rodiklio sudedamieji rodikliai – kaip antai „sutarčių vykdymo užtikrinimas“ – patvirtina, kad tarp geriausių pasaulio pavyzdžių ir euro zonos šalių atotrūkis yra didelis. Ilgi teismo procesai ir sunkumai užtikrinant sutarčių vykdymą²¹ gali reikšti šalies teisinės sistemos trūkumus, kurie gali, pavyzdžiui, atgrasyti investuotojus arba sumažinti galimybes gauti įmonėms reikalingą išorinį finansavimą. Nerimą kelia ir tai, kad euro zonoje sutarties vykdymo užtikrinimas vidutiniškai trunka ilgiau nei 600 dienų, o pažangiausiose pasaulio šalyse – tik apie 250 dienų (žr. C pav.). Tiesą sakant, sutarties vykdymo užtikrinimas Graikijoje, Slovėnijoje, Italijoje ir Kipre vis dar trunka ilgiau nei trejus metus, nors po 2008 m. pažangą galima pastebėti Slovėnijoje ir Italijoje. Tačiau jų pastangos vykdyti reformas vis dar nėra palyginamos su pasaulyje pirmaujančių valstybių. Priešingai, Liuksemburge, Lietuvoje ir Suomijoje užtikrinti sutarties vykdymą užtrunka apie metus.

²¹ Išsamią šios srities literatūros apžvalgą žr. Aboala, D., Noya, N. and Rius, A., „Contract Enforcement and Investment: A Systematic Review of the Evidence“, *World Development*, Vol. 64, pp. 322-338, 2014, December.

C pav.

Rodiklis „sutarčių vykdymui užtikrinti skiriamų dienų skaičius“

(sutarčių vykdymo užtikrinimas: laikas (dienos) (skalė kairėje); reformos įgyvendinimas (skalė dešinėje)

Šaltiniai: Pasaulio bankas, *Doing Business* (sutarčių vykdymo užtikrinimo laiko rodiklis) ir ECB skaičiavimai.

Pastabos: skalėje kairėje: kuo didesnė vertė, tuo brangiau užtikrinti sutarčių vykdymą, vertinant sugaištą laiką. Kaip įgyvendintų reformų matavimo priemonė, skalė dešinėje rodo dienų, reikalingų sutarčių vykdymui užtikrinti, pokyčius nuo 2008 iki 2013 m. (geltoni taškai) ir nuo 2013 iki 2016 m. (raudoni trikampiai). Reformos įgyvendinimo pokytis, didesnis (mažesnis) nei nulis, reiškia, kad šalis artėja prie (tolsta nuo) geriausių praktikos. Paveikslą apačioje pateikti skaičiai rodo dabartinę šalies reitingą pasaulyje. Maltos 2008 m. vertė nežinoma.

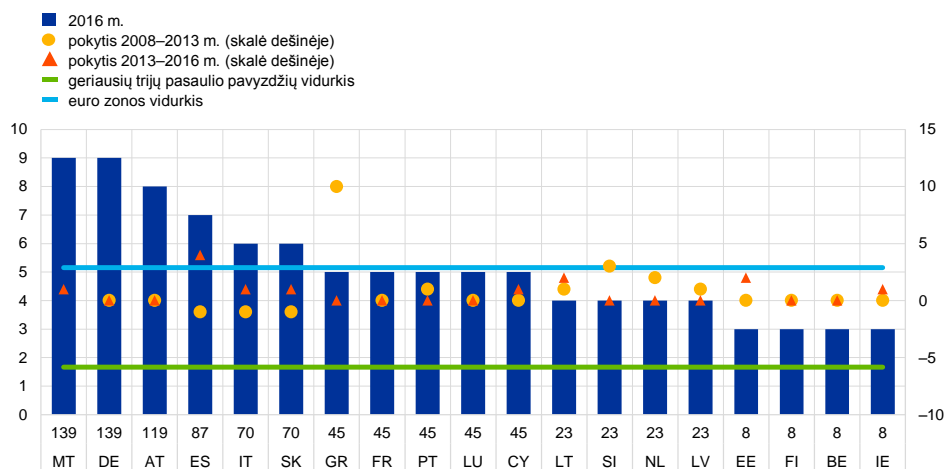
Siekiant pradėti verslą euro zonoje, reikia atlikti penkias procedūras, o tai yra kur kas daugiau biurokratizmo, palyginti su geriausiais pasaulio pavyzdžiais (žr. D pav.). Šis skaičius svyruoja nuo trijų (Belgijoje, Estijoje, Suomijoje ir Airijoje) iki devynių (Vokietijoje ir Maltoje) procedūrų, o geriausias pasaulio verslo aplinkos modelis turi tik vieną. Be Graikijos, dauguma euro zonos šalių dėjo nedaug pastangų biurokratijai mažinti. Dėl griežtos biurokratijos ir sudėtingo reguliavimo įmonėms sunkiau efektyviai paskirstyti išteklius, o tai dažnai gali reikšti nelankstų viešąjį administravimą²².

²² Žr., pavyzdžiui, Gust, C., and Marquez, J., „International comparisons of productivity growth: the role of information technology and regulatory practices“, *Labour Economics*, Vol. 11, Nr. 1, pp. 33-58, 2004, February.

D pav.

Rodiklis „procedūrų, reikalingų verslui pradėti, skaičius“

(verslo pradėjimas: procedūros (skaičius) (skalė kairėje); reformos įgyvendinimas (skalė dešinėje)

Šaltiniai: Pasaulio bankas, *Doing Business* (verslo pradėjimas – procedūrų skaičius), ir ECB skaičiavimai.

Pastabos: skalėje kairėje, kuo didesnė vertė, tuo brangiau pradėti verslą, vertinant pagal verslo pradėjimo procedūrų skaičių. Kaip įgyvendintų reformų matavimo priemonė, skalė dešinėje rodo procedūrų, reikalingų verslui pradėti, skaičiaus nuo 2008 iki 2013 m. (geltoni taškai) ir nuo 2013 iki 2016 m. (raudoni trikampiai) pokytį. Reformos įgyvendinimo pokytis, didesnis (mažesnis) nei nulis, reiškia, kad šalis artėja prie (tolsta nuo) geriausių praktikos. Paveikslo apačioje pateikti skaičiai rodo dabartinį šalies reitingą pasaulyje. Maltos 2008 m. vertė nežinoma.

Euro zonos prioritetą turėtų būti siekis didinti investicijas ir našumą, darbo vietų kūrimo skatinimas ir pakankamo sukrėtimų atlaikymo pajėgumo užtikrinimas, imantis veiksmų siekiant pašalinti minėtus verslo aplinkos trūkumus, įskaitant priemones, padedančias didinti naujų įmonių kūrimąsi ir konkurencingumo didinimą. Kai kuriose euro zonos šalyse yra gana nepalanki verslui aplinka, vertinant bendrą rodiklių skaičių, todėl būtų naudinga imtis esminių reformų šioje srityje. Pagal bendrą įvairių priemonių ir rodiklių vertinimą euro zona atsilieka nuo geriausių pasaulio pavyzdžių. Todėl euro zonos šalims gali būti labai naudingas reformų įgyvendinimas, siekiant pagerinti jų verslo aplinką.

Būsto išlaidų poveikio infliacijai pagal SVKI vertinimas

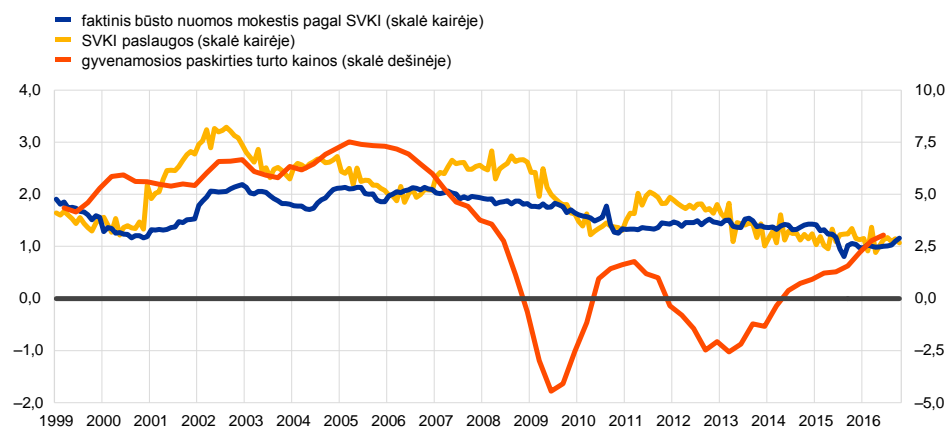
Euro zona neseniai patyrė smarkų gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainų kilimą, o infliacija pagal SVKI tebebuvo nedidelė. Metinė euro zonos gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainų infliacija per kelis ketvirčius sėkmingai padidėjo ir 2016 m. viduryje vėl pasiekė savo ilgalaikį 2,9 % vidurkį²³. Šiame intarpe keliamas klausimas, kodėl būsto kainos tada nepaveikė infliacijos pagal SVKI per paslaugų sudedamąją dalį. Būsto išlaidos, tokios kaip faktiniai nuomos mokesčiai ir smulkus remontas, šiuo metu įtrauktos į SVKI, tačiau būtų geriausia, jei į SVKI būtų įtrauktos visos su būsto išlaikymu susijusios išlaidos. Siekiant dar labiau pagerinti SVKI palyginamumą ir aktualumą, Europos statistikos sistema plėtoja būsto, kuriame gyvena savininkas (angl. *owner-occupied housing*, OOH), išlaidų matavimo priemonę²⁴. Atsižvelgiant į tai, šiame intarpe pirmiausia apžvelgiamas ryšys tarp gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainų ir nuomos ir, antra, vertinami tam tikri eksperimentiniai duomenys apie OOH, paskelbti Eurostato šiais metais anksčiau.

Mažėjanti būsto nuomos kainų infliacija prisidėjo prie paskutinio SVKI paslaugų kainų infliacijos nuosmukio. SVKI sudedamoji dalis „faktinė būsto nuomos kaina“ sudaro 15 % euro zonos SVKI paslaugų, o jos metinė infliacija paprastai yra stabilesnė nei kitų paslaugų. 2010 m. nuomos kainų infliacija sudarė 1,5 % ir toliau mažėjo iki 2015 m., kai ji sudarė 1 %, o tai yra gerokai mažiau nei ilgalaikis kainų vidurkis – 1,7 % (žr. A pav.). Todėl nuomos kainos pokyčiai per pastaruosius kelerius metus nepalaikė paslaugų kainų infliacijos, jie buvo neatskiriama kainų mažėjimo dalis.

A pav.

Euro zonos nuomos, visų paslaugų ir gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainų infliacija

(metiniai pokyčiai, procentais)

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

²³ Žr. intarpą „Recent developments in euro area residential property prices“, *Ekonomikos biuletenis*, ECB, 2016, Nr. 7. Vidurkis skaičiuojamas naudojant duomenis nuo 1999 m.

²⁴ Žr. 2016 m. gegužės 11 d. [Europos Parlamento ir Tarybos reglamento \(ES\) 2016/792 dėl suderintų vartotojų kainų indeksų ir būsto kainų indekso, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 2494/95](#), 10 konstatuojamąją dalį (OL L 135, 2016 5 24, p. 11).

Iš esmės egzistuoja ilgalaikis gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainos ir nuomos ryšys. Pavyzdžiui, jei gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainos, palyginti su nuomos kainomis, buvo laikomos didelėmis, kai kurie būsto savininkai gali nuspręsti savo turtą parduoti ir būstą nuomotis, tikėdamiesi, kad, vėliau perperkant būstą, kaina bus jau mažesnė. Taip būtų daromas spaudimas koreguoti kainas: nekilnojamojo turto kainos mažėtų, o nuomos – kiltų.

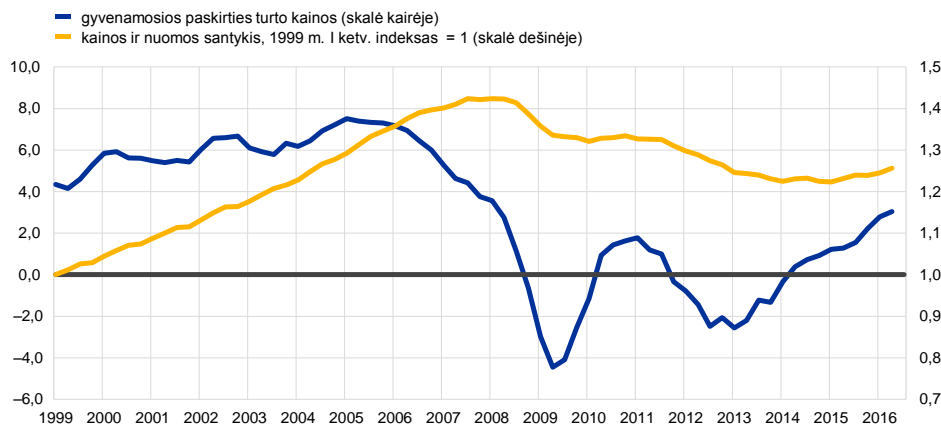
Vis dėlto daug tokių prieštaravimų gali lemti užsitęsusių gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainų ir nuomos dinamikos atsisiejimą.

Pavyzdžiui, sandorių išlaidos, kredito suvaržymai ar ilgalaikės nuomos sutartys apriboja nekilnojamojo turto nuomos ir nuosavybės įsigijimo tarpusavio pakeičiamumą. Be to, kai kuriose euro zonos šalyse nuomos kontrolė, įskaitant indeksavimą, yra svarbi ir gali sukelti ilgalaikius šių dviejų kainų skirtumus. Tai ypač būdinga kalbant apie socialinius būstus, kurie sudaro didžiąją kai kurių šalių nacionalinio SVKI sudedamosios dalies „faktinė būsto nuomos kaina“ dalį. Ten, kur nuoma indeksuojama pagal vartotojų kainų indeksą, maža infliacija per pastaruosius kelerius metus galimai turėjo įtakos nuomos kainos infliacijos mažėjimui.

B pav.

Gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainos ir nuomos bei kainos santykis

(metinis pokytis, procentais)

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

Gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto ir nuomos kainų santykis euro zonoje laikui bėgant keitėsi (žr. B pav.)²⁵. Pasakytina, kad praeityje sumažėjusios palūkanų normos greičiausiai turėjo įtakos šiam santykiui. Nominaliosios palūkanų normos smukimas reiškia mažesnę lyginamojo investicinio turto, pavyzdžiui, obligacijų, pajamingumą ir taip pat reiškia mažesnes gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto nuomos kainas²⁶. Labiau tikėtina, kad nuomos pajamingumo sumažėjimas, o ne lėtas nuomos kainų kilimas greičiau padidins nekilnojamojo turto kainas. Tačiau gyvenamojo pobūdžio nekilnojamojo turto ir nuomos kainų santykis taip pat rodo, kad, gilėjant finansų krizei, būsto vertinimas daugelyje šalių tapo

²⁵ Žr. interpa: „House prices and the rent component of the HICP in the euro area“, *Mėnesinis biuletenis*, ECB, 2014 m. rugpjūčio mėn.

²⁶ Nuomos pelningumas apibrėžiamas kaip konkrečių metų nuomos ir turto kainos santykis, t. y. jis yra atvirkštinis kainos ir nuomos santykio dydis, taigi mažesnis nuomos pelningumas reiškia didesnę kainos ir nuomos santykį.

ilgesniu procesu. Taigi, nereikėtų tikėtis, kad pastaraisiais metais įvykusi gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainų infliacija paskatins didžiulį būsto nuomos kainų infliacijos ir infliacijos pagal SVKI šuolį.

Infliacija pagal SVKI tik iš dalies parodo su būstu susijusios kainos pokyčius, nes susitelkia ties tikrąja nuoma ir neapima visų OOH sąnaudų. Šis apribojimas atspindi sunkumus sprendžiant kompromisą tarp dviejų iš pažiūros priešingų konceptualių tikslų. Pirmasis – tai, kad SVKI turėtų fiksuoti vartojimo, o ne turto kainas. Tačiau gyvenamosios paskirties nekilnojamąjį turtą įprastai traktuoti ne kaip vartojimo paskirties prekę, bet veikiau kaip investicinį turtą, kuris ne tik yra būdas laikyti turto atsargas, bet ir suteikia nuolatinį vartojimui skirtų būsto paslaugų srautą²⁷. Tai galėtų reikšti, kad gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainos neturėtų būti tiesiogiai įtraukiamos į SVKI. Antrasis konceptualus tikslas yra tas, kad SVKI turi būti grindžiamas tik stebimais piniginiiais sandoriais. Todėl nereikėtų naudoti lygiavertiškumo nuomos kainų apskaičiuojant nuolatinio būsto paslaugų, kuriomis naudojosi būste gyvenantis savininkas, dividendų srauto kainą (žinoma kaip nuomos lygiavertiškumo principas).

Ši dichotomija reiškia, kad nacionaliniai statistikos institutai dėl šių dviejų tikslų linkę eiti į kompromisus sudarydami savo vartotojų kainų indeksus. Vis dėlto nėra tarptautinio sutarimo dėl optimalaus kompromiso; dažnai kiekvienos šalies charakteristikos ir pagrindiniai tikslai, dėl kurių naudojamas vartotojų kainų indeksas, yra pagrindinis veiksnys. Daugelis šalių, kurių nuomos rinka išsivysčiusi vienodai gerai, pasirinko nuomos lygiavertiškumo principą²⁸. Kitos šalys, ypač tos, kurių duomenys leidžia atskirti būsto struktūros kainas (turto, susijusio su vartojimu) ir kainas už žemę (dalį, susijusią su turto investicijomis), sudaro OOH kainų indeksą tiesiogiai pagal būsto struktūros kainą. Euro zonoje visų valstybių narių nekilnojamojo turto rinkos yra labai heterogeniškos: būstų, kuriuose gyvena savininkai, santykis svyruoja nuo mažiau nei 50 % iki 90 %; ilgiau kaip 15 m. Europos statistikos sistema skatino požiūrį, pagrįstą gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainos stebėjimu. Tai reiškia, kad indeksas apima ir turto kainos dalį.

Eurostatas anksčiau šiais metais paskelbė naujus eksperimentinius duomenis apie OOH, parengtus Europos Sąjungos narių nacionalinių statistikos institutų. Šie OOH kainų indeksai parodo gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto namų ūkio sektoriuje grynosios įsigijimo kainos pokyčius, t. y. sandoriai tarp namų ūkių neįtraukiami. Orientaciniai ECB skaičiavimai, atspindintys galimo nacionalinių OOH indeksų įtraukimo į euro zonos SVKI mastą, rodo, kad tai kiekvieną ketvirtį reikštų grynosios infliacijos lygio skirtumus iki 0,2 %, tačiau nenulemtų jokių paskutinių penkerių metų vidurkio skirtumų. Šie nacionaliniai OOH kainų indeksai prieinami tik kartą per ketvirtį su pavėlinimu (naujausi duomenys

²⁷ Šiuo atžvilgiu būstą galima būtų palyginti su akcija: turtu, kuris sukuria ir dividendų srautą.

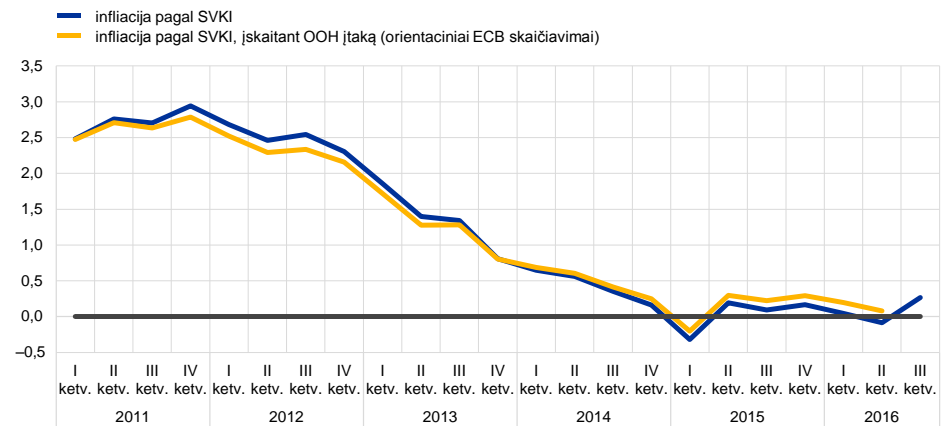
²⁸ Pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės nacionalinės statistikos tarnyba neseniai paskelbė, kad nuomos lygiavertiškumo principas, papildytas vartotojų kainų indeksu, taps pagrindiniu tarnybos infliacijos matu.

pateikti 2016 m. antrąjį ketvirtį)²⁹. Šiuo momentu, vertinant OOH, reikėtų atkreipti dėmesį į infliacijos lygį įtraukus OOH, kuris yra šiek tiek didesnis nei SVKI, bet nedaug (žr. C pav.). Vis dėlto reikia nepervertinti eksperimentinių tokio pobūdžio duomenų, nes Eurostatas vis dar vertina šį požūrį ir metodiką.

C pav.

Infliacija euro zonoje ir OOH sąnaudos

(metiniai pokyčiai, procentais)

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

Apskritai būsto išlaidos šiuo metu mažai prisideda prie infliacijos pagal SVKI.

Neseniai į SVKI įtrauktos būsto sudedamosios dalys, t. y. nuomos kainos, vis dar krinta žemyn neigiamai veikdamos infliaciją, iš dalies todėl, kad jos yra indeksuojamos atsižvelgiant į infliaciją. Vis dėlto orientaciniai ECB skaičiavimai, pagrįsti Eurostato paskelbtais nacionalinių OOH kainų indeksais, rodo, kad, plečiant SVKI aprėptį, OOH išlaidos neturės esminės įtakos infliacijos vertinimui.

²⁹ Šie ketvirtiniai eksperimentiniai OOH indeksai paskelbti kartu su paskutinio ketvirčio, einančio po ataskaitinio ketvirčio, mėnesio SVKI duomenimis. Tai reiškia, kad 2016 m. trečiojo ketvirčio duomenys bus skelbiami 2017 m. sausio mėn. kartu su 2016 m. gruodžio mėn. SVKI duomenimis. Daugiau informacijos apie naujus eksperimentinius duomenis rasite http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/prc_hpi_oo_esms.htm.

5 Biudžetų projektų 2017 m. apžvalga ir bendra euro zonos biudžeto padėtis

Lapkričio 16 d. Europos Komisija paskelbė savo nuomonę apie euro zonos vyriausybių 2017 m. biudžetų projektus³⁰ kartu su bendra euro zonos biudžeto padėties analize. Nuomonės apie biudžetų projektus apima jų atitiktis Stabilumo ir augimo pakto (SAP) nuostatoms vertinimą. Jie taip pat turi laikytis konkrečioms šalims pateiktų gairių rekomendacijų dėl fiskalinės 2016 m. Europos semestro politikos, priimtos Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos 2016 m. liepos 12 d.³¹ Kartu su šiomis nuomonėmis Komisija paskelbė komunikatą „Teigiamos fiskalinės politikos padėties euro zonoje link“, kuriame aptartas dabartinis fiskalinės politikos vaidmuo euro zonoje. Taip Komisija patvirtina savo mandata, įtvirtintą Reglamente (ES) Nr. 473/2013 (dviejų dokumentų rinkinio dalis), kuriame Komisija raginama „atlikti bendrą biudžeto būklės euro zonoje vertinimą, remiantis nacionalinių biudžeto perspektyvų ir jų tarpusavio sąveikos vertinimu“.

2016 m. rudens ekonomine prognoze pagrįstas Komisijos vertinimas yra toks: tik 5 iš 18 biudžetų projektų yra visiškai suderinti su SAP. Komisija nustatė, kad Vokietijos, Estijos, Liuksemburgo, Nyderlandų ir Slovakijos (šioms valstybėms taikoma prevencinė SAP dalis) planai „atitinka“ SAP reikalavimus, ši išvada nepakito nuo praėjusių metų. Komisija pabrėžė, kad penkių šalių – Airijos, Latvijos, Maltos ir Austrijos, kurioms taikoma prevencinė SAP dalis, – biudžeto planų projektai tik „iš esmės atitinka“ SAP (žr. lentelę)³². Korekcinė dalis – perviršinio deficito procedūra (PDP) – taikoma Prancūzijai. Nors prognozuojama, kad iki PDP 2017 m. termino nominalusis Prancūzijos deficitas kris žemiau nei 3 % BVP deficito pamatinės vertės, nesitikima, kad perviršinio deficito korekcija būtų tvari, atsižvelgiant į struktūrinių pastangų trūkumus, palyginti su įsipareigojimais pagal SAP³³.

³⁰ Į biudžeto planų projektus neįtrauktos euro zonos šalys pagal finansinės paramos programą, t. y. Graikija.

³¹ Žr. interpa „2016 m. „Europos semestro metu parengtos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos dėl fiskalinės politikos“, *Ekonomikos biuletenis*, ECB, 2016 m. birželio mėn., Nr. 4.

³² Išsamesnės informacijos apie kriterijus, kuriais grindžiamas vertinimas, žr. lentelės pastabose.

³³ Pagal Europos Komisijos 2016 m. rudens ekonomikos prognozę, prognozuojama, kad struktūrinės pastangos sieks 0,6 % BVP, sukaupto 2015–2017 m., tačiau remiantis 2015 m. Tarybos PDP rekomendacija Prancūzijai, jos turėtų sudaryti 2,2 % BVP.

Lentelė
2017 m. biudžetų projektai

	Vidutinės trukmės biudžeto tikslas (VTT)	2017 m. struktūrinis balansas (Komisijos 2016 m. rudens pronozė)	2017 m. faktinės struktūrinės priemonės (Komisijos 2016 m. rudens pronozė)	Struktūrinių priemonių įsipareigojimas pagal SAP 2017 m. (procentiniai punktai)
SAP besilaikančios šalys				
Vokietija	-0,5	0,4	-0,2	ties VTT
Estija*	0,0	-0,2	-0,8	ties VTT
Liuksemburgas	-0,5	0,4	-1,5	ties VTT
Nyderlandai	-0,5	-0,2	0,3	ties VTT
Slovakija	-0,5	-1,4	0,6	0,5
SAP plačiai besilaikančios šalys				
Airija ¹	-0,5	-1,0	0,7	0,6
Latvija* ¹	-1,0	-1,7	-0,2	-0,2
Malta ¹	0,0	-0,7	0,4	0,6
Austrija* ¹	-0,5	-0,9	0,1	-0,1
Prancūzija (PDP terminas 2017 m.) ²	-0,4	-2,3	0,2	0,9
SAP reikalavimų nesilaikymo rizika				
Belgija ³	0,0	-2,0	0,7	0,6
Italija ³	0,0	-2,2	-0,5	0,6
Kipras* ³	0,0	-1,3	-1,4	-0,4
Lietuva* ³	-1,0	-1,4	-0,4	-0,2
Slovėnija ³	0,25	-2,3	-0,2	0,6
Suomija* ³	-0,5	-1,6	-0,3	0,6
Portugalija (PDP terminas 2016 m.) ⁴	0,25	-2,4	0,0	0,6
Ispanija (PDP terminas 2018 m.) ⁴	0,0	-3,8	0,0	0,5

Šaltiniai: Europos Komisija ir AMECO.

Pastabos: * Estija, Kipras, Latvija, Lietuva, Austrija ir Suomija kreipėsi dėl lankstumo (ypač dėl struktūrinių reformų, investicijų ir pensijų) pagal SAP.

¹ Šalims, kurioms taikoma prevencinė SAP dalis biudžeto projektas yra „iš esmės atitinkantis“, jei Komisijos prognozėje numatoma, kad projektas gali sukelti tam tikrą nuokrypį nuo vidutinės trukmės tikslo arba koregavimo plano, bet trūkumas, palyginti su reikalavimais, nesudarytų didelio nuokrypio nuo reikiamo koregavimo. Nuokrypimai nuo fiskalinių tikslų pagal prevencinę funkciją yra klasifikuojami kaip „dideli“, jei viršija 0,5 % BVP per vienus metus arba vidutiniškai 0,25 % BVP per dvejus metus iš eilės. Šalys narės vertinamos kaip besilaikančios skolos mažinimo kriterijaus, jei šis „kriterijus joms taikomas“.

² Komisijos vertinimu, šalių, kurioms taikoma PDP, biudžeto projektai „iš esmės atitiks“ SAP, jei pagal Komisijos prognozė nominaliojo deficito tikslai bus pasiekti, tačiau pastebimas žymus fiskalinių pastangų trūkumas, palyginti su rekomenduojama verte, o tai kelia neatitiktimo PDP rekomendacijai grėsmę.

³ Pagal prevencinę dalį, Komisija įvertina, kad biudžeto projektams „grės SAP nesilaikymo rizika“, jeigu Komisijos prognozėje numatomas didelis nuokrypis nuo vidutinės trukmės tikslo arba reikiamų pertvarkymų siekiant vidutinės trukmės tikslo 2017 m. ir (arba) nesilaikymas skolos mažinimo kriterijaus, jei šis „kriterijus joms taikomas“.

⁴ Komisijos vertinimu, šalims, kurioms taikoma PDP, „grės nesilaikymas“, jeigu dėl Komisijos 2017 m. prognozės, atsižvelgiant į ex post patvirtinimą, sugriežtėtų PDP, nes vertinama, kad nei rekomenduojamos fiskalinės pastangos, nei rekomenduojamas nominaliojo deficito tikslas nebus pasiekti.

Nors kai kurie biudžeto projektai reikšmingai neatitinka SAP nuostatų, iki spalio pabaigos Komisija neragino nė vienos valstybės narės pateikti naują projektą, nuroydamą, kad ypač rimtos neatitikties kriterijus pagal Reglamentą (ES) Nr. 473/2013 nebuvo įvykdytas. Vis dėlto, pasak Komisijos, aštuonių šalių biudžetų projektai susiję su „rizika neatitiktii“ SAP. Tai galima palyginti su penkiomis šios kategorijos šalimis pagal praėjusių metų peržiūras. Iš valstybių, kurioms taikoma korekcinė SAP dalis, į šią grupę šiomet pateko Portugalija ir

Ispanija³⁴, su PDP terminais atitinkamai 2016 ir 2018 m. Nustatyta, kad abi šalys 2016 m. ėmėsi veiksmingų priemonių reaguodamos į rugpjūčio 2 d. pranešimus, suformuotus pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 126 straipsnio 9 punktą. Kartu 2017 m. prognozuojami reikšmingi struktūrinių pastangų trūkumai, nors iki spalio 15 d. Ispanijos valdžios institucijos pateikė biudžeto projektą pagal nesikeičiančios politikos prielaidą ir įsipareigojo pateikti atnaujintą ir visiškai atitinkantį SAP Euro grupės susitikimo gruodžio 5 d. metu³⁵.

Valstybių, kurioms taikoma prevencinė dalis, grupę sudaro šešios šalys narės. Belgijai, Italijai, Kiprui ir Slovėnijai prognozuojamas struktūrinio balanso gerėjimas konkrečios šalies vidutinės trukmės tikslo (VTT) link, tačiau gerokai lėčiau nei SAP reikalavimai, t. y. daugiau nei 0,5 BVP procentinio punkto. Šis vertinimas galiotų, net jei valstybėms būtų suteiktas lankstumas pagal SAP, kurio kai kurios vyriausybės paprašė savo biudžetų projektuose. Likusioms dviems šalims, t. y. Lietuvai ir Suomijai, struktūrinių pastangų trūkumas siekiant VTO ir toliau bus žemiau reikšmingumo ribos, net jei prašomas lankstumas būtų suteiktas *ex post*. Komisija įvertins šalių tinkamumą SAP nuostatų pagrindu nukrypti nuo koregavimo plano, siekiant VTT 2017 m. pavasarį.

Komisijos nuomonė dėl Italijos ir Belgijos reiškia, kad atitiktis prevencinės dalies nuostatomis nebetaikoma kaip lengvinanti aplinkybė vertinant jų (ne)atitiktį dėl skolos taisyklės. Gruodžio 5 d. euro grupė pastebėjo, kad „dėl skolos mažinimo etalono nesilaikymo Komisija paskelbs naują ataskaitą pagal SESV 126 str. 3 punktą“ abiem šalims. Kalbant apie Italiją, pažymėtina, kad Komisija iš pradžių numatė peržiūrėti svarbių veiksmų vertinimus lapkričio mėn. naujoje ataskaitoje, parengtoje remiantis 2017 m. biudžeto projektu³⁶.

Biudžetų projektai rodo neutralią fiskalinę poziciją euro zonoje 2017 m., užtikrinančią pusiausvyrą tarp suvestinių stabilizavimo ir tvarumo poreikių. Apskritai euro zonos suvestinės fiskalinės politikos pozicijos koncepcija suteikia naudingą indėlį politinėms diskusijoms ir ekonominei analizei euro zonos lygiu, kai bendra pinigų politika papildoma nacionalinėmis fiskalinėmis politikomis³⁷. Vis dėlto tai nėra teisiškai privalomas apribojimas valstybėms narėms, kurios ir toliau yra saistomos SAP. Atsižvelgdama į Komisijos komunikaciją dėl atitinkamos euro zonos fiskalinės politikos, gruodžio 5 d. Euro grupė pabrėžė „tinkamos pusiausvyros tarp būtinybės užtikrinti tvarumą ir būtinybės remti investicijas svarbą, siekiant sustiprinti trapų atsigavimą“. Euro grupė taip pat priminė, kad liepos mėn. euro zonos šalių finansų ministrai padarė išvadą, kad iš esmės neutrali fiskalinė politika 2017 m. yra tinkama.

³⁴ Ispanijos ir Lietuvos, kurios pateikė politikos nesikeitimo scenarijumį pagrįstus biudžetų projektus, valdant po visuotinių rinkimų išrinktai naujai vyriausybei, buvo paprašyta kuo greičiau pateikti pataisytus projektus. Gruodžio 9 d. Ispanijos ministrų taryba patvirtino atnaujintą 2017 m. biudžeto projektą. Jame numatoma, kad, laikantis PDP įsipareigojimų, nominalusis deficitas turėtų siekti 3,1 %, o struktūrinis deficito santykis padidėti 0,5 %.

³⁵ Žr. http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/dbp/2016/assessment_pt_es_en.pdf.

³⁶ Išsamiau žr. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-1727_de.htm.

³⁷ Daugiau diskusijų dėl sunkumų, susijusių su fiskalinės pozicijos vertinimu, galite rasti straipsnyje „The euro area fiscal stance“, *Ekonomikos biuletenis*, ECB, 2016 m. birželio mėn., Nr. 4.

Kartu iš esmės neutrali fiskalinė pozicija rodo neoptimalią atskirų valstybių fiskalinę poziciją, tai taip pat pastebėjo Komisija. Viena vertus, nemažas skaičius euro zonos šalių turi dėti daugiau struktūrinių pastangų, kad atitiktų SAP. Kita vertus, kai kurios šalys viršija savo VTT ir dėl to turi daugiau fiskalinės erdvės. Šiuo atžvilgiu Euro grupės pareiškimas primena, kad „šios valstybės narės galėtų naudoti savo palankią biudžeto padėtį siekdamas dar labiau padidinti savo vidaus paklausą ir augimo potencialą [...], neviršydamas VTT [...]“.³⁸

Žvelgiant į ateitį, pažymėtina, kad tinkama euro zonos fiskalinė priemonė būtų reikalinga siekiant euro zonos fiskalinės politikos tikslų. Penkių pirmininkų pranešime³⁹, išleistame 2015 m. birželio mėn., rekomenduojama EPS institucinę sistemą papildyti euro zonos fiskalinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, padidinti automatinio stabilizavimo pajėgumą ištikus dideliems makroekonominiams sukrėtimams. Pranešime pabrėžiama, kad „automatinio stabilizavimo tikslas euro zonos lygiu nebūtų aktyvus atskirų ekonominių ciklų euro zonos lygmeniu suderinimas. Jis turėtų padidinti atsparumą dideliems makroekonominiams šokams.“ Atsižvelgiant į tai, pranešime pabrėžiama, kad bet koks žingsnis siekiant rizikos pasidalijimo euro zonoje būtų kulminacija procese, kuriam kaip išankstinės sąlygos reikia didelio masto ekonominės konvergencijos, finansinės integracijos ir dar labiau koordinuoti ir susieti sprendimų dėl nacionalinių biudžetų priėmimą, kartu proporcingai stiprinant demokratinę atskaitomybę⁴⁰.

Kol kas tokių priemonių nėra, todėl ES fiskalinių taisyklių kontekste nacionalinių biudžetų sudėtis ir toliau yra esminė priemonė palaikant ekonomikos aktyvumą. Šiuo atžvilgiu Komisija nustato, kad „biudžetų projektuose numatomas tik labai ribotas euro zonos kaip visumos viešųjų finansų sudėties pokytis 2016–2017 m.“ Šiuo atveju gruodžio 5 d. Euro grupė taip pat pripažino, kad biudžetų projektuose buvo „daugiau galimybių augimui paskatinti“, ir dar kartą patvirtino, kad svarbu mažinti darbo apmokestinimo našta, taip pat pabrėžė viešųjų išlaidų peržiūrėjimo naudą.

Euro grupė šalių įsipareigojimus iš naujo įvertins 2017 m. kovo mėn. pagal 2017 m. Europos Komisijos žiemos prognozę. 2016 m. gruodžio mėn. pabrėžta, kad „fiskalinė politika turėtų būti vykdoma visiškai laikantis SAP“.

³⁸ SAP yra asimetrinė ta prasme, kad šalys, kurių struktūrinės pastangos yra mažesnės, nei reikalaujama, privalo reikalavimų laikytis, o šalys, turinčios fiskalinės erdvės, neprivalo jos naudoti.

³⁹ Žiūrėkite https://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/5-presidents-report_en.pdf.

⁴⁰ Tuo pačiu metu Europos strateginių investicijų fondas (ESIF), kuris buvo įsteigtas 2015 m., potencialiai gali prisidėti mažinant regioninius skirtumus visoje ES. Pagal bendrą Komisijos ir Europos investicijų banko pasiūlymą, tai yra dalis ESIF strateginio plano (žr. 4 psl.).

Statistika

Turinys

1. Išorės aplinka	S 2
2. Finansų raida	S 3
3. Ekonominė veikla	S 8
4. Kainos ir sąnaudos	S 14
5. Pinigai ir kreditas	S 18
6. Fiskalinė raida	S 23

Daugiau informacijos

ECB statistiką galima rasti ir atsisiųsti iš Statistinių duomenų saugyklos (SDS):	http://sdw.ecb.europa.eu/
Duomenys iš Ekonomikos biuletenio statistikos dalies pateikiami iš SDS:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Išsamus Statistikos biuletenis pateikiamas SDS:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodines apibrėžtis galima rasti Statistikos biuletenio Bendrosiose pastabose:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Išsamią informaciją apie skaičiavimus galima rasti Statistikos biuletenio Techninėse pastabose:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminų ir santrumpų paaiškinimus galima rasti ECB statistikos žodyne:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Lentelėse naudojami sutartiniai žymėjimai

–	duomenų nėra arba tokio rodiklio nebuvo
.	dar nėra duomenų
...	nulis arba dydis, mažesnis už mažiausią nurodyto mato vieneto dydį
i	išankstiniai duomenys
d.s.p.	dėl sezoniškumo pakoreguota
d.s.n.	dėl sezoniškumo nekoreguota

1. Išorės aplinka

1.1. Pagrindiniai prekybos partneriai, BVP ir VKI

	BVP ¹ (pokyčiai, procentais, palyginti su ankstesniu laikotarpiu)						VKI (metiniai pokyčiai, procentais)						
	G20 ²	JAV	Jungtinė Karalystė	Japo- nija	Kinija	palyginimui: euro zona	EBPO šalys		JAV	Jungtinė Karalystė (SVKI)	Japo- nija	Kinija	palyginimui: euro zona ³ (SVKI)
							iš viso	neįskaitant maisto ir energijos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2013	3,1	1,7	1,9	1,4	7,8	-0,3	1,6	1,6	1,5	2,6	0,4	2,6	1,4
2014	3,3	2,4	3,1	-0,1	7,3	1,2	1,7	1,8	1,6	1,5	2,7	2,0	0,4
2015	3,2	2,6	2,2	0,6	6,9	2,0	0,6	1,7	0,1	0,0	0,8	1,4	0,0
2015 IV ketv.	0,7	0,2	0,7	-0,4	1,6	0,5	0,7	1,8	0,5	0,1	0,3	1,5	0,2
2016 I ketv.	0,7	0,2	0,4	0,5	1,2	0,5	1,0	1,9	1,1	0,3	0,0	2,1	0,0
II ketv.	0,6	0,4	0,7	0,2	1,9	0,3	0,8	1,8	1,0	0,3	-0,4	2,1	-0,1
III ketv.	.	0,8	0,5	0,5	1,8	0,3	1,0	1,8	1,1	0,7	-0,5	1,7	0,3
2016 06	-	-	-	-	-	-	0,9	1,9	1,0	0,5	-0,4	1,9	0,1
07	-	-	-	-	-	-	0,8	1,8	0,8	0,6	-0,4	1,8	0,2
08	-	-	-	-	-	-	0,9	1,8	1,1	0,6	-0,5	1,3	0,2
09	-	-	-	-	-	-	1,2	1,8	1,5	1,0	-0,5	1,9	0,4
10	-	-	-	-	-	-	.	.	1,6	0,9	.	2,1	0,5
11 ⁴	-	-	-	-	-	-	0,6

Šaltiniai: Eurostatas (3, 6, 10, 13 stulpeliai); TAB (2, 4, 9, 11, 12 stulpeliai); EBPO (1, 5, 7, 8 stulpeliai).

¹ Ketvirtiniai duomenys dėl sezoniškumo pakoreguoti; metiniai duomenys nekoreguoti.

² Dėl nepaprastos nacionalinės statistikos sistemos padėties, kurią 2016 m. sausio 7 d. paskelbė Argentinos valdžia, šiuo metu Argentinos duomenų nėra, todėl Argentinos duomenys neįtraukti į suvestinius G20 šalių duomenis. Tvarka dėl Argentinos įtraukimo bus persvarstyta ateityje atsižvelgiant į tolesnius pokyčius.

³ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys.

⁴ Euro zonos skaičius – išankstiniais nacionaliniais duomenimis, kurie paprastai apima apie 95 proc. euro zonos, taip pat išankstinės energijos kainų informacijos, pagrįstas įvertis.

1.2. Pagrindiniai prekybos partneriai, pirkimo vadybininkų indeksas ir pasaulinė prekyba

	Pirkimo vadybininkų apklausos (pasiskirstymo indeksai; d.s.p.)									Prekių importas ¹		
	sudėtinis pirkimo vadybininkų indeksas						pasaulio pirkimo vadybininkų indeksas ²			pasaulis	išsivysčiusios ekonomikos šalys	besiformuo- jančios rinkos ekonomikos šalys
	pasau- lis ²	JAV	Jungtinė Karalystė	Japo- nija	Kinija	palyginimui euro zona	apdirbamoji gamyba	paslaugos	nauji eksporto užsakymai			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2013	53,4	54,8	56,8	52,6	51,5	49,7	52,2	52,7	50,6	2,8	-0,2	4,9
2014	54,2	57,3	57,9	50,9	51,1	52,7	53,2	54,1	51,4	2,6	3,8	1,8
2015	53,3	55,8	56,2	51,4	50,4	53,8	51,8	53,9	50,3	1,3	3,8	-0,3
2015 IV ketv.	52,7	55,0	55,4	52,3	49,9	54,1	51,3	53,2	50,5	1,1	0,4	1,6
2016 I ketv.	51,2	51,5	54,1	51,2	50,3	53,2	50,7	51,3	49,4	-1,1	0,6	-2,2
II ketv.	50,8	51,5	52,5	49,0	50,5	53,1	49,7	51,1	48,8	-0,5	0,1	-0,9
III ketv.	51,2	51,9	51,6	49,6	51,7	52,9	51,6	51,1	50,1	0,8	1,1	0,7
2016 06	50,6	51,2	52,5	49,0	50,3	53,1	49,7	51,0	49,3	-0,5	0,1	-0,9
07	51,2	51,8	47,4	50,1	51,9	53,2	51,6	51,0	49,7	0,4	0,3	0,4
08	51,1	51,5	53,5	49,8	51,8	52,9	51,8	50,8	50,4	1,2	1,6	1,0
09	51,5	52,3	53,9	48,9	51,4	52,6	51,6	51,4	50,2	0,8	1,1	0,7
10	53,3	54,9	54,7	51,3	52,9	53,3	53,4	53,3	50,5	.	.	.
11	53,2	54,9	55,2	52,0	52,9	53,9	53,2	53,2	50,7	.	.	.

Šaltiniai: *Markit* (1–9 stulpeliai); CPB Nyderlandų ekonominės politikos analizės biuras ir ECB skaičiavimai (10–12 stulpeliai).

¹ Pasaulio ir išsivysčiusios ekonomikos šalių duomenys neapima euro zonos. Metiniai ir ketvirtiniai duomenys – procentais, palyginti su ankstesniu laikotarpiu; mėnesiniai duomenys – 3 mėn., procentais, palyginti su ankstesniais 3 mėn. Visi duomenys dėl sezoniškumo pakoreguoti.

² Neįskaitant euro zonos.

2. Finansų raida

2.1. Pinigų rinkos palūkanų normos

(metinės palūkanų normos, procentais; laikotarpio vidurkiai)

	Euro zona ¹					JAV	Japonija
	vienos nakties indėliai (EONIA) 1	1 mėn. indėliai (EURIBOR) 2	3 mėn. indėliai (EURIBOR) 3	6 mėn. indėliai (EURIBOR) 4	12 mėn. indėliai (EURIBOR) 5	3 mėn. indėliai (LIBOR) 6	3 mėn. indėliai (LIBOR) 7
2013	0,09	0,13	0,22	0,34	0,54	0,27	0,15
2014	0,09	0,13	0,21	0,31	0,48	0,23	0,13
2015	-0,11	-0,07	-0,02	0,05	0,17	0,32	0,09
2016 05	-0,34	-0,35	-0,26	-0,14	-0,01	0,64	-0,03
06	-0,33	-0,36	-0,27	-0,16	-0,03	0,65	-0,03
07	-0,33	-0,37	-0,29	-0,19	-0,06	0,70	-0,03
08	-0,34	-0,37	-0,30	-0,19	-0,05	0,81	-0,02
09	-0,34	-0,37	-0,30	-0,20	-0,06	0,85	-0,03
10	-0,35	-0,37	-0,31	-0,21	-0,07	0,88	-0,02
11	-0,35	-0,37	-0,31	-0,21	-0,07	0,91	-0,06

Šaltinis: ECB.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys, žr. Bendrąsias pastabas.

2.2. Pajamingumo kreivės

(laikotarpio pabaigoje; metinės normos, procentais; pajamingumo skirtumai, procentiniais punktais)

	Neatidėliotųjų sandorių palūkanų normos					Pajamingumo skirtumai			Momentinės išankstinių sandorių palūkanų normos			
	euro zona ^{1,2}					euro zona ^{1,2}	JAV	Jungtinė Karalystė	euro zona ^{1,2}			
	3 mėn. 1	1 m. 2	2 m. 3	5 m. 4	10 m. 5	10 m.–1 m. 6	10 m.–1 m. 7	10 m.–1 m. 8	1 m. 9	2 m. 10	5 m. 11	10 m. 12
2013	0,08	0,09	0,25	1,07	2,24	2,15	2,91	2,66	0,18	0,67	2,53	3,88
2014	-0,02	-0,09	-0,12	0,07	0,65	0,74	1,95	1,45	-0,15	-0,11	0,58	1,77
2015	-0,45	-0,40	-0,35	0,02	0,77	1,17	1,66	1,68	-0,35	-0,22	0,82	1,98
2016 05	-0,56	-0,54	-0,53	-0,33	0,22	0,76	1,17	1,03	-0,53	-0,48	0,19	1,19
06	-0,65	-0,65	-0,66	-0,52	-0,10	0,54	1,03	0,72	-0,66	-0,66	-0,12	0,60
07	-0,65	-0,64	-0,65	-0,55	-0,15	0,49	0,96	0,56	-0,65	-0,67	-0,19	0,55
08	-0,65	-0,64	-0,65	-0,54	-0,12	0,53	0,98	0,48	-0,65	-0,66	-0,16	0,64
09	-0,74	-0,72	-0,72	-0,59	-0,16	0,56	1,00	0,60	-0,71	-0,71	-0,22	0,64
10	-0,82	-0,74	-0,66	-0,38	0,14	0,88	1,18	1,03	-0,65	-0,51	0,17	1,03
11	-0,80	-0,80	-0,78	-0,42	0,27	1,07	1,60	1,30	-0,80	-0,69	0,39	1,29

Šaltinis: ECB.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys, žr. Bendrąsias pastabas.

² ECB skaičiavimai, pagrįsti EuroMTS pateiktais pagrindiniais duomenimis ir Fitch Ratings suteiktais reitingais.

2.3. Akcijų rinkos indeksai

(indekso lygis, punktais; laikotarpio vidurkiai)

	Dow Jones EURO STOXX indeksai												JAV	Japonija
	lyginamasis dydis		pagrindinių pramonės sektorių indeksai										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	bendras indeksas 1	50 2	pagrindinės žaliavos 3	vartojimo paslaugos 4	vartojimo prekės 5	nafta ir dujos 6	finansai 7	pramonė 8	technologijos 9	komunalinės paslaugos 10	telekomunikacijos 11	sveikatos priežiūra 12	13	14
2013	281,9	2 794,0	586,3	195,0	468,2	312,8	151,5	402,7	274,1	230,6	253,4	629,4	1 643,8	13 577,9
2014	318,7	3 145,3	644,3	216,6	510,6	335,5	180,0	452,9	310,8	279,2	306,7	668,1	1 931,4	15 460,4
2015	356,2	3 444,1	717,4	261,9	628,2	299,9	189,8	500,6	373,2	278,0	377,7	821,3	2 061,1	19 203,8
2016 05	319,5	2 983,7	602,3	248,6	591,6	279,5	150,8	491,9	357,8	252,1	335,4	755,7	2 065,6	16 612,7
06	312,2	2 910,8	591,8	243,6	588,2	276,9	141,7	481,3	359,9	249,8	320,4	761,3	2 083,9	16 068,8
07	312,8	2 919,1	604,5	247,1	599,9	285,0	132,8	481,1	372,6	258,5	317,8	801,0	2 148,9	16 168,3
08	323,2	2 992,9	637,9	253,0	621,1	284,0	138,3	510,9	391,9	255,4	320,0	785,4	2 177,5	16 586,1
09	325,5	3 012,1	635,6	255,4	617,6	281,3	142,8	518,7	396,1	251,6	321,0	780,1	2 157,7	16 737,0
10	327,9	3 042,3	649,8	253,5	620,8	291,0	146,7	519,1	393,0	247,2	318,4	768,8	2 143,0	17 044,5
11	324,5	3 026,4	654,4	247,7	594,1	286,0	152,5	515,1	378,7	231,5	306,9	778,3	2 165,0	17 689,5

Šaltinis: ECB.

2. Finansų raida

2.4. PFĮ palūkanų normos už paskolas namų ūkiams ir namų ūkių indėlius (nauji susitarimai)^{1, 2} (metinės palūkanų normos, procentais; laikotarpio vidurkis, jei nenurodyta kitaip)

	Indėliai				Atnaujina- mosios paskolos ir sąskaitos lėšų pereikvoji- mas	Pratęsta kredito kortelės skola	Vartojimo paskolos			Paskolos individualio- sioms įmonėms ir partnerys- tėms	Būsto paskolos				sudėtinis skolini- mosi kainos rodiklis	
	viena- dieniai	įspėja- mojo laiko- tarpio iki 3 mėn.	sutarto termino				pagal pradinį normos fiksa- vimo laikotarpį	BKKMN ³	pagal pradinį normos fiksavimo laikotarpį							
			iki 2 m.	nuo 2 m.					kinta- moji norma ir iki 1 m.		nuo 1 m.	kinta- moji norma ir iki 1 m.	nuo 1 iki 5 m.	nuo 5 iki 10 m.		nuo 10 m.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2015 11	0,14	0,65	0,64	0,96	6,68	16,91	5,23	6,22	6,60	2,68	2,05	2,31	2,31	2,45	2,62	2,27
12	0,13	0,64	0,64	0,98	6,61	16,95	4,84	5,94	6,25	2,53	1,99	2,27	2,27	2,41	2,55	2,22
2016 01	0,12	0,62	0,63	1,25	6,65	16,88	5,31	6,29	6,65	2,53	1,99	2,23	2,30	2,40	2,53	2,23
02	0,12	0,60	0,60	0,89	6,66	16,89	5,01	6,13	6,46	2,61	2,00	2,20	2,23	2,33	2,48	2,19
03	0,11	0,58	0,59	0,87	6,63	16,88	5,14	5,97	6,34	2,53	1,90	2,10	2,10	2,24	2,38	2,11
04	0,11	0,57	0,58	0,85	6,54	16,82	5,20	5,99	6,33	2,56	1,86	2,09	2,17	2,23	2,41	2,09
05	0,10	0,56	0,54	0,87	6,56	16,75	5,21	6,09	6,46	2,56	1,85	2,03	2,06	2,12	2,37	2,02
06	0,09	0,54	0,56	0,86	6,55	16,79	4,96	5,87	6,18	2,45	1,81	2,00	1,97	2,02	2,32	1,97
07	0,09	0,52	0,50	0,92	6,46	16,80	5,14	5,96	6,29	2,39	1,82	1,96	1,96	1,96	2,33	1,92
08	0,08	0,51	0,52	0,84	6,48	16,78	5,44	6,01	6,37	2,40	1,87	1,96	1,86	1,88	2,31	1,90
09	0,08	0,50	0,50	0,79	6,50	16,78	5,16	5,76	6,14	2,35	1,80	1,98	1,85	1,85	2,28	1,86
10 ⁴	0,08	0,49	0,44	0,75	6,43	16,78	5,17	5,68	6,10	2,43	1,78	1,90	1,80	1,81	2,24	1,81

Šaltinis: ECB.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys.

² Įskaitant namų ūkiams paslaugas teikiančias ne pelno institucijas.

³ Bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN).

2.5. PFĮ palūkanų normos už paskolas ne finansų bendrovėms ir ne finansų bendrovių indėlius (nauji susitarimai)^{1, 2}

(metinės palūkanų normos, procentais; laikotarpio vidurkis, jei nenurodyta kitaip)

	Indėliai			Atnaujina- mosios paskolos ir sąskaitos lėšų pereikvoji- mas	Kitos paskolos pagal dydį ir pradinį normos fiksavimo laikotarpį									Sudėtinis skolinomosi kainos rodiklis
	viena- dieniai	sutarto termino			iki 0,25 mln. eurų			nuo 0,25 mln. iki 1 mln. eurų			nuo 1 mln. eurų			
		iki 2 m.	nuo 2 m.		kintamoji norma ir iki 3 mėn.	nuo 3 mėn. ir iki 1 m.	nuo 1 m.	kintamoji norma ir iki 3 mėn.	nuo 3 mėn. ir iki 1 m.	nuo 1 m.	kintamoji norma ir iki 3 mėn.	nuo 3 mėn. iki 1 m.	nuo 1 m.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2015 11	0,16	0,23	0,83	3,05	3,14	3,39	2,88	2,03	2,16	2,20	1,46	1,62	1,98	2,13
12	0,14	0,23	0,85	3,01	3,07	3,18	2,77	2,01	2,13	2,17	1,51	1,77	1,92	2,09
2016 01	0,13	0,27	0,77	2,97	3,23	3,25	2,78	2,00	2,22	2,17	1,43	1,67	2,07	2,11
02	0,13	0,24	0,70	2,93	3,16	3,28	2,76	1,96	2,11	2,09	1,37	1,47	1,74	2,02
03	0,13	0,16	0,87	2,89	3,03	3,20	2,68	1,92	2,03	2,02	1,38	1,74	1,77	2,05
04	0,12	0,19	0,64	2,80	2,99	3,12	2,66	1,93	1,96	1,98	1,38	1,59	1,81	2,01
05	0,11	0,13	0,63	2,76	2,91	3,10	2,61	1,91	1,94	1,92	1,27	1,68	1,74	1,92
06	0,11	0,15	0,64	2,75	2,67	3,01	2,52	1,85	1,90	1,85	1,34	1,60	1,64	1,90
07	0,09	0,16	0,42	2,71	2,73	3,07	2,47	1,86	1,91	1,80	1,28	1,56	1,69	1,87
08	0,09	0,16	0,47	2,74	2,68	3,01	2,46	1,86	1,94	1,79	1,22	1,48	1,54	1,83
09	0,09	0,12	0,47	2,72	2,65	2,96	2,43	1,82	1,86	1,73	1,28	1,61	1,64	1,86
10 ⁴	0,08	0,15	0,45	2,68	2,63	3,04	2,37	1,81	1,83	1,72	1,28	1,40	1,63	1,83

Šaltinis: ECB.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys.

² Atsižvelgiant į ESS 2010 reikalavimus, 2014 m. gruodžio mėn. nefinansinių grupių kontroliuojančiosios bendrovės buvo perklasifikuotos iš ne finansų bendrovių sektoriaus į finansų bendrovių sektorių.

2. Finansų raida

2.6. Euro zonos rezidentų išleisti skolos vertybiniai popieriai pagal emitento sektorių ir pradinį terminą (mlrd. eurų; sandoriai per mėnesį ir likučiai laikotarpio pabaigoje; nominaliaja verte)

	Likučiai							Bendrasis išleidimas ¹						
	iš viso	PF] (įskaitant Eurosist- temą)	bendrovės, neįskaitant PF]		valdžios sektorius		iš viso	PF] (įskaitant Eurosist- temą)	bendrovės, neįskaitant PF]		valdžios sektorius			
			finansų bendrovės, neįskaitant PF]	ne finansų bendrovės	centrinė valdžia	kita valdžia			finansų bendrovės, neįskaitant PF]	ne finansų bendrovės	centrinė valdžia	kita valdžia		
													FPB	FPB
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Trumpalaikiai														
2013	1 255	483	124	.	67	529	53	508	314	31	.	44	99	21
2014	1 320	543	131	.	59	538	50	410	219	34	.	38	93	25
2015	1 273	517	151	.	61	478	65	335	150	37	.	32	82	34
2016 04	1 295	519	136	.	78	495	68	355	155	39	.	33	82	46
05	1 306	530	133	.	79	495	68	333	153	38	.	34	75	34
06	1 287	525	132	.	67	493	69	308	136	38	.	27	80	27
07	1 272	524	124	.	72	486	66	349	154	43	.	36	78	38
08	1 290	526	141	.	70	484	70	316	138	51	.	24	77	26
09	1 301	539	136	.	68	492	65	345	155	40	.	30	85	36
Ilgalaikiai														
2013	15 114	4 403	3 094	.	920	6 069	628	223	70	39	.	16	89	9
2014	15 131	4 045	3 164	.	994	6 285	642	220	65	43	.	16	85	10
2015	15 236	3 784	3 274	.	1 060	6 481	637	214	66	45	.	13	81	9
2016 04	15 109	3 724	3 138	.	1 067	6 548	633	219	61	35	.	25	91	7
05	15 218	3 732	3 160	.	1 081	6 611	634	238	59	57	.	26	88	8
06	15 218	3 733	3 104	.	1 080	6 663	638	216	73	41	.	14	79	10
07	15 178	3 698	3 127	.	1 083	6 629	641	203	55	46	.	10	84	9
08	15 167	3 692	3 125	.	1 082	6 628	640	99	32	17	.	3	42	5
09	15 194	3 673	3 152	.	1 101	6 630	638	216	52	45	.	29	84	7

Šaltinis: ECB.

¹ Palyginimui naudojami metiniai duomenys – visų metų mėnesinių duomenų vidurkis.

2.7. Skolos vertybinių popierių ir biržinių akcijų augimo tempas ir likučiai (mlrd. eurų; pokyčiai, procentais)

	Skolos vertybiniai popieriai							Biržinės akcijos				
	iš viso	PF] (įskaitant Eurosist- temą)	bendrovės, neįskaitant PF]		valdžios sektorius		iš viso	PF]	finansų bendrovės, neįskaitant PF]	ne finansų bendrovės		
			finansų bendrovės, neįskaitant PF]	ne finansų bendrovės	centrinė valdžia	kita valdžia						
											FPB	FPB
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Likutis												
2013	16 369,5	4 886,1	3 218,6	.	986,6	6 598,1	680,0	5 649,0	569,1	742,5	4 337,4	
2014	16 451,0	4 587,9	3 295,1	.	1 052,1	6 823,2	692,7	5 958,0	591,1	780,6	4 586,3	
2015	16 508,7	4 301,2	3 425,6	.	1 120,8	6 959,3	701,9	6 744,7	586,1	911,6	5 247,0	
2016 04	16 403,3	4 243,1	3 273,1	.	1 144,4	7 042,5	700,2	6 462,6	505,5	917,8	5 039,4	
05	16 523,8	4 262,0	3 293,0	.	1 160,6	7 106,5	701,6	6 552,7	491,5	923,5	5 137,6	
06	16 504,7	4 258,6	3 235,5	.	1 147,2	7 156,0	707,3	6 210,2	395,0	862,0	4 953,2	
07	16 449,7	4 222,3	3 250,8	.	1 154,4	7 115,6	706,6	6 494,8	427,0	874,1	5 193,7	
08	16 456,6	4 217,1	3 266,0	.	1 151,9	7 112,0	709,5	6 536,0	444,7	881,4	5 209,9	
09	16 494,9	4 212,0	3 288,6	.	1 169,0	7 121,7	703,7	6 592,9	427,5	877,9	5 287,5	
Augimo tempas												
2013	-1,4	-8,9	-3,4	.	8,0	4,5	-1,1	0,7	7,2	-0,4	0,2	
2014	-0,7	-7,9	0,4	.	5,1	3,1	1,1	1,5	7,2	1,2	0,7	
2015	0,2	-6,9	5,3	.	4,7	1,8	0,6	1,1	4,5	1,4	0,6	
2016 04	-1,0	-6,8	-0,2	.	3,6	1,7	-0,1	0,9	2,6	1,7	0,6	
05	-0,7	-5,9	-0,6	.	4,7	1,6	0,6	0,9	2,5	1,5	0,6	
06	-0,4	-4,6	-2,3	.	4,7	2,1	2,7	0,9	2,7	1,6	0,6	
07	-0,2	-4,7	-1,5	.	4,3	2,2	2,8	0,9	2,8	1,6	0,6	
08	0,0	-4,6	-0,1	.	4,0	2,1	2,1	0,9	2,8	1,6	0,6	
09	0,0	-3,8	-0,8	.	5,5	1,6	1,9	0,9	2,8	1,7	0,6	

Šaltinis: ECB.

2. Finansų raida

2.8. Efektyvieji valiutos kursai¹

(laikotarpio vidurkiai; indeksas: 1999 m. 1 ketv. = 100)

	EK19						EK38	
	nominalusis kursas	realusis kursas, skaičiuojamas taikant VKI	realusis kursas, skaičiuojamas taikant GKI	realusis kursas, skaičiuojamas taikant BVP defliatorių	realusis kursas, skaičiuojamas taikant VDSAG indeksus ²	realusis kursas, skaičiuojamas taikant VDSSŪ indeksus	nominalusis kursas	realusis kursas, skaičiuojamas taikant VKI
	1	2	3	4	5	6	7	8
2013	101,2	98,2	96,7	91,8	100,9	98,9	111,9	95,5
2014	101,8	97,8	96,8	92,0	99,4	100,0	114,7	96,0
2015	92,4	88,4	89,1	83,9	86,3	90,7	106,5	87,8
2015 IV ketv.	92,4	88,3	89,3	84,3	85,8	90,5	107,7	88,3
2016 I ketv.	94,1	89,5	90,8	85,8	86,9	91,7	110,4	90,1
II ketv.	94,9	90,3	91,5	86,4	86,6	92,1	110,8	90,4
III ketv.	95,2	90,5	91,5	.	.	.	110,6	90,1
2016 06	94,7	90,2	91,3	–	–	–	110,5	90,3
07	94,9	90,4	91,4	–	–	–	110,2	89,9
08	95,2	90,6	91,6	–	–	–	110,6	90,2
09	95,4	90,7	91,6	–	–	–	110,9	90,3
10	95,5	90,8	91,4	–	–	–	110,6	90,1
11	95,0	90,3	90,6	–	–	–	110,3	89,8
	<i>pokytis, procentais, palyginti su ankstesniu mėnesiu</i>							
2016 11	–0,5	–0,6	–0,8	–	–	–	–0,2	–0,3
	<i>pokytis, procentais, palyginti su ankstesniais metais</i>							
2016 11	4,2	3,7	2,8	–	–	–	4,1	3,4

Šaltinis: ECB.

¹ Prekybos partnerių grupių apibrėžtį ir kitą informaciją žr. Statistikos biuletenio Bendrosiose pastabose.

² Eilutė, skaičiuojama taikant VDSAG indeksus, pateikiama tik EK18 prekybos partnerių grupei.

2.9. Dvišaliai valiutų kursai

(laikotarpio vidurkiai; nacionalinės valiutos vienetų už 1 eurą)

	Kinijos juanis	Kroatijos kuna	Čekijos krona	Danijos krona	Vengrijos forintas	Japonijos jena	Lenkijos zlotas	Didžiosios Britanijos svaras sterlingų	Rumunijos lėja	Švedijos krona	Šveicarijos frankas	JAV doleris
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2013	8,165	7,579	25,980	7,458	296,873	129,663	4,197	0,849	4,4190	8,652	1,231	1,328
2014	8,186	7,634	27,536	7,455	308,706	140,306	4,184	0,806	4,4437	9,099	1,215	1,329
2015	6,973	7,614	27,279	7,459	309,996	134,314	4,184	0,726	4,4454	9,353	1,068	1,110
2015 IV ketv.	7,000	7,623	27,057	7,460	312,652	132,952	4,264	0,722	4,4573	9,302	1,085	1,095
2016 I ketv.	7,210	7,617	27,040	7,461	312,024	126,997	4,365	0,770	4,4924	9,327	1,096	1,102
II ketv.	7,379	7,504	27,040	7,439	313,371	121,949	4,372	0,787	4,4986	9,278	1,096	1,129
III ketv.	7,443	7,493	27,029	7,442	311,016	114,292	4,338	0,850	4,4646	9,511	1,089	1,117
2016 06	7,402	7,520	27,061	7,437	313,984	118,453	4,400	0,790	4,5230	9,334	1,089	1,123
07	7,391	7,493	27,042	7,439	314,353	115,250	4,396	0,841	4,4856	9,474	1,087	1,107
08	7,454	7,487	27,025	7,441	310,205	113,487	4,300	0,855	4,4591	9,491	1,088	1,121
09	7,482	7,500	27,022	7,447	308,678	114,218	4,321	0,852	4,4502	9,565	1,092	1,121
10	7,420	7,507	27,022	7,440	307,000	114,473	4,308	0,894	4,4942	9,707	1,089	1,103
11	7,388	7,521	27,033	7,441	308,816	116,933	4,391	0,869	4,5100	9,851	1,076	1,080
	<i>pokytis, procentais, palyginti su ankstesniu mėnesiu</i>											
2016 11	–0,4	0,2	0,0	0,0	0,6	2,1	1,9	–2,8	0,4	1,5	–1,2	–2,1
	<i>pokytis, procentais, palyginti su ankstesniais metais</i>											
2016 11	8,0	–1,1	0,0	–0,3	–1,1	–11,1	3,3	23,0	1,5	5,8	–0,7	0,6

Šaltinis: ECB.

2. Finansų raida

2.10. Euro zonos mokėjimų balansas, finansinė sąskaita

(mlrd. eurų, jei nenurodyta kitaip; likučiai laikotarpio pabaigoje; sandoriai per laikotarpį)

	Iš viso ¹			Tiesioginės investicijos		Portfelinės investicijos		Grynosios išvestinės finansinės priemonės	Kitos investicijos		Oficialiosios tarptautinės atsargos	Palyginimui: bendroji skola užsieniui
	turtas	įsipareigojimai	balansas	turtas	įsipareigojimai	turtas	įsipareigojimai		turtas	įsipareigojimai		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Likučiai (tarptautinių investicijų balansas)												
2015 III ketv.	21 708,7	23 017,6	-1 308,9	9 437,3	7 778,0	6 851,3	10 159,9	-45,7	4 821,5	5 079,7	644,2	13 185,1
IV ketv.	22 235,2	23 309,6	-1 074,4	9 815,1	8 079,3	7 175,3	10 303,2	-44,6	4 645,1	4 927,1	644,2	13 003,1
2016 I ketv.	22 100,0	23 183,1	-1 083,1	9 672,8	7 999,2	7 111,8	10 113,0	-21,8	4 661,9	5 070,9	675,3	13 234,3
II ketv.	22 550,0	23 431,9	-881,9	9 710,4	8 031,1	7 432,1	10 147,6	-54,9	4 740,5	5 253,2	721,8	13 331,6
<i>likučiai, procentais, palyginti su BVP</i>												
2016 II ketv.	212,6	220,9	-8,3	91,5	75,7	70,1	95,7	-0,5	44,7	49,5	6,8	125,7
Sandoriai												
2015 IV ketv.	152,9	-4,1	157,0	227,7	206,5	111,5	-11,8	55,6	-246,5	-198,8	4,6	-
2016 I ketv.	386,5	381,8	4,7	115,2	74,6	134,1	41,3	27,3	108,8	265,9	1,0	-
II ketv.	202,0	110,0	92,0	-21,0	4,4	127,0	-47,2	-47,8	141,6	152,8	2,2	-
III ketv.	191,6	88,2	103,4	63,6	-12,8	124,9	-13,5	1,4	-6,0	114,5	7,7	-
2016 04	151,5	130,5	21,1	-8,0	9,7	55,9	-64,3	-21,4	126,7	185,1	-1,6	-
05	100,1	89,1	10,9	32,7	20,4	26,1	21,3	-14,0	52,1	47,4	3,1	-
06	-49,6	-109,7	60,0	-45,8	-25,6	45,0	-4,2	-12,4	-37,2	-79,8	0,7	-
07	123,1	116,1	7,0	15,6	-6,7	42,0	-16,8	5,8	60,5	139,6	-0,9	-
08	117,0	81,2	35,7	60,6	14,1	38,8	4,7	-2,2	18,0	62,5	1,8	-
09	-48,5	-109,2	60,6	-12,6	-20,2	44,1	-1,3	-2,3	-84,5	-87,6	6,8	-
<i>12 mėn. suvestiniai sandoriai</i>												
2016 09	932,9	575,8	357,1	385,5	272,7	497,5	-31,3	36,5	-2,1	334,4	15,5	-
<i>12 mėn. suvestiniai sandoriai, procentais, palyginti su BVP</i>												
2016 09	8,7	5,4	3,3	3,6	2,6	4,7	-0,3	0,3	0,0	3,1	0,1	-

Šaltinis: ECB.

¹ Grynosios išvestinės finansinės priemonės įskaitytos į visą turtą.

3. Ekonominė veikla

3.1. BVP ir išlaidų dalys

(ketvirtiniai duomenys dėl sezoniškumo pakoreguoti; metiniai duomenys nekoreguoti)

	BVP											
	iš viso	vidaus paklausa								išorės balansas ¹		
		iš viso	asmeninis vartojimas	valdžios sektoriaus vartojimas	bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas				atsargų pokyčiai ²	iš viso	eksportas ¹	importas ¹
	iš viso statyba				iš viso mašinos ir mechanizmai	intelektinės nuosavybės produktai						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
<i>Galiojančiomis kainomis (mlrd. eurų)</i>												
2013	9 932,1	9 602,3	5 561,2	2 094,5	1 947,0	1 000,6	572,4	369,1	-0,4	329,9	4 370,2	4 040,3
2014	10 133,2	9 775,3	5 633,7	2 125,1	1 986,4	1 000,6	598,7	382,2	30,2	357,9	4 532,8	4 174,9
2015	10 455,8	9 981,2	5 744,1	2 163,9	2 063,1	1 018,6	631,8	407,6	10,1	474,6	4 831,6	4 357,1
2015 IV ketv.	2 642,9	2 523,7	1 446,8	546,7	525,4	258,0	163,2	102,8	4,8	119,2	1 215,0	1 095,8
2016 I ketv.	2 659,3	2 533,0	1 454,2	551,2	526,1	259,5	163,8	102,2	1,5	126,3	1 199,4	1 073,1
II ketv.	2 671,6	2 547,1	1 461,1	554,1	533,5	260,2	165,2	107,3	-1,5	124,5	1 212,8	1 088,3
III ketv.	2 683,0	2 561,6	1 467,4	558,2	536,0	.	.	.	0,0	121,3	1 216,4	1 095,0
<i>procentais, palyginti su BVP</i>												
2015	100,0	95,5	54,9	20,7	19,7	9,7	6,0	3,9	0,1	4,5	-	-
<i>Grandininiai indeksai (ankstesnių metų kainomis)</i>												
<i>ketvirtiniai pokyčiai, procentais</i>												
2015 IV ketv.	0,5	0,8	0,4	0,6	1,3	1,4	3,3	-1,2	-	-	0,8	1,5
2016 I ketv.	0,5	0,4	0,7	0,6	0,4	1,0	0,5	-0,8	-	-	0,2	-0,1
II ketv.	0,3	0,3	0,2	0,4	1,2	-0,3	0,7	5,3	-	-	1,2	1,2
III ketv.	0,3	0,4	0,3	0,5	0,2	.	.	.	-	-	0,1	0,2
<i>metiniai pokyčiai, procentais</i>												
2013	-0,3	-0,6	-0,6	0,3	-2,5	-3,5	-2,7	0,7	-	-	2,1	1,4
2014	1,2	1,2	0,8	0,6	1,4	-0,9	4,4	3,1	-	-	4,5	4,9
2015	2,0	1,8	1,8	1,4	3,2	1,3	4,7	5,6	-	-	6,5	6,4
2015 IV ketv.	2,0	2,3	1,7	1,8	3,9	2,3	5,6	4,8	-	-	5,0	5,9
2016 I ketv.	1,7	2,1	1,9	2,0	2,4	2,0	4,7	0,7	-	-	2,4	3,4
II ketv.	1,7	2,2	1,7	2,0	3,6	2,3	5,2	4,7	-	-	2,5	3,8
III ketv.	1,7	1,9	1,6	2,0	3,0	.	.	.	-	-	2,2	2,9
<i>ketvirtinių procentinių BVP pokyčių veiksniai, procentiniais punktais</i>												
2015 IV ketv.	0,5	0,8	0,2	0,1	0,3	0,1	0,2	0,0	0,2	-0,3	-	-
2016 I ketv.	0,5	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,2	0,1	-	-
II ketv.	0,3	0,3	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,2	-0,2	0,0	-	-
III ketv.	0,3	0,4	0,2	0,1	0,0	.	.	.	0,1	-0,1	-	-
<i>metinių procentinių BVP pokyčių veiksniai, procentiniais punktais</i>												
2013	-0,3	-0,6	-0,3	0,1	-0,5	-0,4	-0,2	0,0	0,2	0,4	-	-
2014	1,2	1,2	0,5	0,1	0,3	-0,1	0,3	0,1	0,3	0,0	-	-
2015	2,0	1,8	1,0	0,3	0,6	0,1	0,3	0,2	-0,1	0,3	-	-
2015 IV ketv.	2,0	2,2	1,0	0,4	0,8	0,2	0,3	0,2	0,1	-0,2	-	-
2016 I ketv.	1,7	2,0	1,1	0,4	0,5	0,2	0,3	0,0	0,0	-0,3	-	-
II ketv.	1,7	2,1	0,9	0,4	0,7	0,2	0,3	0,2	0,0	-0,4	-	-
III ketv.	1,7	1,8	0,9	0,4	0,6	.	.	.	-0,1	-0,2	-	-

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

¹ Eksportas ir importas apima prekes ir paslaugas ir tarpvalstybinę prekybą euro zonoje.

² Įskaitant vertybių įsigijimą atėmus pardavimus / perleidimus.

3. Ekonominė veikla

3.2. Pridėtinė vertė pagal ekonominės veiklos rūšis

(ketvirtiniai duomenys dėl sezoniškumo pakoreguoti; metiniai duomenys nekoreguoti)

	Bendroji pridėtinė vertė (bazinėmis kainomis)											Mokesčiai atėmus subsidijas produktams
	iš viso	žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	apdirbamoji gamyba, energija ir komunalinės paslaugos	statyba	prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos	informacija ir ryšiai	finansai ir draudimas	nekilnojamas turtas	profesinės, techninės ir aptarnavimo paslaugos	viešasis valdymas, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	menų, pramogų ir kitos paslaugos	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Galiojančiomis kainomis (mlrd. eurų)												
2013	8 926,8	155,4	1 740,0	460,5	1 671,6	409,6	445,7	1 035,2	945,2	1 747,8	315,8	1 005,4
2014	9 099,0	149,9	1 777,1	460,8	1 711,5	415,2	461,0	1 044,8	978,6	1 778,6	321,4	1 034,3
2015	9 383,5	150,5	1 883,4	465,9	1 766,3	428,2	460,0	1 062,9	1 022,5	1 816,7	327,1	1 072,3
2015 IV ketv.	2 369,7	38,6	474,3	117,9	446,1	108,8	113,4	268,3	260,7	458,8	82,7	273,2
2016 I ketv.	2 386,0	36,3	478,7	119,9	449,3	109,5	113,9	269,8	262,2	462,3	84,1	273,3
II ketv.	2 394,9	36,1	477,3	120,4	451,6	110,3	113,2	271,7	265,5	464,7	84,3	276,7
III ketv.	2 404,7	36,1	479,1	121,1	453,2	110,7	113,0	272,7	266,8	467,5	84,4	278,2
<i>procentais, palyginti su visa pridėtine verte</i>												
2015	100,0	1,6	20,1	5,0	18,8	4,6	4,9	11,3	10,9	19,4	3,5	–
Grandininiai indeksai (pernai metų kainomis)												
<i>metiniai pokyčiai, procentais</i>												
2015 IV ketv.	0,4	1,2	0,2	1,0	0,5	0,1	0,1	0,3	0,7	0,3	0,5	1,5
2016 I ketv.	0,5	–0,6	0,2	0,9	0,9	0,9	1,0	0,1	0,7	0,5	0,9	0,1
II ketv.	0,3	0,0	0,1	–0,1	0,4	0,9	–0,4	0,2	1,0	0,2	0,1	0,5
III ketv.	0,3	–0,6	0,4	0,5	0,4	0,6	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,5
<i>metiniai pokyčiai, procentais</i>												
2013	–0,1	2,4	–0,7	–3,6	–0,9	1,9	0,4	1,4	0,3	0,2	–0,9	–1,2
2014	1,2	1,2	2,3	–1,1	1,3	3,3	–1,4	0,6	2,3	0,5	0,2	1,2
2015	1,9	–0,7	4,1	–0,2	2,1	2,8	–0,4	0,8	3,0	1,0	0,0	3,3
2015 IV ketv.	1,8	0,7	3,8	1,0	1,7	2,0	–0,6	0,9	3,0	0,9	0,4	3,6
2016 I ketv.	1,5	–0,4	1,6	1,2	2,0	2,5	0,3	0,8	2,7	1,0	1,4	3,3
II ketv.	1,6	0,5	1,2	1,4	2,1	2,7	–0,1	1,0	3,2	1,2	1,8	2,4
III ketv.	1,6	0,0	0,9	2,4	2,2	2,4	0,8	0,8	2,8	1,3	1,7	2,6
<i>ketvirtinių procentinių BVP pokyčių veiksniai, procentiniais punktais</i>												
2015 IV ketv.	0,4	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	–
2016 I ketv.	0,5	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	–
II ketv.	0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	–
III ketv.	0,3	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	–
<i>metinių procentinių pridėtinės vertės pokyčių veiksniai, procentiniais punktais</i>												
2013	–0,1	0,0	–0,1	–0,2	–0,2	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	–
2014	1,2	0,0	0,4	–0,1	0,2	0,2	–0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	–
2015	1,9	0,0	0,8	0,0	0,4	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,0	–
2015 IV ketv.	1,8	0,0	0,7	0,1	0,3	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,0	–
2016 I ketv.	1,5	0,0	0,3	0,1	0,4	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,0	–
II ketv.	1,6	0,0	0,2	0,1	0,4	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,1	–
III ketv.	1,6	0,0	0,2	0,1	0,4	0,1	0,0	0,1	0,3	0,3	0,1	–

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

3. Ekonominė veikla

3.3. Užimtumas¹

(ketvirtiniai duomenys dėl sezoniškumo pakoreguoti; metiniai duomenys nekoreguoti)

	Iš viso	Pagal užimtumo statusą		Pagal ekonominę veiklą									
		samdomieji darbuotojai	savaranikiškai dirbantys asmenys	žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	apdirbamoji gamyba, energija ir komunalinės paslaugos	statyba	prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos	informacija ir ryšiai	finansai ir draudimas	nekilnojamas turtas	profesinės, techninės ir aptarnavimo paslaugos	viešasis valdymas, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	menų, pramogų ir kitos paslaugos
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Užimti gyventojai													
<i>procentais, palyginti su visais užimtais gyventojais</i>													
2013	100,0	85,0	15,0	3,4	15,2	6,2	24,7	2,7	2,7	1,0	12,9	24,1	7,1
2014	100,0	85,0	15,0	3,4	15,1	6,1	24,8	2,7	2,7	1,0	13,1	24,2	7,1
2015	100,0	85,2	14,8	3,3	14,9	6,0	24,8	2,7	2,6	1,0	13,3	24,1	7,1
<i>metiniai pokyčiai, procentais</i>													
2013	-0,6	-0,6	-0,8	-1,8	-1,3	-3,6	-0,9	0,4	-1,3	-1,4	0,4	0,3	0,4
2014	0,6	0,6	0,1	0,0	-0,4	-1,7	0,7	0,6	-0,8	0,8	2,1	1,0	0,5
2015	1,0	1,2	0,0	-0,9	0,1	0,0	1,1	1,2	-0,5	0,8	3,0	0,9	1,1
2015 III ketv.	1,0	1,2	-0,1	-1,0	0,3	-0,3	1,1	1,7	-0,5	0,7	3,2	1,0	1,0
IV ketv.	1,3	1,5	-0,2	-0,9	0,3	-0,1	1,6	1,8	-0,4	0,5	3,3	1,1	1,6
2016 I ketv.	1,4	1,7	-0,3	-0,9	0,6	0,0	1,7	2,6	0,0	1,3	3,4	1,1	1,7
II ketv.	1,4	1,7	0,0	-0,2	0,5	-0,2	2,0	1,9	-0,1	0,4	3,1	1,2	1,7
Dirbtos valandos													
<i>procentais, palyginti su visais užimtais gyventojais</i>													
2013	100,0	80,1	19,9	4,4	15,7	6,9	25,7	2,8	2,7	1,0	12,5	21,8	6,3
2014	100,0	80,3	19,7	4,4	15,6	6,8	25,7	2,9	2,7	1,0	12,8	22,0	6,3
2015	100,0	80,5	19,5	4,3	15,5	6,8	25,6	2,9	2,7	1,0	13,0	22,0	6,3
<i>metiniai pokyčiai, procentais</i>													
2013	-1,4	-1,3	-1,7	-1,5	-1,5	-5,0	-1,7	0,1	-1,9	-2,7	-0,6	-0,2	-1,0
2014	0,5	0,8	-0,5	-0,5	0,0	-1,4	0,4	0,6	-0,9	0,6	2,2	1,1	0,2
2015	1,1	1,4	0,2	0,2	0,5	0,6	0,9	2,1	-0,5	1,1	3,2	1,1	1,1
2015 III ketv.	1,2	1,5	0,3	0,0	0,4	0,3	0,8	2,9	-0,7	1,5	3,8	1,3	1,4
IV ketv.	1,2	1,5	0,3	0,4	0,1	0,6	1,3	2,2	-0,1	-0,4	3,2	1,1	1,6
2016 I ketv.	1,6	2,0	0,3	1,0	1,0	0,5	1,9	3,3	0,5	0,4	4,0	1,1	1,1
II ketv.	1,7	1,8	1,1	0,6	1,2	0,1	2,2	2,5	0,8	0,3	3,6	1,1	1,9
Vieno darbuotojo dirbtos valandos													
<i>metiniai pokyčiai, procentais</i>													
2013	-0,8	-0,7	-0,9	0,2	-0,2	-1,5	-0,8	-0,2	-0,7	-1,4	-1,1	-0,5	-1,4
2014	0,0	0,1	-0,6	-0,6	0,4	0,3	-0,3	0,0	-0,1	-0,2	0,1	0,1	-0,3
2015	0,1	0,2	0,2	1,2	0,4	0,5	-0,2	0,9	0,0	0,2	0,2	0,2	0,0
2015 III ketv.	0,2	0,2	0,4	1,0	0,1	0,5	-0,3	1,2	-0,3	0,9	0,6	0,3	0,4
IV ketv.	0,0	-0,1	0,5	1,3	-0,2	0,7	-0,3	0,5	0,3	-0,9	0,0	0,0	0,0
2016 I ketv.	0,2	0,3	0,7	1,9	0,4	0,5	0,2	0,7	0,4	-0,9	0,6	0,0	-0,6
II ketv.	0,3	0,2	1,1	0,8	0,6	0,3	0,2	0,6	0,8	-0,1	0,6	-0,1	0,2

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

¹ Užimtumo duomenys pagrįsti ESS 2010.

3. Ekonominė veikla

3.4. Darbo jėga, nedarbas ir laisvos darbo vietos

(dėl sezoniškumo pakoreguota, jei nenurodyta kitaip)

	Darbo jėga, mln. ¹	Nevisiškas užimtumas, %, palyginti su darbo jėga ¹	Nedarbas										Laisvų darbo vietų lygis ²	
			iš viso		ilgalaikis nedarbas, %, palyginti su darbo jėga ¹	pagal amžių				pagal lytį				
			bedarbiai, mln.	%, palyginti su darbo jėga		suaugusieji		jaunimas		vyrai		moterys		
						mln.	%, palyginti su darbo jėga	mln.	%, palyginti su darbo jėga	mln.	%, palyginti su darbo jėga	mln.		%, palyginti su darbo jėga
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Dalis %, 2013 m.		100,0			81,3		18,7			53,6		46,4		
2013	159,359	4,6	19,226	12,0	5,9	15,627	10,7	3,599	24,4	10,304	11,9	8,921	12,1	1,4
2014	160,334	4,6	18,636	11,6	6,1	15,215	10,4	3,421	23,7	9,932	11,5	8,704	11,8	1,5
2015	160,600	4,6	17,441	10,9	5,6	14,292	9,8	3,150	22,3	9,254	10,7	8,188	11,0	1,5
2015 IV ketv.	161,147	4,5	16,916	10,5	5,4	13,842	9,4	3,074	21,9	8,946	10,3	7,970	10,7	1,6
2016 I ketv.	161,013	4,5	16,640	10,3	5,2	13,628	9,2	3,012	21,5	8,732	10,1	7,909	10,6	1,7
II ketv.	161,849	4,5	16,372	10,1	5,1	13,391	9,1	2,981	21,1	8,506	9,8	7,866	10,5	1,7
III ketv.	.	.	16,172	10,0	.	13,214	8,9	2,958	20,9	8,378	9,6	7,794	10,4	1,6
2016 05	–	–	16,352	10,1	–	13,369	9,0	2,983	21,1	8,487	9,8	7,866	10,5	–
06	–	–	16,336	10,1	–	13,362	9,0	2,974	21,0	8,483	9,7	7,853	10,5	–
07	–	–	16,229	10,0	–	13,263	9,0	2,966	21,0	8,410	9,6	7,819	10,4	–
08	–	–	16,200	10,0	–	13,232	8,9	2,968	20,9	8,380	9,6	7,820	10,4	–
09	–	–	16,086	9,9	–	13,147	8,9	2,939	20,7	8,344	9,6	7,742	10,3	–
10	–	–	15,908	9,8	–	12,969	8,8	2,939	20,7	8,286	9,5	7,621	10,1	–

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

¹ Dėl sezoniškumo nekoreguota.

² Laisvų darbo vietų lygis – laisvų darbo vietų skaičius, padalytas iš užimtų darbo vietų skaičiaus ir laisvų darbo vietų skaičiaus sumos, išreikštas procentais.

3.5. Trumpalaikė verslo statistika

	Pramonės gamyba						Statybos produkcija	ECB naujų užsakyimų gamybai rodiklis	Mažmeninė prekyba				Naujų lengvųjų automobilių registracija
	iš viso, neįskaitant statybos		pagrindinės pramonės grupės						iš viso	maisto produktai, gėrimai ir tabakas	ne maisto produktai	kuras	
	apdirbamoji gamyba	tarpinio vartojimo prekės	investicinės prekės	vartojimo prekės	energija								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Dalis %, 2010 m.	100,0	86,0	33,6	29,2	22,5	14,7	100,0	100,0	100,0	39,3	51,5	9,1	100,0
metiniai pokyčiai, procentais													
2013	-0,7	-0,7	-0,9	-0,5	-0,4	-0,8	-2,2	-0,2	-0,6	-0,6	-0,5	-0,8	-4,4
2014	0,9	1,8	1,3	1,8	2,6	-5,4	2,0	3,1	1,5	0,7	2,4	-0,1	3,8
2015	2,0	2,3	1,0	3,6	2,3	0,7	-0,9	3,6	2,7	1,7	3,5	2,6	8,8
2015 IV ketv.	1,8	2,3	1,7	3,4	1,9	-1,9	0,5	2,9	2,5	1,2	3,3	2,1	10,0
2016 I ketv.	1,3	2,0	1,9	2,9	1,0	-3,5	2,6	0,6	2,2	1,7	2,9	1,4	9,5
II ketv.	1,0	1,1	1,1	1,3	1,1	-0,9	-0,2	-2,3	1,7	0,6	2,7	2,2	8,5
III ketv.	0,9	1,2	1,4	0,9	1,4	-1,0	2,9	0,2	1,4	1,2	1,6	2,2	6,5
2016 05	0,4	0,5	1,1	-0,4	0,5	-1,4	-0,5	-1,6	1,7	0,8	2,3	3,8	10,3
06	0,8	1,0	0,6	1,5	1,4	-3,5	0,6	-2,5	1,9	0,8	3,1	0,3	6,9
07	-0,5	0,1	0,6	-1,4	1,8	-4,7	4,1	-3,3	1,9	1,4	2,4	2,8	5,8
08	2,2	2,5	2,5	3,4	0,8	1,1	2,1	2,1	1,3	0,5	2,1	1,6	3,9
09	1,2	1,3	1,3	1,2	1,6	0,7	1,8	1,9	1,0	1,7	0,4	2,1	9,4
10	2,4	2,1	3,3	0,7	4,2
mėnesiniai pokyčiai, procentais (d.s.p.)													
2016 05	-1,4	-1,3	-0,3	-2,4	-0,4	-2,8	0,2	0,8	0,3	0,8	-0,3	1,2	0,3
06	0,9	0,9	-0,3	1,7	0,9	-0,3	0,2	1,1	0,1	-0,1	0,8	-3,2	-1,0
07	-0,7	-0,7	-0,3	-1,9	0,4	0,9	1,5	-1,6	0,4	0,8	-0,3	2,0	-0,2
08	1,8	2,1	1,8	4,2	0,0	2,5	0,1	2,5	-0,1	-0,2	0,0	0,1	-0,4
09	-0,8	-1,0	-0,7	-2,2	-0,4	-0,2	-0,9	-0,9	-0,4	0,5	-1,2	0,1	4,9
10	1,1	0,2	2,3	-1,0	-4,8

Šaltiniai: Eurostatas, ECB skaičiavimai, ECB eksperimentinė statistika (8 stulpelis) ir Europos automobilių gamintojų asociacija (13 stulpelis).

3. Ekonominė veikla

3.6. Nuomonių apklausa (dėl sezoniško pakoreguota)

	Europos Komisijos verslo ir vartotojų tyrimai (balansai, procentais, jei nenurodyta kitaip)							Pirkimo vadybininkų apklausa (pasiskirstymo indeksai)				
	ekonominių vertinimų rodiklis (ilgalaikis vidurkis = 100)	apdirbamoji gamyba		vartotojų pasitikėjimo rodiklis	statybos pasitikėjimo rodiklis	mažmeninės prekybos pasitikėjimo rodiklis	paslaugos		apdirbamosios gamybos pirkimo vadybininkų indeksas (PVI)	apdirbamosios gamybos produkcija	paslaugų verslo veikla	sudėtinė (mišri) produkcija
		pramonės pasitikėjimo rodiklis	pajėgumų panaudojimas (%)				paslaugų pasitikėjimo rodiklis	pajėgumų panaudojimas (%)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999–2013	100,0	-6,1	80,7	-12,8	-13,6	-8,7	6,9	-	51,0	52,4	52,9	52,7
2013	93,5	-9,0	78,7	-18,8	-27,8	-12,2	-5,3	87,2	49,6	50,6	49,3	49,7
2014	101,5	-3,8	80,5	-10,2	-26,4	-3,1	4,9	87,7	51,8	53,3	52,5	52,7
2015	104,2	-3,1	81,4	-6,2	-22,5	1,6	9,3	88,4	52,2	53,4	54,0	53,8
2015 IV ketv.	106,2	-2,4	81,8	-6,4	-18,4	5,1	12,7	88,7	52,8	54,0	54,2	54,1
2016 I ketv.	104,0	-3,8	81,7	-8,3	-18,9	1,9	10,8	88,8	51,7	52,9	53,3	53,2
II ketv.	104,3	-3,4	81,5	-7,8	-18,4	1,8	11,3	89,0	52,0	53,0	53,1	53,1
III ketv.	104,3	-2,9	82,0	-8,2	-15,9	0,3	10,4	89,2	52,1	53,7	52,6	52,9
2016 06	104,4	-2,8	-	-7,2	-18,2	0,8	10,9	-	52,8	53,9	52,8	53,1
07	104,5	-2,6	81,6	-7,9	-16,3	1,7	11,2	89,0	52,0	53,9	52,9	53,2
08	103,5	-4,3	-	-8,5	-15,8	-1,1	9,9	-	51,7	53,3	52,8	52,9
09	104,9	-1,8	-	-8,2	-15,6	0,4	10,0	-	52,6	53,8	52,2	52,6
10	106,4	-0,6	82,3	-8,0	-14,2	0,4	12,1	89,4	53,5	54,6	52,8	53,3
11	106,5	-1,1	-	-6,1	-12,7	1,5	12,1	-	53,7	54,1	53,8	53,9

Šaltiniai: Europos Komisija (Ekonomikos ir finansų reikalų generalinis direktoratas) (1–8 stulpeliai), *Markit* (9–12 stulpeliai).

3.7. Namų ūkių ir ne finansų bendrovių suvestinės sąskaitos (galiojančiomis kainomis, jei nenurodyta kitaip; dėl sezoniško nekoreguota)

	Namų ūkiai							Ne finansų bendrovės					
	santauų rodiklis (bendras) ¹	skolos rodiklis	realiosios bendrosios disponuojamosios pajamos	finansinės investicijos	nefinansinės investicijos (bendros)	grynoji vertė ²	su būstu susijęs turtas	pelno dalis ³	santauų rodiklis (grynasis)	skolos rodiklis ⁴	finansinės investicijos	nefinansinės investicijos (bendros)	finansavimas
	procentais, palyginti su disponuojamomis pajamomis (pakoreguota)	metiniai pokyčiai, procentais					procentais, palyginti su grynąja pridėtine verte	procentais, palyginti su BVP	metiniai pokyčiai, procentais				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2013	12,5	95,5	-0,5	1,2	-4,9	0,6	-1,8	32,3	4,1	129,6	2,0	-0,1	0,8
2014	12,5	94,7	0,7	1,8	0,6	2,8	1,2	32,9	4,8	131,1	2,5	6,5	1,4
2015	12,3	94,1	1,9	2,0	2,3	3,4	2,8	34,4	6,3	133,5	3,9	2,7	2,2
2015 III ketv.	12,4	94,3	1,7	2,0	2,0	2,6	2,0	34,3	6,0	134,0	3,4	0,1	2,0
IV ketv.	12,3	94,1	1,8	2,0	5,3	3,4	2,8	34,4	6,3	133,5	3,9	4,8	2,2
2016 I ketv.	12,4	93,6	2,3	1,9	3,1	2,2	3,5	33,7	6,1	132,9	3,8	4,5	2,1
II ketv.	12,5	93,6	2,4	2,3	6,1	3,3	3,9	33,8	6,7	133,4	4,0	5,0	2,2

Šaltiniai: ECB ir Eurostatas.

¹ Pagrįstas keturių ketvirčių santauų ir bendrų disponuojamųjų pajamų sumomis (pakoreguota dėl grynosios namų ūkių nuosavybės pensijų fondų atidėjimui pokyčio).

² Finansinis turtas (atėmus finansinius įsipareigojimus) ir nefinansinis turtas. Nefinansinį turtą daugiausia sudaro su būstu susijęs turtas (gyvenamosios paskirties pastatai ir žemė).

Be to, jis apima įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių ir dėl to įtraukiamų į namų ūkių sektorių, nefinansinį turtą.

³ Pelno daliai apskaičiuoti naudojamos grynosios verslo pajamos, jos verslo apskaitoje iš esmės atitinka einamąjį pelną.

⁴ Pagrįstas paskolų, skolos vertybinių popierių, prekybos kreditų ir įsipareigojimų pensijų sistemoms likučiais.

3. Ekonominė veikla

3.8. Euro zonos mokėjimų balansas, einamoji ir kapitalo sąskaitos (mlrd. eurų; dėl sezoniškumo pakoreguota, jei nenurodyta kitaip; sandoriai)

	Einamoji sąskaita											Kapitalo sąskaita ¹	
	iš viso			prekės		paslaugos		pirminės pajamos		antrinės pajamos		kreditas	debetas
	kreditas	debetas	balansas	kreditas	debetas	kreditas	debetas	kreditas	debetas	kreditas	debetas		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2015 IV ketv.	899,5	823,5	76,0	524,9	433,6	194,8	182,0	153,6	149,3	26,2	58,6	18,4	9,4
2016 I ketv.	879,1	793,3	85,8	515,5	426,1	194,3	177,3	144,2	135,3	25,1	54,6	9,8	11,1
II ketv.	882,1	788,1	94,0	518,2	420,3	190,1	177,8	148,6	136,6	25,2	53,4	7,0	6,6
III ketv.	879,9	798,2	81,7	518,1	428,5	190,6	175,9	145,5	129,7	25,8	64,0	6,2	5,0
2016 04	293,6	260,3	33,3	172,3	139,9	63,3	58,9	49,6	43,8	8,4	17,7	2,5	2,0
05	294,7	262,9	31,7	172,1	140,0	63,9	59,6	50,3	45,3	8,4	18,0	1,8	2,2
06	293,8	264,8	29,0	173,7	140,4	63,0	59,2	48,7	47,5	8,4	17,7	2,8	2,4
07	292,7	265,5	27,2	172,2	143,8	63,5	58,3	48,4	43,2	8,6	20,2	2,3	1,8
08	296,4	267,3	29,1	175,1	144,4	63,4	58,7	49,5	43,1	8,5	21,1	1,7	1,5
09	290,8	265,4	25,3	170,7	140,4	63,7	59,0	47,6	43,4	8,7	22,7	2,2	1,7
<i>12 mėn. suvestiniai sandoriai</i>													
2016 09	3 540,6	3 203,1	337,5	2 076,7	1 708,6	769,8	712,9	591,9	550,9	102,2	230,7	41,5	32,2
<i>12 mėn. suvestiniai sandoriai, procentais, palyginti su BVP</i>													
2016 09	33,2	30,1	3,2	19,5	16,0	7,2	6,7	5,6	5,2	1,0	2,2	0,4	0,3

¹ Kapitalo sąskaita dėl sezoniškumo nekoreguota.

3.9. Euro zonos užsienio prekyba prekėmis¹, vertė ir apimtys pagal produktų grupes² (dėl sezoniškumo pakoreguota, jei nenurodyta kitaip)

	Iš viso (d.s.n.)		Eksportas (f.o.b.)					Importas (c.i.f.)					
	ekspor-tas	impor-tas	iš viso			palyginimui: apdirbamoji gamyba	iš viso			palyginimui: apdirbamoji gamyba	nafta		
			tarpinio vartojimo prekės	investici- nės prekės	vartojimo prekės		tarpinio vartojimo prekės	investici- nės prekės	vartojimo prekės				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
<i>Vertė (mlrd. eurų, 1 ir 2 stulpelių metiniai pokyčiai, procentais)</i>													
2015 IV ketv.	3,4	2,5	508,1	236,4	105,8	153,5	425,6	444,6	247,5	73,5	114,9	325,3	44,3
2016 I ketv.	-0,9	-2,7	502,8	233,4	104,2	151,2	422,3	438,4	241,2	71,7	116,7	326,3	37,4
II ketv.	-0,1	-4,1	502,2	231,0	105,5	153,3	432,9	429,6	235,9	70,9	114,7	324,3	42,3
III ketv.	-0,3	-2,6	505,5	.	.	.	426,0	436,4	.	.	.	323,4	.
2016 04	-0,7	-5,4	168,8	77,7	35,9	51,0	146,3	143,7	78,2	24,1	38,5	109,3	13,3
05	2,1	-2,0	165,8	76,0	34,8	50,7	140,9	141,9	78,5	22,8	38,2	106,1	14,4
06	-1,5	-4,7	167,6	77,3	34,8	51,6	145,8	144,1	79,3	24,1	38,0	108,9	14,6
07	-9,3	-8,3	166,3	77,4	33,4	50,4	134,9	145,5	80,1	23,2	38,6	104,2	14,9
08	8,3	3,7	170,0	78,6	34,6	51,8	146,9	146,6	80,6	23,9	38,9	111,6	14,2
09	2,0	-2,4	169,1	.	.	.	144,2	144,3	.	.	.	107,5	.
<i>Vieneto vertės indeksai (2000 m. = 100; 1 ir 2 stulpelių metiniai pokyčiai, procentais)</i>													
2015 IV ketv.	0,8	5,2	118,1	115,0	119,4	122,5	117,2	107,6	107,6	107,8	108,2	110,4	101,3
2016 I ketv.	-0,8	2,3	118,5	116,0	117,5	121,8	117,1	109,9	110,9	105,8	109,9	111,2	110,8
II ketv.	2,1	4,0	118,0	114,1	119,0	123,7	120,1	107,1	106,4	104,5	110,0	111,9	101,1
III ketv.
2016 03	-0,5	-0,6	119,3	115,5	121,6	121,6	117,7	109,0	109,8	107,3	110,5	109,8	107,2
04	1,7	3,0	119,6	115,7	121,9	124,2	122,0	108,1	107,0	107,0	110,0	112,9	105,0
05	5,0	7,1	117,1	113,2	117,7	122,8	117,5	106,5	106,4	101,2	110,4	110,2	101,8
06	-0,1	2,0	117,3	113,3	117,5	124,2	120,8	106,8	105,9	105,2	109,7	112,8	96,6
07	-8,4	-4,0	116,7	113,6	112,8	121,7	111,7	107,7	106,8	103,2	110,0	107,4	102,2
08	9,0	7,0	118,8	115,3	115,4	124,5	121,2	108,3	107,3	105,7	110,9	114,5	98,7

Šaltiniai: ECB ir Eurostatas.

¹ Skirtumai tarp ECB mokėjimų balanso prekių (3.8 lentelė) ir Eurostato prekybos prekėmis (3.9 lentelė) daugiausia nulemti skirtingų apibrėžčių.

² Produktų grupės, kaip jos suskirstytos pagal Makroekonomikos kategorijų klasifikaciją.

4. Kainos ir sąnaudos

4.1. Suderintas vartotojų kainų indeksas¹ (metiniai pokyčiai, procentais, jei nenurodyta kitaip)

	Iš viso					Iš viso (d.s.p.; pokyčiai, procentais, palyginti su ankstesniu laikotarpiu) ²						Palyginimui: administruojamosios kainos		
	indeksas: 2005 m. = 100	iš viso			prekės	paslaugos	iš viso	perdirbti maisto produktai	neperdirbti maisto produktai	pramonės prekės, neįskaitant energijos	energija (d.s.n.)	paslaugos	visas SVKI, neįskaitant administruojamųjų kainų	administruojamosios kainos
		2	iš viso, neįskaitant maisto ir energijos	3										
Dalis %, 2016 m.	100,0	100,0	70,7	55,8	44,2	100,0	12,1	7,4	26,5	9,7	44,2	86,5	13,5	
2013	99,5	1,4	1,1	1,3	1,4	-	-	-	-	-	-	1,2	2,1	
2014	100,0	0,4	0,8	-0,2	1,2	-	-	-	-	-	-	0,2	1,9	
2015	100,0	0,0	0,8	-0,8	1,2	-	-	-	-	-	-	-0,1	0,9	
2015 IV ketv.	100,2	0,2	1,0	-0,6	1,2	-0,1	0,1	1,1	0,1	-3,0	0,2	0,1	0,7	
2016 I ketv.	99,2	0,0	1,0	-0,8	1,1	-0,4	0,1	-0,8	0,1	-4,4	0,2	0,0	0,3	
II ketv.	100,4	-0,1	0,8	-0,9	1,0	0,4	0,2	0,7	0,0	2,0	0,3	-0,1	0,1	
III ketv.	100,3	0,3	0,8	-0,4	1,1	0,3	0,1	1,1	0,0	0,3	0,4	0,3	0,3	
2016 06	100,7	0,1	0,9	-0,7	1,1	0,2	0,1	-0,2	0,0	1,7	0,1	0,1	0,2	
07	100,1	0,2	0,9	-0,6	1,2	0,0	0,0	0,9	0,0	-1,0	0,2	0,1	0,3	
08	100,2	0,2	0,8	-0,5	1,1	0,0	0,1	0,8	0,0	-1,0	0,0	0,2	0,2	
09	100,6	0,4	0,8	-0,2	1,1	0,1	0,0	-0,8	0,0	1,0	0,1	0,4	0,4	
10	100,9	0,5	0,8	0,1	1,1	0,2	0,1	-0,1	0,0	1,6	0,1	0,6	0,2	
11 ³	100,8	0,6	0,8	.	1,1	0,0	0,2	0,0	0,0	-0,2	-0,1	.	.	

	Prekės						Paslaugos					
	maisto produktai (įskaitant alkoholinius gėrimus ir tabaką)			pramonės prekės			būstas	transportas	ryšiai	poilsis ir asmeninės paslaugos	įvairios paslaugos	
	iš viso	perdirbti maisto produktai	neperdirbti maisto produktai	iš viso	pramonės prekės, neįskaitant energijos	energija	nuoma					
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Dalis %, 2016 m.	19,5	12,1	7,4	36,3	26,5	9,7	10,7	6,4	7,1	3,2	15,2	8,0
2013	2,7	2,2	3,5	0,6	0,6	0,6	1,7	1,4	2,4	-4,2	2,3	0,7
2014	0,5	1,2	-0,8	-0,5	0,1	-1,9	1,7	1,4	1,7	-2,8	1,5	1,3
2015	1,0	0,6	1,6	-1,8	0,3	-6,8	1,2	1,1	1,3	-0,8	1,5	1,2
2015 IV ketv.	1,4	0,7	2,6	-1,7	0,5	-7,2	1,2	1,0	1,1	-0,1	1,5	1,2
2016 I ketv.	0,8	0,6	1,1	-1,7	0,6	-7,4	1,1	1,0	0,6	0,0	1,6	1,2
II ketv.	0,9	0,5	1,4	-1,9	0,5	-7,7	1,1	1,0	0,6	0,0	1,3	1,2
III ketv.	1,1	0,5	2,1	-1,3	0,3	-5,1	1,1	1,0	0,9	0,0	1,5	1,3
2016 06	0,9	0,5	1,5	-1,6	0,4	-6,4	1,0	1,0	0,8	-0,1	1,6	1,3
07	1,4	0,5	2,9	-1,7	0,4	-6,7	1,0	1,0	1,0	0,0	1,5	1,4
08	1,3	0,5	2,5	-1,4	0,3	-5,6	1,0	1,0	0,8	0,0	1,5	1,3
09	0,7	0,5	1,1	-0,6	0,3	-3,0	1,1	1,1	0,9	0,0	1,5	1,3
10	0,4	0,5	0,2	-0,1	0,3	-0,9	1,1	1,2	1,0	0,0	1,2	1,1
11 ³	0,7	0,7	0,6	.	0,3	-1,1

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys.

² 2016 m. gegužės mėn. ECB pradėjo skelbti dėl sezoniškumo pakoreguotas euro zonos SVKI eilutes, atnaujintas patobulinius koregavimo dėl sezoniškumo metodą, kaip pateikta Ekonomikos biuletenio (ECB, 2016 m., Nr. 3) 1 intarpe (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/eb/eb201603.en.pdf>).

³ Išankstiniais nacionaliniais duomenimis, kurie paprastai apima apie 95 proc. euro zonos, taip pat išankstine energijos kainų informacija pagrįstas įvertis.

4. Kainos ir sąnaudos

4.2. Gamybos, statybos ir turto kainos (metiniai pokyčiai, procentais, jei nenurodyta kitaip)

	Pramonės gamintojų kainos, neįskaitant statybos										Statyba	Gyvenamosios paskirties turto kainos ¹	Eksperimentinis komercinės paskirties turto kainų rodiklis ¹	
	iš viso (indeksas: 2010 m. =100)	gamyba, neįskaitant statybos ir energijos												energija
		iš viso	apdirbamoji gamyba	gamyba, neįskaitant statybos ir energijos			vartojimo prekės							
				iš viso	tarpinio vartojimo prekės	investicinės prekės	iš viso	maisto produktai, gėrimai ir tabakas	ne maisto produktai					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Dalis %, 2010 m.	100,0	100,0	78,1	72,1	29,4	20,1	22,6	13,8	8,9	27,9				
2013	108,5	-0,2	-0,1	0,4	-0,6	0,6	1,7	2,6	0,2	-1,6	0,2	-1,8	-1,0	
2014	106,9	-1,5	-0,9	-0,3	-1,1	0,4	0,1	-0,2	0,3	-4,3	0,3	0,4	1,3	
2015	104,0	-2,7	-2,4	-0,5	-1,3	0,7	-0,6	-1,0	0,2	-8,2	0,2	1,6	4,5	
2015 IV ketv.	102,7	-3,1	-2,5	-0,7	-1,9	0,6	-0,2	-0,3	0,3	-9,4	-0,2	2,2	5,9	
2016 I ketv.	100,6	-3,7	-2,7	-0,9	-2,2	0,4	-0,4	-0,5	0,0	-11,1	-0,3	2,8	5,8	
II ketv.	100,9	-3,8	-2,8	-1,1	-2,7	0,4	-0,5	-0,8	0,1	-10,7	0,2	3,0	3,5	
III ketv.	101,9	-2,0	-1,3	-0,6	-1,8	0,5	0,0	-0,1	0,1	-5,9	.	.	.	
2016 05	100,9	-3,8	-2,9	-1,1	-2,8	0,5	-0,5	-0,8	0,2	-10,8	-	-	-	
06	101,6	-3,1	-2,3	-1,0	-2,5	0,5	-0,4	-0,5	0,0	-8,7	-	-	-	
07	102,0	-2,6	-2,0	-0,9	-2,2	0,5	-0,2	-0,3	0,1	-7,5	-	-	-	
08	101,8	-1,9	-1,3	-0,6	-1,8	0,5	0,0	-0,1	0,1	-5,7	-	-	-	
09	101,9	-1,5	-0,7	-0,3	-1,4	0,5	0,1	0,1	0,1	-4,5	-	-	-	
10	102,7	-0,4	0,3	0,0	-0,8	0,5	0,6	0,6	0,2	-1,5	-	-	-	

Šaltiniai: Eurostatas, ECB skaičiavimai ir ECB skaičiavimai, pagrįsti IPD duomenimis ir nacionaliniais šaltiniais (13 stulpelis).

¹ Eksperimentiniai duomenys, pagrįsti nesuderintais šaltiniais (išsamiau žr. <http://www.ecb.europa.eu/stats/intro/html/experiment.en.html>).

4.3. Prekių kainos ir BVP defliatoriai (metiniai pokyčiai, procentais, jei nenurodyta kitaip)

	BVP defliatoriai						Naftos kainos (eurais už barelj)	Prekių kainos, neįskaitant energijos (eurais)							
	iš viso (d.s.p.; indeksas: 2010 m. = 100)	iš viso	vidaus paklausa			eksportas ¹		importas ¹	apskaičiuotos pagal importo svorį ²			apskaičiuotos pagal vidaus paklausos svorį ²			
			iš viso	asmeninis vartojimas	valdžios sektoriaus vartojimas				bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	iš viso	maisto produktai	ne maisto produktai	iš viso	maisto produktai	ne maisto produktai
Dalis %								100,0	45,4	54,6	100,0	50,4	49,6		
2013	103,7	1,2	0,9	1,1	1,2	0,4	-0,5	-1,3	81,9	-9,9	-13,6	-6,1	-9,0	-11,2	-6,3
2014	104,6	0,9	0,6	0,5	0,9	0,6	-0,7	-1,5	74,1	-3,4	2,0	-8,5	-0,4	4,6	-6,4
2015	105,7	1,1	0,3	0,1	0,4	0,7	0,1	-1,9	47,1	0,0	4,2	-4,5	2,9	7,0	-2,6
2015 IV ketv.	106,3	1,3	0,4	0,3	0,5	0,8	-0,2	-2,3	39,5	-7,4	-1,8	-13,4	-8,2	-4,8	-12,9
2016 I ketv.	106,4	1,1	0,4	0,3	0,9	0,8	-1,5	-3,3	31,2	-12,3	-8,4	-16,5	-12,9	-11,1	-15,6
II ketv.	106,6	1,0	0,3	0,1	0,8	0,8	-2,4	-4,1	40,8	-8,9	-5,7	-12,4	-12,4	-12,6	-12,2
III ketv.	106,6	0,8	0,6	0,3	0,9	0,9	-1,6	-2,4	41,0	-0,6	-2,0	1,0	-6,0	-10,5	0,9
2016 06	-	-	-	-	-	-	-	-	43,1	-5,9	-2,0	-10,3	-10,1	-10,4	-9,6
07	-	-	-	-	-	-	-	-	40,7	-3,1	-4,8	-1,2	-8,0	-12,3	-1,4
08	-	-	-	-	-	-	-	-	41,2	0,3	-1,7	2,7	-5,1	-10,3	2,6
09	-	-	-	-	-	-	-	-	41,2	1,1	0,7	1,5	-4,6	-8,9	1,6
10	-	-	-	-	-	-	-	-	45,1	3,0	-0,4	6,9	-3,1	-10,4	8,0
11	-	-	-	-	-	-	-	-	43,1	8,1	-0,2	18,2	2,1	-8,3	18,1

Šaltiniai: Eurostatas, ECB skaičiavimai ir Bloomberg (9 stulpelis).

¹ Prekių ir paslaugų, įskaitant tarpvalstybinę prekybą euro zonoje, eksporto ir importo defliatoriai.

² Apskaičiuotos pagal importo svorį: apskaičiuotos pagal 2009–2011 m. vidutinę importo struktūrą; apskaičiuotos pagal vidaus paklausos svorį: apskaičiuotos pagal 2009–2011 m. vidutinę vidaus paklausos struktūrą.

4. Kainos ir sąnaudos

4.4. Nuomonių apklausos dėl kainų (dėl sezoniškumo pakoreguota)

	Europos Komisijos verslo ir vartotojų tyrimai (balansai, procentais)				vartotojų kainų tendencijos per artimiausius 12 mėn.	Pirkimo vadybininkų apklausos (pasiskirstymo indeksai)			
	pardavimo kainų lūkesčiai (per kitus 3 mėn.)					sąnaudų kainos		nustatytos kainos	
	apdirbamoji gamyba	mažmeninė prekyba	paslaugos	statyba		apdirbamoji gamyba	paslaugos	apdirbamoji gamyba	paslaugos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1999–2013	4,8	–	–	–2,0	34,0	57,7	56,7	–	49,9
2013	–0,4	1,6	–1,4	–17,3	29,7	48,5	53,8	49,4	47,8
2014	–0,9	–1,5	0,9	–17,2	14,2	49,6	53,5	49,7	48,2
2015	–2,7	1,3	2,7	–13,3	–1,1	48,9	53,5	49,6	49,0
2015 IV ketv.	–2,1	1,9	3,8	–8,7	–0,8	45,6	53,6	49,2	49,6
2016 I ketv.	–4,8	0,7	3,7	–9,3	–1,7	41,5	52,5	47,7	49,0
II ketv.	–1,0	1,9	4,7	–8,2	–2,2	47,5	54,4	48,5	49,0
III ketv.	–0,2	1,0	4,5	–6,7	–0,3	51,4	54,0	49,6	49,8
2016 06	0,6	2,0	3,8	–7,7	–1,3	49,6	54,8	49,3	49,0
07	0,2	0,7	4,8	–5,2	–0,5	51,0	54,7	49,9	49,8
08	–0,8	1,3	4,3	–7,4	–0,8	51,0	53,2	48,9	49,5
09	0,0	0,9	4,5	–7,6	0,5	52,4	54,0	49,9	50,0
10	3,5	2,6	4,5	–5,1	0,1	53,9	54,3	50,8	49,7
11	4,8	2,9	5,3	–6,0	1,8	58,8	54,4	51,4	50,3

Šaltiniai: Europos Komisija (Ekonomikos ir finansų reikalų generalinis direktoratas) ir *Markit*.

4.5. Darbo sąnaudų indeksai

(metiniai pokyčiai, procentais, jei nurodyta kitaip)

	Iš viso (indeksas: 2012 m. = 100)	Iš viso	Pagal sudedamąsias dalis		Pagal pasirinktos ekonominės veiklos pobūdį		Palyginimui: sutarto darbo užmokesčio indeksas ¹
			darbo užmokestis	darbdavių socialinės įmokos	verslo ekonomika	daugiausia ne verslo ekonomika	
Dalis %, 2012 m.	1	2	3	4	5	6	7
	100,0	100,0	74,6	25,4	69,3	30,7	
2013	101,4	1,4	1,5	1,2	1,2	1,9	1,8
2014	102,7	1,3	1,3	1,2	1,3	1,2	1,8
2015	104,3	1,6	2,0	0,5	1,6	1,6	1,5
2015 IV ketv.	110,5	1,6	1,9	0,9	1,5	1,8	1,5
2016 I ketv.	99,0	1,6	1,7	1,5	1,6	1,6	1,4
II ketv.	109,2	1,0	0,9	1,4	0,9	1,1	1,5
III ketv.	1,4

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

¹ Eksperimentiniai duomenys, pagrįsti nesuderintų šaltinių duomenimis (išsamiau žr. <http://www.ecb.europa.eu/stats/intro/html/experiment.en.html>).

4. Kainos ir sąnaudos

4.6. Vienetinės darbo sąnaudos, atlygis vienam samdomajam darbuotojui ir darbo našumas

(metiniai pokyčiai, procentais, jei nenurodyta kitaip; ketvirtiniai duomenys dėl sezoniško pakoreguoti; metiniai duomenys nekoreguoti)

	Iš viso (indeksas: 2010 m. = 100)	Iš viso	Pagal ekonominę veiklą									
			žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	apdirbamoji gamyba, energija ir komunalinės paslaugos	statyba	prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos	informacija ir ryšiai	finansai ir draudimas	nekilnojamas turtas	profesinės, techninės ir aptarnavimo paslaugos	viešasis valdymas, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	menų, pramogų ir kitos paslaugos
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienetinės darbo sąnaudos												
2013	103,8	1,2	-1,6	2,0	1,4	1,0	-0,8	-0,2	-2,7	1,4	1,6	2,1
2014	104,6	0,7	-1,0	-0,7	1,1	0,5	-0,5	2,2	1,7	1,4	1,6	1,3
2015	104,8	0,3	1,5	-2,2	1,1	0,5	0,8	0,3	2,6	1,7	1,1	2,2
2015 III ketv.	105,0	0,3	2,7	-2,2	1,0	0,6	1,5	0,8	2,6	2,2	1,1	2,3
IV ketv.	105,3	0,5	0,5	-2,0	-0,3	1,5	1,7	0,5	2,5	1,7	1,3	2,1
2016 I ketv.	105,4	1,0	1,8	0,4	0,1	0,9	1,3	1,6	3,8	2,2	1,2	1,8
II ketv.	105,7	0,9	1,9	0,5	-0,2	1,1	0,3	1,7	2,4	1,2	1,3	0,7
Atlygis vienam samdomajam darbuotojui												
2013	105,1	1,5	2,6	2,7	1,3	1,0	0,8	1,6	0,1	1,3	1,5	0,8
2014	106,5	1,3	0,1	2,0	1,8	1,1	2,2	1,7	1,5	1,6	1,1	1,1
2015	107,9	1,3	1,8	1,7	0,9	1,4	2,4	0,4	2,6	1,6	1,1	1,1
2015 III ketv.	108,1	1,2	1,6	1,6	0,9	1,4	2,6	0,3	2,6	1,8	0,9	1,1
IV ketv.	108,5	1,2	2,1	1,4	0,8	1,7	1,9	0,3	3,0	1,5	1,2	0,9
2016 I ketv.	108,8	1,3	2,3	1,5	1,3	1,3	1,2	1,8	3,3	1,5	1,2	1,5
II ketv.	109,0	1,2	2,5	1,1	1,5	1,2	1,1	1,6	3,1	1,3	1,3	0,8
Vieno samdomojo darbuotojo darbo našumas												
2013	101,3	0,3	4,3	0,6	-0,1	0,0	1,5	1,8	2,8	-0,1	-0,1	-1,3
2014	101,9	0,6	1,2	2,7	0,6	0,6	2,7	-0,6	-0,2	0,2	-0,5	-0,3
2015	102,9	1,0	0,3	4,0	-0,3	0,9	1,6	0,1	0,0	0,0	0,0	-1,1
2015 III ketv.	102,9	0,9	-1,0	3,9	0,0	0,7	1,1	-0,5	0,1	-0,3	-0,1	-1,2
IV ketv.	103,1	0,7	1,6	3,5	1,1	0,1	0,2	-0,2	0,5	-0,3	-0,1	-1,2
2016 I ketv.	103,2	0,3	0,5	1,0	1,2	0,3	-0,1	0,3	-0,4	-0,7	0,0	-0,3
II ketv.	103,2	0,2	0,6	0,6	1,7	0,1	0,8	-0,1	0,7	0,1	0,0	0,1
Atlygis už vieną dirbtą valandą												
2013	107,2	2,3	2,4	2,8	2,8	1,9	0,8	2,1	1,5	2,4	1,9	2,3
2014	108,5	1,2	1,1	1,5	1,3	1,2	2,1	1,6	1,3	1,2	0,9	1,2
2015	109,7	1,1	1,2	1,3	0,3	1,5	1,3	0,5	2,2	1,2	1,0	1,2
2015 III ketv.	109,6	1,0	1,0	1,4	0,3	1,6	1,4	0,6	1,9	1,3	0,7	0,7
IV ketv.	110,2	1,3	1,1	1,5	0,5	2,0	1,3	0,1	3,3	1,2	1,3	1,0
2016 I ketv.	110,3	1,0	0,3	1,0	0,9	1,1	0,6	1,3	3,7	0,7	1,2	2,1
II ketv.	110,5	1,0	2,1	0,6	1,4	1,0	0,5	1,0	3,1	0,8	1,5	0,6
Valandinis darbo našumas												
2013	103,4	1,1	4,0	0,8	1,4	0,9	1,8	2,4	4,2	1,0	0,4	0,1
2014	104,1	0,7	1,8	2,3	0,3	0,9	2,7	-0,5	0,0	0,1	-0,6	0,0
2015	105,0	0,9	-0,9	3,6	-0,8	1,2	0,7	0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-1,0
2015 III ketv.	104,8	0,7	-2,0	3,8	-0,6	1,1	-0,1	-0,2	-0,8	-0,9	-0,4	-1,6
IV ketv.	105,0	0,8	0,2	3,7	0,5	0,4	-0,3	-0,5	1,4	-0,2	-0,1	-1,2
2016 I ketv.	105,1	0,1	-1,3	0,7	0,7	0,2	-0,8	-0,2	0,5	-1,3	0,0	0,2
II ketv.	104,9	0,0	-0,2	0,0	1,3	-0,1	0,2	-0,9	0,7	-0,5	0,1	-0,1

Šaltiniai: Eurostatas ir ECB skaičiavimai.

5. Pinigai ir kreditas

5.1. Pinigų junginiai¹

(mlrd. eurų ir metinis augimo tempas; dėl sezoniškumo pakoreguota; likučiai ir augimo tempas laikotarpio pabaigoje, sandoriai per laikotarpį)

	P3											12
	P1		P2			P3-P2						
	grynieji pinigai apyvartoje	vienadieniai indėliai	3	P2-P1		6	7	atpirkimo sandoriai	pinigų rinkos fondų akcijos	skolos vertybiniai popieriai iki 2 m. termino	11	
				sutarto termino iki 2 m. indėliai	ispėjamojo laikotarpio iki 3 mėn. indėliai							
1	2											
Likučiai												
2013	909,8	4 473,4	5 383,3	1 681,2	2 143,2	3 824,4	9 207,7	122,4	416,8	86,8	626,0	9 833,7
2014	969,5	4 977,5	5 946,9	1 581,0	2 149,8	3 730,8	9 677,8	125,4	422,2	106,3	653,9	10 331,7
2015	1 036,5	5 576,9	6 613,4	1 438,5	2 161,9	3 600,4	10 213,8	78,3	478,8	73,3	630,4	10 844,2
2015 IV ketv.	1 036,5	5 576,9	6 613,4	1 438,5	2 161,9	3 600,4	10 213,8	78,3	478,8	73,3	630,4	10 844,2
2016 I ketv.	1 049,6	5 711,7	6 761,3	1 420,2	2 164,8	3 585,1	10 346,4	88,7	465,6	94,6	648,9	10 995,2
II ketv.	1 054,6	5 818,6	6 873,2	1 410,2	2 172,0	3 582,2	10 455,4	84,2	481,7	94,7	660,6	11 116,0
III ketv.	1 066,6	5 938,9	7 005,5	1 393,3	2 174,5	3 567,8	10 573,3	80,5	495,1	93,5	669,1	11 242,4
2016 05	1 051,1	5 789,3	6 840,3	1 403,5	2 170,8	3 574,3	10 414,6	87,5	475,5	87,2	650,2	11 064,8
06	1 054,6	5 818,6	6 873,2	1 410,2	2 172,0	3 582,2	10 455,4	84,2	481,7	94,7	660,6	11 116,0
07	1 058,2	5 876,2	6 934,4	1 404,8	2 172,9	3 577,7	10 512,1	82,4	485,2	97,4	665,0	11 177,1
08	1 061,5	5 919,6	6 981,1	1 393,0	2 174,0	3 567,0	10 548,1	82,3	479,8	98,6	660,8	11 208,9
09	1 066,6	5 938,9	7 005,5	1 393,3	2 174,5	3 567,8	10 573,3	80,5	495,1	93,5	669,1	11 242,4
10 ¹	1 072,4	5 972,3	7 044,7	1 343,9	2 175,0	3 518,9	10 563,6	74,5	504,3	90,0	668,7	11 232,3
Sandoriai												
2013	45,7	245,1	290,7	-115,7	45,8	-69,9	220,8	-11,1	-48,8	-63,5	-123,5	97,3
2014	59,0	378,5	437,5	-91,8	3,8	-88,1	349,4	1,6	10,4	12,4	24,4	373,8
2015	65,9	567,2	633,1	-135,4	12,2	-123,1	510,0	-48,2	51,1	-25,9	-23,0	487,0
2015 IV ketv.	8,1	135,5	143,6	-5,3	-0,9	-6,2	137,3	-19,0	21,3	-4,8	-2,5	134,9
2016 I ketv.	13,3	145,2	158,5	-14,1	3,2	-10,9	147,6	10,9	-13,4	19,2	16,7	164,3
II ketv.	5,0	102,0	107,0	-12,7	7,2	-5,5	101,5	-1,6	15,5	-1,1	12,8	114,3
III ketv.	12,0	121,6	133,6	-15,7	2,2	-13,5	120,2	-3,7	13,8	-2,5	7,6	127,8
2016 05	2,7	34,2	36,9	-9,5	6,0	-3,5	33,3	-0,2	3,5	-5,6	-2,4	31,0
06	3,5	30,1	33,6	6,0	1,3	7,3	41,0	-3,4	6,1	5,5	8,3	49,2
07	3,6	57,2	60,8	-4,4	1,0	-3,4	57,3	-1,8	4,0	2,3	4,5	61,8
08	3,3	44,0	47,3	-11,8	1,0	-10,8	36,5	-0,1	-5,5	1,0	-4,5	32,0
09	5,0	20,5	25,5	0,6	0,2	0,8	26,3	-1,8	15,3	-5,7	7,7	34,0
10 ¹	5,9	25,8	31,7	-25,0	0,7	-24,2	7,5	-6,1	9,1	-5,0	-1,9	5,6
Augimo tempas												
2013	5,3	5,8	5,7	-6,4	2,2	-1,8	2,5	-8,9	-10,4	-38,0	-16,1	1,0
2014	6,5	8,4	8,1	-5,5	0,2	-2,3	3,8	1,3	2,5	18,1	3,9	3,8
2015	6,8	11,3	10,6	-8,6	0,6	-3,3	5,3	-38,1	11,9	-25,1	-3,5	4,7
2015 IV ketv.	6,8	11,3	10,6	-8,6	0,6	-3,3	5,3	-38,1	11,9	-25,1	-3,5	4,7
2016 I ketv.	6,0	11,1	10,2	-6,2	0,6	-2,2	5,6	-27,8	6,6	-1,2	-1,1	5,2
II ketv.	4,0	9,6	8,7	-4,1	0,6	-1,3	5,1	-2,0	9,1	-3,1	5,5	5,1
III ketv.	3,7	9,3	8,4	-3,3	0,5	-1,0	5,0	-13,9	8,1	13,6	5,5	5,1
2016 05	4,3	10,0	9,1	-5,4	0,6	-1,8	5,1	-15,2	7,4	-2,0	2,2	4,9
06	4,0	9,6	8,7	-4,1	0,6	-1,3	5,1	-2,0	9,1	-3,1	5,5	5,1
07	3,7	9,6	8,6	-3,9	0,5	-1,2	5,1	-17,0	6,8	16,5	4,3	5,0
08	3,6	9,7	8,7	-4,1	0,5	-1,3	5,1	-14,9	4,7	18,5	3,4	5,0
09	3,7	9,3	8,4	-3,3	0,5	-1,0	5,0	-13,9	8,1	13,6	5,5	5,1
10 ¹	4,0	8,7	7,9	-4,7	0,6	-1,5	4,6	-28,3	6,9	12,5	1,7	4,4

Šaltinis: ECB.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys.

5. Pinigai ir kreditas

5.2. Indėliai, įskaityti į P3¹

(mlrd. eurų ir metinis augimo tempas; dėl sezoniškumo pakoreguota; likučiai ir augimo tempas laikotarpio pabaigoje, sandoriai per laikotarpį)

	Ne finansų bendrovės ²					Namų ūkiai ³					Finansų bendrovės, neįskaitant PF ⁴ ir DBPF ²	Draudimo bendrovės ir pensijų fondai	Kita valdžia ⁴
	iš viso	viena-dieniai	sutarto termino iki 2 mėn.	įspėjamojo laikotarpio iki 3 mėn.	atpirkimo sandoriai	iš viso	viena-dieniai	sutarto termino iki 2 mėn.	įspėjamojo laikotarpio iki 3 mėn.	atpirkimo sandoriai			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Likučiai													
2013	1 713,6	1 188,9	398,1	109,8	16,8	5 414,7	2 539,0	876,5	1 994,6	4,6	796,9	194,6	300,5
2014	1 845,1	1 349,0	365,1	111,6	19,4	5 557,8	2 749,6	812,1	1 993,2	2,8	875,8	222,2	332,9
2015	1 929,8	1 483,9	321,0	116,4	8,4	5 751,0	3 059,8	695,1	1 993,7	2,4	984,3	225,7	364,7
2015 IV ketv.	1 929,8	1 483,9	321,0	116,4	8,4	5 751,0	3 059,8	695,1	1 993,7	2,4	984,3	225,7	364,7
2016 I ketv.	1 984,6	1 536,4	322,7	116,0	9,4	5 830,1	3 137,4	693,6	1 996,4	2,7	975,9	218,9	375,9
II ketv.	2 013,4	1 573,9	314,0	117,1	8,4	5 906,5	3 214,6	688,8	2 000,1	3,0	974,7	210,7	379,8
III ketv.	2 047,5	1 602,5	317,9	118,1	9,1	5 979,6	3 301,8	672,0	2 003,1	2,6	967,5	206,2	386,3
2016 05	2 007,9	1 564,7	318,6	116,6	8,0	5 877,0	3 184,7	690,6	1 998,3	3,5	972,0	214,7	379,5
06	2 013,4	1 573,9	314,0	117,1	8,4	5 906,5	3 214,6	688,8	2 000,1	3,0	974,7	210,7	379,8
07	2 029,4	1 590,7	313,9	116,5	8,4	5 933,3	3 245,7	684,0	2 000,7	2,9	973,2	214,6	385,7
08	2 031,7	1 595,9	310,1	117,0	8,7	5 961,2	3 277,6	677,6	2 003,3	2,8	976,5	213,4	386,0
09	2 047,5	1 602,5	317,9	118,1	9,1	5 979,6	3 301,8	672,0	2 003,1	2,6	967,5	206,2	386,3
10 ⁴	2 036,7	1 604,4	307,1	118,1	7,0	5 984,7	3 334,1	643,3	2 004,6	2,8	944,9	206,4	393,0
Sandoriai													
2013	100,5	91,5	-6,3	9,0	6,3	107,8	181,1	-99,2	32,0	-6,1	-22,0	-13,9	-8,4
2014	69,0	91,1	-26,4	1,5	2,8	140,7	208,9	-65,0	-1,4	-1,7	54,0	7,3	21,0
2015	81,0	121,6	-34,2	4,9	-11,2	193,5	303,1	-109,9	0,8	-0,4	91,1	-0,1	30,3
2015 IV ketv.	18,3	21,7	-2,5	0,7	-1,6	59,8	74,1	-12,0	-1,6	-0,7	18,9	6,6	6,7
2016 I ketv.	61,1	57,6	2,8	-0,4	1,1	81,2	78,8	-0,6	2,8	0,3	-2,7	-6,5	12,1
II ketv.	27,1	36,2	-9,0	1,0	-1,1	75,5	76,2	-5,1	4,0	0,4	-2,8	-8,5	3,7
III ketv.	35,2	29,8	4,1	0,6	0,7	73,5	87,5	-16,6	3,1	-0,5	-6,3	-4,2	6,3
2016 05	2,4	6,0	-3,5	0,5	-0,5	24,6	23,7	-1,8	2,7	-0,1	2,2	-0,9	2,2
06	6,3	9,6	-4,4	0,7	0,4	29,5	29,8	-1,8	1,9	-0,5	2,0	-4,0	0,4
07	16,6	17,2	0,0	-0,6	0,0	26,9	31,1	-4,7	0,7	-0,1	-1,5	4,0	5,9
08	2,3	5,4	-3,9	0,5	0,3	28,2	32,1	-6,4	2,6	-0,1	3,7	-1,2	0,2
09	16,2	7,2	7,9	0,7	0,4	18,4	24,4	-5,5	-0,2	-0,2	-8,4	-7,0	0,2
10 ⁴	-10,1	0,5	-8,3	-0,1	-2,1	22,6	27,7	-6,6	1,4	0,2	-24,5	0,2	7,3
Augimo tempas													
2013	6,2	8,3	-1,6	8,9	58,6	2,0	7,7	-10,2	1,6	-57,3	-2,7	-6,7	-2,7
2014	4,0	7,6	-6,6	1,3	15,9	2,6	8,2	-7,4	-0,1	-37,8	6,6	3,9	7,0
2015	4,4	8,9	-9,6	4,4	-57,4	3,5	11,0	-13,6	0,0	-15,1	10,2	0,0	9,1
2015 IV ketv.	4,4	8,9	-9,6	4,4	-57,4	3,5	11,0	-13,6	0,0	-15,1	10,2	0,0	9,1
2016 I ketv.	7,4	11,0	-4,5	3,8	-31,3	4,2	10,7	-8,8	0,2	-30,6	5,6	-3,3	10,2
II ketv.	7,9	11,0	-3,1	3,9	-27,8	4,6	10,4	-5,9	0,1	0,3	3,8	-8,5	10,3
III ketv.	7,4	9,9	-1,4	1,7	-8,5	5,1	10,6	-4,9	0,4	-18,2	0,7	-5,7	8,0
2016 05	7,9	11,0	-2,6	3,4	-32,7	4,5	10,5	-6,9	0,1	-6,3	2,7	-7,4	9,3
06	7,9	11,0	-3,1	3,9	-27,8	4,6	10,4	-5,9	0,1	0,3	3,8	-8,5	10,3
07	7,2	10,2	-3,2	2,5	-29,8	4,9	10,4	-4,9	0,3	-10,6	2,0	-7,4	11,2
08	7,2	10,1	-4,3	2,1	11,9	5,2	10,8	-4,8	0,4	-12,1	1,0	-6,2	9,2
09	7,4	9,9	-1,4	1,7	-8,5	5,1	10,6	-4,9	0,4	-18,2	0,7	-5,7	8,0
10 ⁴	5,5	7,9	-2,9	0,8	-29,6	5,2	10,7	-5,4	0,6	-20,0	-1,8	-9,4	8,1

Šaltinis: ECB.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys.

² Atsižvelgiant į ESS 2010 reikalavimus, 2014 m. gruodžio mėn. ne finansų grupių kontroliuojančiosios bendrovės iš ne finansų bendrovių sektoriaus buvo perkeltos į finansų bendrovių sektorių. Šie subjektai į PF balanso statistiką įtraukti su finansų bendrovėmis, išskyrus PF bei draudimo bendroves ir pensijų fondus (DBPF).

³ Įskaitant namų ūkiams paslaugas teikiančias ne pelno institucijas.

⁴ Valdžios sektorius, neįskaitant centrinės valdžios.

5. Pinigai ir kreditas

5.3. Kreditas euro zonos rezidentams¹

(mlrd. eurų ir metinis augimo tempas; dėl sezoniškumo pakoreguota; likučiai ir augimo tempas laikotarpio pabaigoje; sandoriai per laikotarpį)

	Kreditas valdžios sektoriui			Kreditas kitiems euro zonos rezidentams								skolos vertybiniai popieriai	nuosavybės priemonės ir ne pinigų rinkos fondų investicinių fondų akcijos
	iš viso	paskolos	skolos vertybiniai popieriai	iš viso	paskolos					draudimo bendrovėms ir pensijų fondams			
					iš viso	pakoreguotos paskolos ²	ne finansų bendrovėms ³	namų ūkiams ⁴	finansų bendrovėms, neįskaitant PFJ ir DBPF ³				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Likučiai													
2013	3 410,3	1 098,8	2 311,5	12 708,2	10 544,5	10 973,3	4 353,0	5 222,9	869,8	98,8	1 367,2	796,5	
2014	3 615,6	1 135,0	2 478,5	12 506,9	10 456,6	10 728,8	4 299,5	5 200,8	827,3	129,0	1 280,0	770,3	
2015	3 904,3	1 112,4	2 789,5	12 601,3	10 514,1	10 809,1	4 274,7	5 307,7	808,0	123,7	1 304,9	782,4	
2015 IV ketv.	3 904,3	1 112,4	2 789,5	12 601,3	10 514,1	10 809,1	4 274,7	5 307,7	808,0	123,7	1 304,9	782,4	
2016 I ketv.	4 053,5	1 115,9	2 924,5	12 634,2	10 565,5	10 828,3	4 288,7	5 339,3	828,7	108,8	1 312,5	756,2	
II ketv.	4 191,8	1 112,5	3 066,2	12 663,0	10 565,2	10 869,1	4 296,4	5 348,6	816,3	103,9	1 342,5	755,4	
III ketv.	4 272,1	1 105,2	3 153,6	12 768,4	10 622,4	10 926,6	4 288,6	5 379,3	845,5	109,1	1 365,5	780,4	
2016 05	4 144,3	1 125,9	3 005,3	12 674,5	10 585,0	10 850,6	4 306,8	5 347,6	819,8	110,7	1 330,4	759,1	
06	4 191,8	1 112,5	3 066,2	12 663,0	10 565,2	10 869,1	4 296,4	5 348,6	816,3	103,9	1 342,5	755,4	
07	4 247,0	1 109,1	3 124,5	12 710,9	10 592,1	10 892,5	4 299,5	5 356,0	826,2	110,4	1 359,6	759,1	
08	4 255,8	1 107,7	3 134,8	12 743,6	10 601,0	10 907,2	4 294,7	5 366,4	829,4	110,5	1 364,8	777,7	
09	4 272,1	1 105,2	3 153,6	12 768,4	10 622,4	10 926,6	4 288,6	5 379,3	845,5	109,1	1 365,5	780,4	
10 ⁱ	4 290,9	1 099,6	3 178,0	12 810,1	10 655,4	10 955,5	4 301,7	5 388,5	850,6	114,6	1 376,4	778,3	
Sandoriai													
2013	-24,5	-73,5	48,9	-306,8	-248,0	-271,8	-132,8	-3,6	-121,3	9,7	-72,5	13,8	
2014	73,8	16,4	57,4	-104,7	-49,8	-36,1	-61,4	-14,9	14,7	11,7	-89,8	35,0	
2015	285,0	-21,0	305,7	85,4	56,9	72,3	-14,7	98,2	-21,0	-5,6	25,0	3,5	
2015 IV ketv.	81,2	-13,9	95,0	13,0	26,1	35,4	1,1	24,0	-0,5	1,5	-16,8	3,7	
2016 I ketv.	120,0	1,5	118,6	71,8	81,4	53,3	35,3	36,5	24,3	-14,7	11,3	-21,0	
II ketv.	116,3	-8,9	125,2	54,0	21,7	64,4	19,0	14,6	-7,0	-5,0	30,8	1,5	
III ketv.	69,2	-7,3	76,2	113,3	69,7	71,6	6,1	33,4	25,1	5,2	21,6	22,0	
2016 05	38,7	1,4	37,4	27,1	13,1	17,7	10,6	1,6	2,7	-1,9	9,2	4,8	
06	34,1	-14,0	48,0	6,7	-6,7	35,9	-1,4	5,2	-3,7	-6,9	14,8	-1,4	
07	47,9	-3,3	51,0	53,3	36,0	31,5	11,2	7,8	10,6	6,4	15,3	2,1	
08	9,1	-1,4	10,5	35,9	13,1	17,9	-4,2	11,4	5,8	0,1	5,1	17,7	
09	12,2	-2,6	14,7	24,0	20,6	22,2	-0,9	14,2	8,7	-1,4	1,2	2,2	
10 ⁱ	38,2	-5,5	43,7	44,5	33,2	29,4	15,5	7,6	4,6	5,5	11,1	0,2	
Augimo tempas													
2013	-0,7	-6,3	2,2	-2,4	-2,3	-2,4	-2,9	-0,1	-12,3	10,9	-5,0	1,8	
2014	2,1	1,5	2,4	-0,8	-0,5	-0,3	-1,4	-0,3	1,6	11,9	-6,6	4,4	
2015	7,9	-1,8	12,3	0,7	0,5	0,7	-0,3	1,9	-2,5	-4,3	1,9	0,4	
2015 IV ketv.	7,9	-1,8	12,3	0,7	0,5	0,7	-0,3	1,9	-2,5	-4,3	1,9	0,4	
2016 I ketv.	10,2	-2,8	16,1	1,1	1,1	1,0	0,8	2,2	-0,6	-19,2	3,2	-2,3	
II ketv.	11,7	-2,8	18,1	1,5	1,2	1,6	1,3	1,9	0,5	-23,6	7,2	-3,0	
III ketv.	10,1	-2,5	15,3	2,0	1,9	2,1	1,4	2,1	5,2	-10,7	3,5	0,8	
2016 05	11,1	-1,9	16,9	1,4	1,2	1,2	1,2	2,1	-0,6	-21,1	5,1	-2,3	
06	11,7	-2,8	18,1	1,5	1,2	1,6	1,3	1,9	0,5	-23,6	7,2	-3,0	
07	12,2	-2,7	18,7	1,4	1,4	1,8	1,3	2,0	0,6	-16,1	4,6	-3,6	
08	10,9	-2,8	16,7	1,6	1,4	1,8	1,1	2,0	1,2	-14,1	4,1	-0,5	
09	10,1	-2,5	15,3	2,0	1,9	2,1	1,4	2,1	5,2	-10,7	3,5	0,8	
10 ⁱ	10,6	-2,6	16,0	2,3	2,0	2,2	1,7	1,9	5,7	-7,8	5,7	0,1	

Šaltinis: ECB.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys.

² Pakoreguota atsižvelgiant į paskolų pardavimą ir pakeitimą vertybiniais popieriais (dėl paskolų pašalinimo iš statistinio PFI balanso) ir į pozicijas, atsirandančias iš PFI teikiamų tariamų lešų sujungimo paslaugų.

³ Atsižvelgiant į ESS 2010 reikalavimus, 2014 m. gruodžio mėn. ne finansų grupių kontroliuojančiosios bendrovės iš ne finansų bendrovių sektoriaus buvo perkeltos į finansų bendrovių sektorių. Šie subjektai į PFJ balanso statistiką įtraukti su finansų bendrovėmis, išskyrus PFJ bei draudimo bendroves ir pensijų fondus (DBPF).

⁴ Įskaitant namų ūkiams paslaugas teikiančias ne pelno institucijas.

5. Pinigai ir kreditas

5.5. P3 priešiniai, išskyrus kreditą euro zonos rezidentams¹

(mild. eurų ir metinis augimo tempas; dėl sezonizavimo pakoreguota; likučiai ir augimo tempas laikotarpio pabaigoje, sandoriai per laikotarpį)

	PFĮ įsipareigojimai						PFĮ turtas			
	centrinės valdžios turimi indėliai ir vertybiniai popieriai ²	ilgesnės trukmės finansiniai įsipareigojimai kitiems euro zonos rezidentams					grynasis išorės turtas	kitas		
		iš viso	sutarto termino nuo 2 m. indėliai	įspėjamojo laikotarpio nuo 3 mėn. indėliai	sutarto termino nuo 2 m. skolos vertybiniai popieriai	kapitalas ir atsargos		iš viso		
								atpirkimo sandoriai su pagrindinėmis sandorių šalimis ³	atvirkštiniai atpirkimo sandoriai su pagrindinėmis sandorių šalimis ³	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Likučiai										
2013	264,6	7 312,7	2 374,8	91,6	2 507,4	2 338,9	1 146,3	146,2	183,8	121,9
2014	269,4	7 123,5	2 186,6	92,2	2 383,7	2 461,0	1 381,8	220,3	184,5	139,7
2015	285,0	6 996,5	2 119,5	79,8	2 253,2	2 544,0	1 331,5	288,6	205,9	135,6
2015 IV ketv.	285,0	6 996,5	2 119,5	79,8	2 253,2	2 544,0	1 331,5	288,6	205,9	135,6
2016 I ketv.	314,6	6 961,8	2 113,3	76,9	2 178,4	2 593,1	1 282,2	301,7	247,1	152,1
II ketv.	319,2	7 004,1	2 094,0	74,6	2 172,9	2 662,6	1 275,8	308,6	238,0	144,0
III ketv.	309,7	6 958,0	2 068,5	72,4	2 122,2	2 694,8	1 170,6	298,9	209,2	129,1
2016 05	297,2	6 976,8	2 109,8	75,2	2 182,5	2 609,3	1 238,4	281,6	226,9	138,6
06	319,2	7 004,1	2 094,0	74,6	2 172,9	2 662,6	1 275,8	308,6	238,0	144,0
07	326,3	6 981,9	2 084,5	73,9	2 148,2	2 675,2	1 222,1	305,3	212,9	128,2
08	318,7	6 963,9	2 078,0	73,2	2 138,2	2 674,5	1 182,3	309,7	215,4	134,6
09	309,7	6 958,0	2 068,5	72,4	2 122,2	2 694,8	1 170,6	298,9	209,2	129,1
10 ⁴	323,7	6 966,0	2 087,7	72,4	2 121,1	2 684,9	1 113,1	307,9	192,8	133,7
Sandoriai										
2013	-43,7	-81,6	-18,4	-14,3	-137,5	88,6	362,3	-59,0	32,2	43,7
2014	-4,0	-159,7	-120,6	2,0	-148,7	107,6	241,9	-1,0	0,7	17,8
2015	9,5	-218,7	-106,4	-13,5	-205,6	106,7	-99,5	6,9	21,4	-4,0
2015 IV ketv.	-9,9	-56,6	-41,3	-3,6	-41,8	30,0	-37,5	11,8	-9,6	-7,2
2016 I ketv.	29,4	-57,3	-3,5	-2,8	-46,3	-4,7	-75,0	19,6	41,3	17,3
II ketv.	4,2	-15,2	-22,1	-1,8	-18,1	26,8	-71,2	4,3	-9,2	-8,1
III ketv.	-9,6	-53,1	-25,8	-2,1	-40,7	15,6	-101,6	-15,8	-19,2	-13,7
2016 05	-17,4	-1,8	-4,2	-0,3	-2,3	5,1	-27,6	-26,4	-10,2	-1,5
06	22,0	-17,4	-17,4	-0,6	-9,5	10,2	-19,9	32,9	11,1	5,4
07	7,1	-25,2	-9,5	-0,7	-18,8	3,8	-56,4	-1,1	-25,1	-15,8
08	-7,7	-7,1	-6,6	-0,7	-7,1	7,3	-32,5	4,7	2,5	6,4
09	-9,0	-20,8	-9,7	-0,7	-14,8	4,4	-12,7	-19,3	3,4	-4,3
10 ⁴	13,1	2,1	-0,7	-0,8	-8,1	11,7	-61,2	-0,8	-13,2	4,7
Augimo tempas										
2013	-14,2	-1,1	-0,8	-13,5	-5,1	3,8	-	-	10,3	23,3
2014	-1,6	-2,2	-5,1	2,2	-5,9	4,5	-	-	0,4	14,6
2015	3,7	-3,0	-4,8	-14,5	-8,4	4,3	-	-	11,6	-2,9
2015 IV ketv.	3,7	-3,0	-4,8	-14,5	-8,4	4,3	-	-	11,6	-2,9
2016 I ketv.	11,1	-3,3	-3,5	-15,2	-8,4	2,0	-	-	3,7	-5,9
II ketv.	20,2	-2,3	-2,9	-13,3	-6,9	2,8	-	-	3,5	-2,9
III ketv.	4,9	-2,6	-4,3	-12,4	-6,4	2,6	-	-	1,5	-8,2
2016 05	6,4	-2,5	-2,6	-13,6	-6,9	2,2	-	-	0,5	-2,9
06	20,2	-2,3	-2,9	-13,3	-6,9	2,8	-	-	3,5	-2,9
07	28,8	-2,6	-3,7	-13,0	-7,0	2,7	-	-	1,8	-10,6
08	15,0	-2,5	-3,9	-12,3	-6,7	2,8	-	-	1,4	1,1
09	4,9	-2,6	-4,3	-12,4	-6,4	2,6	-	-	1,5	-8,2
10 ⁴	-7,5	-2,1	-3,4	-12,0	-6,1	2,8	-	-	4,4	-6,3

Šaltinis: ECB.

¹ Pateikti besikeičiančios euro zonos sudėties duomenys.

² Apima centrinės valdžios turimus indėlius PFĮ sektoriuje ir turimus PFĮ sektoriaus išleistus vertybinius popierius.

³ Dėl sezonizavimo nekoreguota.

6. Fiskalinė raida

6.1. Deficitas / perteklius

(procentais, palyginti su BVP; šrautai vienu metų laikotarpiu)

	Deficitas (-) / perteklius (+)					Palyginimui: pirminis deficitas (-) / perteklius (+)
	visas	centrinė valdžia	valstybės valdžia	vietos valdžia	socialinės apsaugos fondai	
	1	2	3	4	5	
2012	-3,6	-3,4	-0,3	0,0	0,0	-0,6
2013	-3,0	-2,6	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2
2014	-2,6	-2,2	-0,2	0,0	-0,2	0,1
2015	-2,1	-1,9	-0,2	0,1	-0,1	0,3
2015 III ketv.	-2,1	0,3
IV ketv.	-2,1	0,3
2016 I ketv.	-1,9	0,4
II ketv.	-1,8	0,5

Šaltiniai: ECB metiniai duomenys; Eurostato ketvirtiniai duomenys.

6.2. Pajamos ir išlaidos

(procentais, palyginti su BVP; šrautai per 1 m. laikotarpį)

	Pajamos					kapitalo pajamos	Išlaidos					kapitalo išlaidos	
	iš viso	einamosios pajamos			iš viso		einamosios išlaidos						
	1	tiesioginiai mokesčiai	netiesio- giniai mokesčiai	grynosios socialinės įmokos			2	atlygis darbuotojams	tarpinis vartojimas	palūkanos	socialinės išmokos		
2012	46,1	45,6	12,2	12,9	15,4	0,4	49,7	45,2	10,4	5,3	3,0	22,6	4,5
2013	46,7	46,2	12,6	13,0	15,5	0,5	49,7	45,6	10,4	5,3	2,8	23,0	4,1
2014	46,8	46,3	12,5	13,1	15,5	0,5	49,4	45,4	10,3	5,3	2,7	23,0	4,0
2015	46,5	46,0	12,6	13,1	15,3	0,5	48,5	44,7	10,1	5,2	2,4	22,9	3,9
2015 III ketv.	46,5	46,0	12,6	13,1	15,3	0,5	48,6	44,9	10,2	5,2	2,5	23,0	3,8
IV ketv.	46,5	46,0	12,6	13,1	15,3	0,5	48,5	44,7	10,1	5,2	2,4	22,9	3,9
2016 I ketv.	46,4	45,9	12,6	13,1	15,3	0,5	48,3	44,5	10,1	5,2	2,3	22,9	3,8
II ketv.	46,3	45,8	12,5	13,1	15,3	0,5	48,1	44,2	10,0	5,2	2,3	22,9	3,8

Šaltiniai: ECB metiniai duomenys; Eurostato ketvirtiniai duomenys.

6.3. Valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis

(procentais, palyginti su BVP; likučiai laikotarpio pabaigoje)

	iš viso	Finansinė priemonė			Gavėjas			Pradinis terminas		Likutinis terminas			Valiuta	
		grynųjų pinigai ir indėliai	paskolos	skolos vertybi- niai popieriai	kreditoriai rezidentai	PF ¹	kredito- riai nerezidi- dantai	iki 1 m.	nuo 1 m.	iki 1 m.	nuo 1 iki 5 m.	nuo 5 m.	eurai ar dalyvaujančių šalių valiutos	kitos valiutos
2012	89,5	3,0	17,6	68,9	45,6	26,3	43,9	11,3	78,1	19,6	31,4	38,4	87,3	2,2
2013	91,3	2,6	17,5	71,2	46,2	26,3	45,1	10,4	80,9	19,5	32,0	39,8	89,3	2,1
2014	92,0	2,7	17,1	72,2	45,1	26,0	46,9	10,0	82,0	18,9	31,9	41,2	89,9	2,1
2015	90,4	2,8	16,2	71,4	45,6	27,5	44,8	9,3	81,1	17,7	31,4	41,3	88,3	2,1
2015 III ketv.	91,5	2,7	16,3	72,5
IV ketv.	90,4	2,8	16,2	71,4
2016 I ketv.	91,3	2,7	16,2	72,4
II ketv.	91,2	2,7	16,0	72,6

Šaltiniai: ECB metiniai duomenys; Eurostato ketvirtiniai duomenys.

6. Fiskalinė raida

6.4. Valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykio metinis pokytis ir nulemiantys veiksniai¹

(procentais, palyginti su BVP; šrautai per 1 m. laikotarpį)

	Skolos ir BVP santykio pokytis ²	Pirminis deficitas (+) / perteklius (-)	Deficito ir skolos sureguliojimas								Augimo ir palūkanų normos skirtumas	Palyginimui: skolinimosi poreikis
			iš viso	pagrindinio finansinio turto sandoriai					perkainojimo poveikis ir kiti apimtųjų pokyčiai	kita		
				iš viso	grynieji pinigai ir indėliai	paskolos	skolos vertybiniai popieriai	nuosavybės priemonės ir investicinių fondų akcijos				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2012	3,4	0,6	0,0	1,0	0,3	0,3	-0,1	0,5	-1,3	0,3	2,7	5,0
2013	1,9	0,2	-0,2	-0,8	-0,5	-0,4	-0,2	0,4	0,2	0,4	1,9	2,6
2014	0,7	-0,1	-0,1	-0,3	0,2	-0,2	-0,3	0,0	0,1	0,2	0,8	2,5
2015	-1,6	-0,3	-0,9	-0,5	0,1	-0,2	-0,3	-0,2	-0,1	-0,3	-0,5	1,3
2015 III ketv.	-0,9	-0,3	-0,5	-0,4	0,2	-0,3	-0,2	-0,2	0,1	-0,2	-0,1	1,6
IV ketv.	-1,7	-0,3	-0,9	-0,6	0,1	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,5	1,2
2016 I ketv.	-1,5	-0,4	-0,6	-0,2	0,3	-0,3	-0,2	0,0	-0,1	-0,3	-0,5	1,4
II ketv.	-0,9	-0,5	0,2	0,4	0,8	-0,2	-0,2	0,0	-0,1	-0,2	-0,6	2,0

Šaltiniai: ECB metiniai duomenys; Eurostato ketvirtiniai duomenys.

¹ Tarpvyriausybiniis skolinimas dėl finansų krizės konsoliduotas, išskyrus pakoreguotą deficitą ir skolas ketvirtinius duomenis.

² Apskaičiuojamas kaip skirtumas tarp vyriausybės skolos ir BVP santykio nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje ir ankstesniais metais.

6.5. Vyriausybės skolos vertybiniai popieriai¹

(skolos tvarkymas, procentais, palyginti su BVP; šrautai skolos tvarkymo laikotarpiu; vidutinis metinis nominalusis pajamingumas, procentais)

	Skolos tvarkymas per 1 m. ²					Vidutinis likutinis terminas, metais ³	Vidutinis nominalusis pajamingumas ⁴						
	iš viso	pagrindinė suma		palūkanos			iš viso	likutis			sandoriai		
		iki 3 mėn. termino	iki 3 mėn. termino	iki 3 mėn. termino	iki 3 mėn. termino			kintamoji palūkanų norma	nulinė atkarpa	fiksuotoji palūkanų norma	iki 1 m. termino	išleidimas	išpirkimas
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2013	16,5	14,4	5,0	2,1	0,5	6,3	3,5	1,7	1,3	3,7	2,8	1,2	1,8
2014	15,9	13,8	5,1	2,0	0,5	6,4	3,1	1,5	0,5	3,5	2,7	0,8	1,6
2015	14,8	12,9	4,3	2,0	0,5	6,6	2,9	1,2	0,1	3,3	3,0	0,4	1,2
2015 III ketv.	15,1	13,1	4,3	2,0	0,5	6,6	2,9	1,2	0,1	3,3	3,0	0,4	1,4
IV ketv.	14,8	12,9	4,3	2,0	0,5	6,6	2,9	1,2	0,1	3,3	3,0	0,4	1,2
2016 I ketv.	15,5	13,6	4,8	1,9	0,5	6,6	2,8	1,2	0,0	3,2	2,8	0,3	1,1
II ketv.	15,4	13,5	5,0	1,8	0,5	6,7	2,7	1,1	-0,1	3,1	2,9	0,3	1,1
2016 05	15,1	13,2	4,5	1,9	0,5	6,7	2,7	1,1	-0,1	3,2	2,9	0,4	1,2
06	15,4	13,5	5,0	1,8	0,5	6,7	2,7	1,1	-0,1	3,1	2,9	0,3	1,1
07	15,1	13,3	4,6	1,8	0,5	6,8	2,7	1,1	-0,1	3,1	3,0	0,3	1,2
08	15,1	13,2	4,7	1,8	0,5	6,8	2,7	1,1	-0,1	3,1	2,9	0,3	1,1
09	14,9	13,1	4,1	1,8	0,5	6,8	2,6	1,2	-0,1	3,1	2,8	0,2	1,2
10	14,8	13,0	3,9	1,8	0,5	6,9	2,6	1,2	-0,1	3,0	2,8	0,3	1,3

Šaltinis: ECB.

¹ Nominaliųjų vertė ir nekonsoliduoti valdžios sektoriuje.

² Neįskaitant būsimų mokėjimų už dar neišpirktus vertybinius popierius ir išankstinių išpirkimų.

³ Likutinis terminas laikotarpio pabaigoje.

⁴ Likučiai laikotarpio pabaigoje; 12 mėn. sandorių vidurkis.

6. Fiskalinė raida

6.6. Fiskalinė raida euro zonos šalyse

(procentais, palyginti su BVP; šrautai per 1 m. laikotarpį ir likučiai laikotarpio pabaigoje)

	Belgija 1	Vokietija 2	Estija 3	Airija 4	Graikija 5	Ispanija 6	Prancūzija 7	Italija 8	Kipras 9	
Valdžios sektoriaus deficitas (-) / perteklius (+)										
2012	-4,2	0,0	-0,3	-8,0	-8,8	-10,5	-4,8	-2,9	-5,8	
2013	-3,0	-0,2	-0,2	-5,7	-13,2	-7,0	-4,0	-2,7	-4,9	
2014	-3,1	0,3	0,7	-3,7	-3,6	-6,0	-4,0	-3,0	-8,8	
2015	-2,5	0,7	0,1	-1,9	-7,5	-5,1	-3,5	-2,6	-1,1	
2015 III ketv.	-2,9	0,8	0,6	-1,7	-4,4	-5,3	-3,9	-2,6	-0,9	
IV ketv.	-2,5	0,7	0,1	-1,9	-7,5	-5,1	-3,5	-2,6	-1,1	
2016 I ketv.	-2,7	0,8	0,7	-1,5	-6,1	-5,1	-3,3	-2,5	-0,2	
II ketv.	-2,9	0,8	0,8	-1,5	-5,0	-5,3	-3,1	-2,3	-1,2	
Valdžios sektoriaus skola										
2012	104,1	79,9	9,7	119,5	159,6	85,7	89,5	123,3	79,3	
2013	105,4	77,5	10,2	119,5	177,4	95,4	92,3	129,0	102,2	
2014	106,5	74,9	10,7	105,2	179,7	100,4	95,3	131,9	107,1	
2015	105,8	71,2	10,1	78,6	177,4	99,8	96,2	132,3	107,5	
2015 III ketv.	109,0	72,0	10,1	85,6	171,8	99,7	97,0	134,0	110,2	
IV ketv.	106,0	71,2	10,1	78,6	177,1	99,3	96,2	132,3	108,9	
2016 I ketv.	109,2	70,9	9,9	80,5	176,1	100,6	97,5	135,0	109,3	
II ketv.	109,7	70,1	9,7	77,8	179,2	100,5	98,2	135,5	109,0	
	Latvija 10	Lietuva 11	Liuksemburgas 12	Malta 13	Nyderlandai 14	Austrija 15	Portugalija 16	Slovėnija 17	Slovakija 18	Suomija 19
Valdžios sektoriaus deficitas (-) / perteklius (+)										
2012	-0,8	-3,1	0,3	-3,6	-3,9	-2,2	-5,7	-4,1	-4,3	-2,2
2013	-0,9	-2,6	1,0	-2,6	-2,4	-1,4	-4,8	-15,0	-2,7	-2,6
2014	-1,6	-0,7	1,5	-2,1	-2,3	-2,7	-7,2	-5,0	-2,7	-3,2
2015	-1,3	-0,2	1,6	-1,4	-1,9	-1,0	-4,4	-2,7	-2,7	-2,8
2015 III ketv.	-2,2	0,0	1,6	-1,7	-2,1	-2,5	-3,2	-4,4	-2,6	-2,9
IV ketv.	-1,3	-0,2	1,6	-1,4	-1,9	-1,0	-4,4	-2,7	-2,7	-2,8
2015 I ketv.	-0,9	-0,1	1,7	-0,2	-1,6	-0,8	-3,7	-2,5	-2,6	-2,3
II ketv.	-0,6	0,4	1,6	0,3	-0,8	-1,1	-3,4	-1,6	-2,4	-2,3
Valdžios sektoriaus skola										
2012	41,3	39,8	21,8	67,6	66,4	82,0	126,2	53,9	52,2	53,9
2013	39,0	38,7	23,5	68,4	67,7	81,3	129,0	71,0	54,7	56,5
2014	40,7	40,5	22,7	67,0	67,9	84,4	130,6	80,9	53,6	60,2
2015	36,3	42,7	22,1	64,0	65,1	85,5	129,0	83,1	52,5	63,6
2015 III ketv.	36,4	38,2	22,1	66,1	66,2	86,4	130,4	84,3	53,9	61,4
IV ketv.	36,3	42,7	22,1	64,0	65,1	85,5	129,0	83,1	52,9	63,6
2016 I ketv.	36,3	40,0	22,4	65,4	64,8	86,5	128,9	83,5	52,2	64,2
II ketv.	38,9	40,1	22,0	64,8	63,7	86,7	131,7	82,3	53,3	61,6

Šaltinis: Eurostatas.

© Europos Centrinis Bankas, 2016

Pašto adresas 60640 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
Telefonas +49 69 1344 0
Internetas www.ecb.europa.eu

Visos teisės saugomos. Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

Atsakomybė už šio biuletenio parengimą tenka ECB vykdomajai valdybai. Vertimus atlieka ir skelbia nacionaliniai centriniai bankai.

Šiame leidinyje paskutiniai statistikos duomenys – 2016 m. gruodžio 7 d.

ISSN

2363-3514 (pdf)

ES katalogo numeris

QB-BP-16-008-LT-N (pdf)